

Pla estratègic de la producció agrària ecològica de l'Alt Empordà

Consell Comarcal
de l'Alt Empordà

Abril 2013

Redacció del document:

Àrea de Medi Ambient del Consell Comarcal de l'Alt Empordà

Direcció de la redacció:

Helena Valent i Nadal (Cap de l'Àrea de Medi Ambient del Consell Comarcal de l'Alt Empordà)

Aitana de la Varga i Pastor (Professora del postgrau)

Tècnic redactor:

Emma Guillemet i Cros

Agraïments:

Montse Escutia i Acedo (Consellera Comarcal. Consell Comarcal de l'Alt Empordà)

Rosa Geli i Anglada (Cap de l'Oficina Comarcal del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural (DAAM))

Marta Prat i Codina (Dinamitzadora horta ecològica. Unitat vegetal del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural (DAAM))

Cèsar Saiz i Pérez (Assessor tècnic de producció. Costa Brava Fructicultors S.L.)

Data de redacció: Juny 2012

Projecte elaborat en el marc de la Diplomatura de postgrau-especialista universitari en gestió tècnica i jurídica del medi ambient organitzat per l'Associació de Municipis de Catalunya (ACM) amb la col·laboració de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), la Universitat Rovira i Virgili (URV) i el Centre d'Estudis de Dret Ambiental de Tarragona (CEDAT).

ÍNDEX

SIGLES	3
PRESENTACIÓ	4
1 INTRODUCCIÓ	
1.1 JUSTIFICACIÓ	5
1.2 MARC NORMATIU	
1.2.1 Normativa internacional	6
1.2.2 Normativa europea	6
1.2.3 Normativa estatal	9
1.2.4 Normativa catalana	10
1.2.5 Suport públic a l'agricultura ecològica	11
1.2.6 Competències de l'àmbit municipal	13
1.3 ÀMBIT D'APLICACIÓ	
1.3.1 Territorial	14
1.3.2 Material	14
1.4 INTRODUCCIÓ GENERAL A LA COMARCA DE L'ALT EMPORDÀ	15
1.4.1 Característiques físiques	16
1.4.2 Espais naturals protegits	18
1.4.3 Característiques climatològiques	20
1.4.4 Hidrologia	21
1.4.5 Característiques demogràfiques	25
1.4.6 Unitats paisatgístiques	26
1.5 INTRODUCCIÓ A L'AGRICULTURA ECOLÒGICA	31
1.5.1 L'agricultura integrada: a mig camí de l'agricultura ecològica	33
1.5.2 L'agricultura ecològica	35
1.5.2.1 Principis i definició de l'agricultura ecològica	36
1.5.2.2 Agricultura ecològica <i>versus</i> integrada i convencional	38
1.5.2.3 Origen i evolució de l'agricultura ecològica	39
1.5.2.4 La certificació de la producció agrària ecològica	42
1.5.2.5 Altres mètodes agrícoles ecològics	43

2. SITUACIÓ I DIAGNOSI DE LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA

2.1 AL MÓN	47
2.2 A EUROPA	48
2.3 A ESPANYA	51
2.4 A CATALUNYA	52
2.5 L'AGRICULTURA A L'ALT EMPORDÀ	55
2.5.1 Anàlisi de la superfície agrícola	58
2.5.2 Producció integrada	62
2.5.3 Producció agrària ecològica	64
2.5.4 Altres iniciatives relacionades amb la producció agrícola ecològica a la comarcal i mètodes respectuosos amb el medi ambient	70
2.5.5 Diagnosi de la producció agrícola ecològica de l'alt empordà	74

3. OBJECTIUS

3.1 OBJECTIU GENERAL	78
3.2 OBJECTIUS ESTRATÈGICS	78

4. ACTUACIONS

4.1 SEGUIMENT I AVALUACIÓ	80
4.2 CRONOGRAMA	80
4.3 RESUM DE LES ACTUACIONS	82
4.4 FITXES D'ACTUACIONS	84

5. CONCLUSIONS	106

6. BIBLIOGRAFIA	108

7. ANNEXOS

ANNEX 1. ESTABLIMENTS GASTROTECA	113
ANNEX 2. RESTAURANTS GASTROTECA	122

ÍNDEX DE FIGURES	124

ÍNDEX DE TAULES	126

SIGLES

ADRI-NOC: Associació per al Desenvolupament Rural Integral de la zona Nord-Oriental de Catalunya

AE: Agricultura Ecològica

CE: Comissió Europea

CCAE: Consell Comarcal de l'Alt Empordà

CCPI: Consell Català de Producció Integrada

CCPAE: Consell Català de Producció Agrària Ecològica

CEE: Comunitat Econòmica Europea

COAG: Coordinadora de Organizaciones de Agricultores y Ganaderos.

CRAE: Consejo Regulador de l'Agricultura Ecológica

ECC: Entitats de Control i Certificació

FAO: Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura

FEADER: Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural

FOGA: Fons Europeu d'Orientació i Garantia Agrària

FIBL: Institut d'Investigació d'Agricultura Ecològica

GOB: Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa

GSR: Gestió Sostenible Rural

IAEDEN: Institució Altempordanesa per a la Defensa i Estudi de la Natura

IFOAM: Federació Internacional de Moviments d'Agricultura Ecològica

MAPA: Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació

OILB: Organització Internacional de Lluita Biològica i Integrada contra animals i plantes nocives

OMS: Organització Mundial de la Salut

PAC: Política Agrícola Comuna

PDR: Programa de Desenvolupament Rural

PEIN: Pla d'Espais d'Interès Natural

PN: Parc Natural

PNIN: Paratge Natural d'Interès Nacional

RNFS: Reserva Nacional de Fauna Salvatge

RNI: Reserva Natural Integral

SAU: Superfície Agrícola Útil

VAB: Valor Afegit Brut

PRESENTACIÓ

El Pla estratègic de la producció agrària ecològica de l'Alt Empordà s'ha realitzat en el marc de la Diplomatura de postgrau-especialista universitari en gestió tècnica i jurídica del medi ambient. El postgrau com el seu nom indica s'ha centrat tant continguts tècnics com jurídics. Aquest Pla és un document tècnic però que alhora ha posat especial èmfasi en la legislació vigent dins el camp de l'agricultura ecològica i ha intentat desenvolupar més profundament un dels temes tractats a les classes magistrals del postgrau.

L'objectiu principal d'aquest Pla estratègic comarcal realitzat pel Consell Comarcal de l'Alt Empordà (CCAE) és donar a conèixer i fomentar l'agricultura ecològica a l'Alt Empordà. Aquest tipus d'agricultura és respectuosa amb el medi ambient, el benestar animal i l'obtenció de productes de qualitat, la qual cosa aporta tant beneficis socials com ambientals. Paral·lelament el Pla pretén fomentar altres mètodes agrícoles que comparteixin els principis de respecte al medi ambient, especialment la producció local. Tot i que Catalunya ha estat pionera a l'Estat espanyol i es manté al capdavant en producció agroalimentària ecològica, junt amb altres comunitats autònomes com Andalusia, Extremadura i Castella-La Manxa, el consum intern d'aliments ecològics encara és baix cosa fa necessari fomentar-ne el coneixement i el consum.

Aquest document està estructurat en una primera aproximació a la comarca, objecte del Pla, i a l'agricultura ecològica, així com a la normativa que la regula. A continuació trobem una visió general de l'estat actual d'aquest tipus d'agricultura, seguit d'una diagnosi del sector a la comarca. I finalment, en base a aquesta diagnosi, les accions que s'han establert per tal de fomentar l'Agricultura Ecològica a l'Alt Empordà.

Aquest pla pretén ser un document bàsic de treball que serveixi posteriorment per desenvolupar accions adequades i factibles per a la nostra comarca a través de diferents plans d'acció. S'ha realitzat seguint les línies de treball proposades en el Pla d'actuació europeu sobre l'alimentació i l'agricultura ecològica de la Comissió de les comunitats europees, el Pla integral d'actuacions per el foment de l'agricultura ecològics 2007-2010 del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació i el Pla d'Acció per a l'Alimentació i l'Agricultura ecològiques 2008-2012 de la Generalitat de Catalunya. La majoria de les accions estan enfocades a impulsar el coneixement i el consum dels productes ecològics, es poden realitzar a curt-mig termini i sense grans inversions, tot i que també s'han esbossat unes poques accions més ambiciosos que marcaran la línia de treball a seguir a llarg terme.

1. INTRODUCCIÓ

1.1. JUSTIFICACIÓ

L'Alt Empordà és una comarca on tradicionalment s'ha desenvolupat una intensa activitat agrícola. El sector agrari va viure de fa uns anys una crisi molt influenciada per un seguit de polítiques i dinàmiques que li van anar en contra i que el van portar a models de concentració i homogeneïtzació, tot i que en aquests últims anys s'està treballant per revertir aquesta situació. Malgrat les nombroses problemàtiques que afecten a tot el món rural l'agricultura segueix tenint un pes important a la comarca i molts municipis segueixen essent marcadament rurals.

El Pla Director de l'Alt Empordà estableix algunes recomanacions per tal de protegir i potenciar els petits nuclis de població de la comarca com el manteniment de l'activitat agrària, la creació i potenciació de denominacions d'origen o la creació de microempreses i iniciatives relacionades amb els productes endògens de la zona¹.

El Consell Comarcal de l'Alt Empordà ha impulsat l'Agenda 21 comarcal, es tracta d'una eina de gestió basada en criteris de sostenibilitat. L'Agenda 21 Comarcal estableix una línia estratègica específica per al desenvolupament del món rural amb l'objectiu d'impulsar el sector agrari de la comarca. Aquesta línia inclou una acció per a la promoció de la Producció Integrada i la Producció Agrària Ecològica que fins el moment no s'ha portat a terme i que es desenvolupa en aquest Pla².

L'impuls de l'agricultura ecològica ajudaria d'una banda a potenciar l'agricultura a la comarca i de l'altra, al ser una activitat respectuosa amb el medi ambient i la salut de les persones, la faria totalment compatible amb el turisme i els espais d'interès naturals que són també punts forts d'aquest territori.

En tant que l'agricultura ecològica encara té molts punts febles en els quals cal treballar, entre ells, la manca d'informació i problemes en la producció per la falta d'inputs, s'ha cregut necessari fer un pla estratègic a la comarca de l'Alt Empordà que incideixi en aquests punts febles.

¹ http://www10.gencat.cat/sac/AppJava/servei_fitxa.jsp?codi=12407 [17/03/2012] i Pla director territorial de l'Empordà, Consell Comarcal de l'Alt Empordà, p. 7.

² <http://www.a21-altemporda.org/default.aspx> [17/03/2012]

1.2 MARC NORMATIU

1.2.1 NORMATIVA INTERNACIONAL

La Comissió del Codex Alimentarius va ser creada l'any 1963 per l'Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura (FAO) i l'Organització Mundial de la Salut (OMS) per tal de desenvolupar normes, directrius i codis de pràctiques alimentàries internacionals harmonitzades destinades a protegir la salut dels consumidors, assegurar unes pràctiques de comerç clares i promocionar la coordinació de totes les normes alimentàries acordades per les organitzacions governamentals i no governamentals.³

El Comitè del Codex sobre Etiquetatge dels Aliments, durant els anys 90, va elaborar les **Directrius per a la Producció, Elaboració, Etiquetatge i Comercialització d'Aliments produïts Orgànicament**, tenint en compte l'increment de la producció i del comerç internacional d'aquests tipus d'aliments. L'objectiu de les Directrius és facilitar l'harmonització dels requisits per als productes ecològics a nivell internacional, i assessorar als governs que desitgen establir reglaments nacionals en aquesta àrea. Les Directrius inclouen seccions generals pel que fa al concepte de producció ecològica i a l'àmbit d'aplicació del text, així com descripcions i definicions, normes d'etiquetatge, declaracions de propietats (incloent els productes en transició/conversió), regles de producció i preparació, sistemes d'inspecció i certificació, i control de les importacions⁴.

1.2.2 NORMATIVA EUROPEA⁵

El sistema de producció agroalimentari ecològic ve regulat de forma bàsica per la normativa europea.

El primer marc legislatiu de l'agricultura ecològica fou el **Reglament (CEE) 2092/91 del Consell, de 24 de juny de 1991 sobre la producció agrícola ecològica i la seva indicació en els productes agraris i alimentaris**. Des de la seva adopció s'han introduït diverses modificacions degut a la major importància de l'agricultura ecològica en els estats membres.

Posteriorment l'any 2004 la Comissió va adoptar un **Pla d'acció europeu per als aliments**

³ <http://www.codexalimentarius.org/codex-home/es/> [26/02/2012]

⁴ <http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.f3acd993cfb402edc9877a10b0c0e1a0/?vgnextoid=a24b7750bd2a5110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=a24b7750bd2a5110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default#Bloce6be09e2a890e210VgnVCM1000008d0c1e0a> [26/02/2012]

⁵ ídem

ecològics i l'agricultura ecològica. L'objectiu d'aquest pla era definir la base política a seguir pel sector de la producció ecològica en els següents anys, proporcionant una visió estratègica de conjunt sobre la contribució de la producció agroalimentària ecològica a la política agrícola comuna (PAC). La PAC és definida a nivell de la UE pels governs dels estats membres, els quals s'encarreguen d'aplicar-la i el seu objecte és recolzar la renda dels agricultors.⁶

Dins aquest marc s'inscriu el **Reglament (CE) 834/2007 del Consell, de 2/8 de juny de 2007, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics i pel qual es deroga el Reglament (CEE) 2092/91**. Aquest nou reglament del Consell Europeu, que va entrar en vigor el dia 1 de gener de 2009, recull els objectius i principis generals de la producció agroalimentària ecològica, així com els principis específics i les normes de producció dels diferents tipus de productes agraris i aliments. També estableix la normativa general de l'etiquetat, controls i intercanvis comercials de productes ecològics amb països tercers.

La voluntat és que aquest reglament s'hagi de modificar el mínim possible, ja que tots els detalls i normes concretes es desenvolupen en reglaments de la Comissió Europea, més fàcils i ràpids de modificar. Malgrat tot, aquest reglament ja ha estat modificat pel **Reglament (CE) 967/2008 del Consell, de 29 de setembre de 2008, per el que es modifica el Reglament (CE) 834/2007 sobre producció i etiquetat dels productes ecològics** que ha ajornat l'obligació d'incloure el logotip comunitari que identifica els productes ecològics en l'etiquetat fins l'1 de juliol de 2010. L'1 de juliol de 2012 va entrar en vigor definitivament un cop passat el període de transició dos anys establerts de transició⁷.

Pel que fa a la normativa d'aplicació i de detall del Reglament (CE) 834/2007, de moment s'han publicat els següents reglaments de la Comissió:

- **Reglament (CE) 889/2008** de la Comissió, de 5 de setembre de 2008, que estableix les disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 respecte de la producció ecològica, del seu etiquetat i control.
- **Reglament (CE) 1235/2008** de la Comissió, de 8 de desembre de 2008, que estableix les disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 respecte a les importacions de productes ecològics procedents de països tercers.

⁶ http://ec.europa.eu/agriculture/capexplained/index_es.htm [06/5/2012]

⁷ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-706_es.htm

Modificacions dels reglaments⁸:

- **Reglament (CE) 1254/2008** de la Comissió, de 15 de desembre de 2008, que modifica el Reglament (CE) 889/2008 pel que s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 del Consell sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics respecte a la producció ecològica, el seu etiquetatge i el seu control.
- **Reglament (CE) 537/2009** de la Comissió, de 19 de juny de 2009, que modifica el Reglament (CE) 1235/2008 pel que fa referència al llistat de països tercers dels quals han de ser originaris determinats productes agraris obtinguts mitjançant producció ecològica per poder ser comercialitzats en la Comunitat.
- **Reglament (CE) 710/2009** de la Comissió, de 5 d'agost de 2011, que modifica el Reglament (CE) 889/2008 pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007, pel que fa referència a la fixació de disposicions d'aplicació per a la producció ecològica d'animals de l'aqüicultura i d'algues marines.
- **Reglament (CE) 271/2010** de la Comissió, de 24 de març de 2010, que modifica el Reglament (CE) 889/2008 pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 del Consell, pel que fa referència al logotip de producció ecològica de la Unió Europea.
- **Reglament (CE) 471/2010** de la Comissió, de 31 de maig de 2010, que modifica el Reglament (CE) 1235/2008 pel que fa referència al llistat de països tercers dels quals han de ser originaris determinats productes agraris, obtinguts mitjançant producció ecològica, per a poder ser comercialitzats en la Unió.
- **Reglament d'execució (UE) 344/2011** de la Comissió, de 8 d'abril de 2011, que modifica el Reglament (CE) 889/2008, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 del Consell, sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, respecte de la producció ecològica, el seu etiquetatge i el seu control.
- **Reglament d'execució (UE) 426/2011** de la Comissió, de 2 de maig de 2011, que modifica el Reglament (CE) 889/2008, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 del Consell sobre producció i etiquetatge dels productes ecològics, respecte de la producció ecològica, el seu etiquetatge i el seu control.

---

⁸ http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/food/f86000_es.htm#amendingact [03/03/2012]

- **Reglament d'execució (UE) 590/2011** de la Comissió, de 20 de juny de 2011, que modifica el Reglament (CE) 1235/2008, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 del Consell pel que fa referència a les importacions de productes ecològics procedents de països tercers.
- **Reglament d'execució (UE) 1084/2011** de la Comissió, de 27 d'octubre de 2011, que modifica i corregeix el Reglament (CE) 1235/2008, pel qual s'estableixen les disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 del Consell pel que fa referència a les importacions de productes ecològics procedents de països tercers.
- **Reglament d'execució (UE) 1267/2011** de la Comissió, de 6 de desembre de 2011, que modifica el Reglament (CE) 1235/2008, pel qual s'estableixen disposicions d'aplicació del Reglament (CE) 834/2007 del Consell pel que fa referència a les importacions de productes ecològics procedents de països tercers.

1.2.3 NORMATIVA ESTATAL

La producció ecològica es va regular per primera vegada a Espanya mitjançant el **Real Decret 759/1988** que incloïa els productes agroalimentaris sense ús de productes químics de síntesis en el règim de denominació genèrica establerta en la Llei 25/70, Estatut de la Viña, del Vi dels Alcohols, lligant els seus productes a una denominació de qualitat. Posteriorment per Ordre de 4/10/1989 es va aprovar el **Reglament de Denominació Genèrica d'“Agricultura Ecològica”**, que fou d'aplicació fins l'entrada en vigor del Reglament (CEE) 2092/91 sobre producció agrícola ecològica i la seva indicació en productes agraris i alimentaris⁹.

Posteriorment, amb l'entrada en vigor del decret comunitari es publica a Espanya el **Real Decret 1852/93, sobre la producció agrícola ecològica i la seva indicació en els productes agraris i alimentaris** on es transfereixen les competències en aquesta matèria a les Comunitats autònomes i el control d'aquest tipus de producció, d'acord amb l'establert en el reglament comunitari. Cada Comunitat Autònoma desenvolupa una normativa específica i designa a una autoritat responsable que s'encarregui de l'aplicació de la normativa i d'establir un sistema de control de la producció ecològica. Amb aquest reglament es crea el Consejo

⁹ <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2568867> [03/06/2012]. Per veure la normativa europea vigent consulteu l'apartat anterior 2.1.2 del present Pla.

Regulador de la Agricultura Ecològica (CRAE)¹⁰. Aquest és modificat pel Reals Decrets 1614/2005, de 30 de desembre, i pel 506/2001, d'11 de maig.

Per establir les línies bàsiques per l'acció política de l'estat durant el període 2007-2010 es va desenvolupar el **Pla Integral d'Actuacions per al Foment de l'Agricultura Ecològica**. Els principals objectius eren: promoure el desenvolupament de l'agricultura ecològica, millorar el coneixement i promoure el consum i la comercialització dels productes ecològics i millorar la col·laboració institucional en aquesta matèria. A principis de l'any 2011 el govern va realitzar una avaluació dels resultats obtinguts al llarg dels quatre anys, en la qual destacava l'establiment i consolidació de múltiples vies col·laboració obertes, nombrosos acords i resolucions aconseguits, el coneixement desenvolupat a través d'estudis i treballs d'investigació, les actuacions de formació en matèria d'agricultura ecològica, els canvis en la normativa reguladora, les campanyes de promoció i informació, la presència i participació en esdeveniments nacionals i internacionals, etc. Tot i això, cal invertir més esforços i donar continuïtat a les actuacions per tal de contribuir verdaderament al desenvolupament de l'agricultura ecològica¹¹.

1.2.4 NORMATIVA CATALANA¹²

Com acabem de comentar l'any 1993 Espanya va transferir les competències en producció agrícola ecològica a les Comunitats autònomes amb el Real Decret 1852/93. Així doncs, Catalunya pot regular certs aspectes relacionats amb aquest sistema, ja que la normativa europea no cobreix tots els camps de producció ni es pronuncia respecte de certs temes d'interès, com ara les tècniques d'elaboració, els materials d'envasat permesos, etc. A més, la normativa europea no sempre resulta suficientment concreta i entenedora, per la qual cosa també hi ha un marge normatiu per aclarir i adaptar la reglamentació comunitària.

En aplicació d'aquestes competències normatives s'ha publicat el **Quadern de Normes Tècniques de la producció agrària ecològica**, la darrera versió del qual ha estat aprovada mitjançant la Resolució de la Direcció General del Departament d'Agricultura, Ramaderia,

¹⁰ De la producció agrària convencional a la ecològica, COAG, p.21.

¹¹ <http://www.magrama.gob.es/es/alimentacion/temas/la-agricultura-ecologica/apoyo-agricultura-ecologica/> [03/06/2012]

¹² <http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.f3acd993cfb402edc9877a10b0c0e1a0/?vgnextoid=a24b7750bd2a5110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=a24b7750bd2a5110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=defaul#Bloc8a5400387c5f5110VgnVCM1000008d0c1e0a> [03/03/2012]

pesca, Alimentació y Medi Natural, de 15 de maig de 2012, i la qual ja s'adapta al nou marc normatiu europeu. El Quadern de Normes Tècniques és el document que concreta els aspectes normatius contemplats pel Reglament (CE) 834/2007, que no queden prou definits, estableix la normativa tècnica aplicable als operadors de Catalunya i ajusta la normativa que defineix el sistema de producció agroalimentària a les característiques i especificitats pròpies de l'àmbit territorial de Catalunya.

Pel que fa al sistema de control de la producció agrària ecològica, aquest està encomanat al Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE), autoritat pública de control creada a l'any 1994 i que mitjançant la **Llei 15/2000, de 29 de desembre de 2000, de mesures fiscals i administratives** es va procedir a dotar de naturalesa de corporació pública catalana. Posteriorment a la publicació d'aquesta llei, va ser publicat el **Decret 180/2001, de 26 de juny**, que va regular la composició i les funcions del CCPAE, modificat posteriorment pel **Decret 269/2001**. L'estructura i la base jurídica del nou CCPAE es va completar mitjançant l'**Ordre d'11 d'octubre de 2001**, que va aprovar el Reglament de règim interior del CCPAE.

A més de la normativa específica esmentada, també és d'aplicació supletòria la **Llei 14/2003, de 13 de juny**, de qualitat agroalimentària, la qual té l'objectiu de garantir la conformitat dels productes agroalimentaris en les fases de producció, transformació i distribució.

Per últim destacar el **Llibre Blanc de la Producció Agroalimentària ecològica**, document de referència de la producció ecològica a Catalunya, que detecta i defineix els punts crítics que dificulten el desenvolupament normalitzat de la producció i el consum d'aquests aliments a Catalunya i corda un ventall de propostes per resoldre'ls, així com iniciar un seguit d'actuacions concretes que es van articular en el **Pla d'acció per a l'alimentació i l'agricultura ecològiques 2007-2012**¹³. Aquest Pla va quedar derogat el maig de 2012 pel **Programa de foment de la producció agrària ecològica (2012-2014)**¹⁴ que té com objectius fomentar el creixement i la diversificació de les produccions ecològiques, el desenvolupament de les iniciatives i activitats comercials, tant les orientades al mercat local com als mercats exteriors, i la promoció del mercat interior de consum dels aliments ecològics¹⁵.

¹³ Pla d'Acció per a l'alimentació i l'agricultura ecològiques 2008-2012, Generalitat de Catalunya, p. 10.

¹⁴ <http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.eac543e46c6fe3edc9877a10b0c0e1a0/?vgnextoid=5deae99d7708110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=5deae99d7708110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=default>

¹⁵ http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/AppJava/notapremsavw/detall.do?id=149019&idioma=0

1.2.5 SUPORT PÚBLIC A L'AGRICULTURA ECOLÒGICA¹⁶

La Unió Europea i els Estat membres són els responsables de la Política Agrària Comuna (PAC). Segons el Tractat de Funcionament de la UE, en l'article 39, l'objectiu de la PAC era assegurar al consumidor europeu subministraments a preus raonables i garantir una retribució equitativa als agricultors, especialment gràcies a l'organització comuna dels mercats agrícoles i al respecte dels principis fixats en la Conferència d'Stresa l'any 1958: unitat de preus, solidaritat financera i preferència comunitària¹⁷. Com veiem en els seus inicis la PAC tenia objectius essencialment productivistes i només regulava la política de preus i mercats deixant de banda els aspectes socioeconòmics de l'agricultura. Actualment la PAC és una de les polítiques més importants de la Unió Europea (la despesa agrària representa al voltant del 45% del pressupost comunitari)¹⁸ i ha sofert varies reformes al llarg de la seva història.

La reforma de la PAC l'any 1992 amb l'adopció de les mesures d'acompanyament: jubilació anticipada, mètodes de producció compatibles amb el medi ambient i mesures de forestació va significar un important canvi en les polítiques d'intervenció de les zones rurals de la Unió.

El **Reglament (CEE) 2078/92** sobre mètodes de producció agrària compatibles amb les exigències de la protecció del medi ambient i la conservació de l'espai natural, més conegut com de mesures agroambientals, ja derogat, va crear un règim d'ajuts, els del Fons Europeu d'Orientació i Garantia Agrària (FEOGA), destinats als agricultors que es comprometessin a seguir certs mètodes de producció agrària considerats compatibles amb la protecció i conservació del medi ambient. El reglament va incloure la producció agrícola ecològica entre els mètodes auxiliars. A Espanya aquesta normativa es va concretar amb el **Reial Decret 51/1995** que va establir un règim de mesures horitzontals per a fomentar mètodes de producció agrària compatibles amb la protecció i conservació de l'espai natural que va incloure el foment de l'agricultura extensiva, el foment de la formació agroambiental, el foment de les races en perill d'extinció i el foment de l'agricultura ecològica. L'any 1998 el Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural va aplicar la normativa estatal publicant l'**Ordre de 25 de febrer de 1998** que establia un règim d'ajuts al foment de la producció agrària ecològica.

¹⁶ <http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.299fca883928f1edc9877a10b0c0e1a0/?vgnnextoid=dc88bd2e1d8b7210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=dc88bd2e1d8b7210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=defaul> [10/03/2012]

¹⁷ http://europa.eu/legislation_summaries/glossary/agricultural_policy_es.htm [2/06/2012]

¹⁸ Ídem.

El mateix any la Comissió Europea va presentar el document “Agenda 2000. Per una Unió més forta i més àmplia” que fou la base de la reforma de la política agrícola i regional, entre d'altres.

La reforma de la PAC de juny de 2003 i d'abril de 2004 va posar l'accent en el desenvolupament rural introduint un nou instrument de finançament que afavoreix l'agricultura ecològica. El **Reglament (CE) 1698/2005 del Consell, de 20 de setembre de 2005, relatiu a les ajudes al desenvolupament rural a través del Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER)** gira entorn de quatre eixos: la millora de la competitivitat dels sectors agrícola i silvícola, la millora del medi ambient i l'entorn rural, la millora de la qualitat de vida i diversificació de l'economia rural i l'anomenat “**eix Leader**” que introdueix la possibilitat d'enfocar el desenvolupament rural des del potencial local.

Com a conseqüència d'aquest procediment, el Govern de la Generalitat de Catalunya va aprovar el nou **Programa de desenvolupament rural (PDR) per al període 2007-2013** el dia 22 de maig de 2007 i que té com a objectius centrals la modernització del camp i la incorporació de joves al sector. Aquest programa el va aprovar la Comissió Europea el 15 de febrer de 2007

1.2.6 COMPETÈNCIES EN L'ÀMBIT MUNICIPAL

El paper dels ajuntaments i del món local en general, com és el cas del Consell Comarcal de l'Alt Empordà, és essencial per contribuir a obtenir més nivell de sostenibilitat, doncs la mateixa Unió Europea ha reiterat que l'actuació dels poders locals en la problemàtica ambiental és del tot imprescindible i constitueix el graó fonamental per a l'actuació pública¹⁹. La protecció del medi ambient és un valor social que s'ha de fomentar des de les administracions públiques.

El món local pot intervenir en funció de les competències que es disposen, pel que fa a la protecció mediambiental reconegudes en els articles 25 i 28 de la **Llei 7/1985**²⁰, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local i els articles 66 i 67 del **Decret legislatiu 2/2003**, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya.

¹⁹ <http://www.a21-altemporda.org/redaccio.aspx> [02/05/2012]

²⁰ Tot i que amb la proposta del 25 de maig de 2012 de modificació d'aquesta llei es suprimiria aquesta competència o quedaria limitada al que consideren medi ambient urbà (residus, contaminació acústica, lumínica i atmosfèrica) de zones urbanes. <http://www.elblogdeacal.com/wp-content/uploads/2012/06/PROPUESTA-DE-MODIFICACI%C3%93N-LRBRL1.pdf>

1.3 ÀMBIT D'APLICACIÓ

1.3.1 TERRITORIAL

L'àmbit territorial del present Pla estratègic abasta tota la comarca de l'Alt Empordà, que té una superfície de 1,342 Km², 68 municipis i una població de 140.428 habitants (segons la darrera revisió oficial del padró d'habitants de 2011). L'Alt Empordà és una comarca tipificada com a rural, ja que només 6 dels seus municipis superen els 5000 habitants: Figueres, l'Escala, Llançà, Vilafant, Castelló d'Empúries i Roses.

1.3.2 MATERIAL

L'àmbit d'aplicació material del present pla és la producció agrícola ecològica de la comarca. Entenent com a producció agrícola ecològica tant l'agricultura ecològica en sí, com tots aquells productes manufacturats, o no, que se'n deriven, els comerços, distribuïdors, transformadors i altres agents implicats en el procés de la PAE.

Per tal de contextualitzar el Pla estratègic a la comarca de l'Alt Empordà i entendre les necessitats i característiques d'aquesta, a continuació trobarem una descripció general de la comarca i veurem els principals trets que poden afectar a l'agricultura local com són les característiques físiques, climatològiques, hidrològiques, entre d'altres.

L'Alt Empordà és la comarca situada més a l'extrem nord-est de Catalunya que forma part de les anomenades comarques gironines. Comparteix frontera amb l'estat francès, amb un límit físic molt definit, els Pirineus, situats a l'extrem septentrional de la comarca. Els límits oest i sud coincideix amb les comarques gironines de l'Alta Garrotxa, el Pla de l'Estany, una petita franja del Gironès i el Baix Empordà. Pel costat est limita amb la mar Mediterrània.

És la comarca gironina que presenta un major nombre de municipis amb un total de 68, tot i que no és la de major superfície sinó la quarta amb 1357,5 Km². Entre els diferents municipis existeix una gran disparitat pel que fa a les dimensions, des d'Albanyà que té 94,48 Km² fins a Santa Llogaia d'Àlguema amb 1,97 Km. Tot plegat dóna com a resultat unes dimensions mitjanes força reduïdes amb 19,96 Km² per municipi²². Dels 68 municipis de la comarca 60 són rurals, essent una bona mostra de la ruralitat de la comarca.

Figura 1.1 Mapa municipal de l'Alt Empordà.

21 Descripció basada principalment en l'agenda 21 comarcal de l'Alt Empordà, Consell Comarcal de l'Alt Empordà.

22 <http://www.idescat.cat/emex/?id=170010> [28/04/2012]

1.4.1 CARACTERÍSTIQUES FÍSQUES

L'Alt Empordà presenta tres grans zones de característiques paisatgístiques, tipologies urbanes i d'activitats econòmiques molt diferents. La zona més emblemàtica i característica és la **plana al·luvial alt empordanesa**, situada al sector est i sud-est de la comarca, que ocupa pràcticament la meitat de la superfície i està formada per materials dipositats pel Fluvià i la Muga i els seus afluents. Aquest espai es caracteritza per ser molt planer i per la presència d'una important xarxa hidrogràfica que ha aportat una important riquesa de nutrients a la terra i que l'ha convertit en un espai molt fèrtil i intensament explotat per l'activitat agrícola i ramadera²³. Al mateix temps, aquesta plana s'ha caracteritzat en les darreres dècades per un important procés urbanitzador, especialment a l'entorn de Figueres, que és l'espai més urbà de la comarca, i contrasta amb la resta de municipis de la plana de caràcter principalment rural.

Figura 1.2 Imatge de la plana empordanesa.

La segona gran zona de la comarca és la constituïda per la **zona litoral**, on s'hi distingeixen dues tipologies d'espais molt diferenciades: la costa del Cap de Creus que s'estén entre els municipis de Cadaqués i Portbou, i la costa baixa del Golf de Roses que s'estén des d'aquesta mateixa població fins a l'Escala on acaba el límit de la comarca. La primera tipologia de litoral es caracteritza per presentar un relleu abrupte i escarpat, característic de la Costa Brava per la presència de penya-segats. La segona, és una tipologia de costa baixa, dominada per espais planers i extenses platges que formen part de la plana empordanesa en la seva extensió cap a la façana mediterrània. Aquests espais, especialment els més planers, estan caracteritzats per la presència de destacats nuclis urbans amb poblacions importants com Roses o l'Escala, amb una clara vocació turística.

²³ RIBAS, Anna i SAURÍ, David, *Canvis socioambientals a l'Alt Empordà (1950-2000)*, p.36.

Figura 1.3 Imatges del litoral empordanès (Golf de Roses i Cap de Creus).

La tercera de les grans zones que constitueixen l'Alt Empordà són els **espais de muntanya** que encerclen la plana pels costats nord i oest formant l'anomenat Pirineus de l'Empordà. A la part oriental hi trobem el massís de la serra de l'Albera amb un paisatge plenament mediterrani i constituïda per materials esquistosos i granítics. Dins la formació de la serra de l'Albera hi ha el massís de la serra de Rodes situat al sector sud-est i amb una orientació transversal que la fa penetrar al mar formant el Cap de Creus. A la part occidental dels Pirineus de l'Empordà hi ha les muntanyes de les Salines amb els cims més alts de la comarca: el roc de Frausa (1140m), el ric de la Campana (1398m), el puig de Bassegoda (1376m) i el pic de les Salines (1331). Al sud hi ha tot un seguit de serres pre-pirinenques més baixes de materials calcaris. Amb relleus diferents, tots dos espais es caracteritzen per ser forestals i amb un bon nombre de petits nuclis de població força disseminats i de caràcter principalment rural.

Figura 1.4 Imatge d'una plantació de vinyes de la zona muntanyosa de l'Alt Empordà.

1.4.2 ESPAIS NATURALS PROTEGITS:

Cal destacar els espais naturals protegits que trobem a la comarca de l'Alt Empordà:

1. El **Paratge Natural d'Interès Nacional (PNIN) de l'Albera** inclou tres reserves naturals parcials:

- Reserva Natural Parcial (RNP) Vall de Sant Quirze
- Reserva Natural Parcial (RNP) de St. Quirze de Colera
- Reserva Natural Parcial (RNP) de la Capçalera de l'Orlina

El paratge fou declarat PNIN l'any 1986, té una superfície de 4207 ha, que inclouen 969 ha de reserves naturals i 742 ha de la reserva annexa de Sant Quirze de Colera. Es troba en els termes municipals de la Jonquera, Espolla i Rabós.

2. El **Parc Natural (PN) dels Aiguamolls de l'Empordà** inclou una reserva natural parcial i tres reserves naturals integrals:

- Reserva Natural Parcial (RNP) de l'illa de Caramany
- Reserva Natural Integral (RNI): Els Estanys.
- Reserva Natural Integral (RNI): Les Llaunes
- Reserva Natural Integral (RNI): illa de Caramany.

Ocupa 4731 ha de les quals 834 ha són reserves naturals. Els municipis afectats són l'Armentera, Castelló d'Empúries, l'Escala, Palau-saverdera, Pau, Pedret i Marzà, Peralada, Roses i Sant Pere Pescador. Antigament ocupaven gairebé tota la plana de la badia de Roses i del baix Ter. Aquesta extensa àrea de maresmes va anar desapareixent a causa de la dessecació per a aprofitaments agrícoles i ramaders i, a partir dels anys 60, a causa de l'especulació urbanística. Aquest Parc es troba regulat per el Pla especial de protecció de medi natural i del paisatge dels Aiguamolls de l'Alt Empordà des de febrer de 2010.

3. El **Parc Natural (PN) del Cap de Creus** inclou tres paratges naturals d'interès nacional:

- Paratge Natural d'Interès Nacional (PNIN) de Punta Falconera-Cap de Norfeu.
- Paratge Natural d'Interès Nacional (PNIN) de cap Gros-cap de Creus
- Paratge Natural d'Interès Nacional (PNIN) de la Serra de Rodes.

El Parc Natural del Cap de Creus fou creat per la Llei 4/1998, de 12 de març, convertint aquest espai en el primer parc marítimoterrestre del país. La superfície total del parc és de gairebé 14 mil hectàrees, de les quals 11 mil corresponen a la part terrestre i unes 3 mil a la marina. Afecta als municipis de Cadaqués, el Port de la Selva, la Selva de Mar, Llançà, Vilajuïga, Pau, Palau-saverdera i Roses. Aquest Parc es troba regulat pel Pla especial de protecció del medi natural i del paisatge del Parc Natural de Cap de Creus de d'agost de 2006.

4. La Reserva Nacional de Fauna Salvatge (RNFS) dels Estanys de la Jonquera, declarada reserva natural de fauna salvatge l'any 1996.

La comarca de l'Alt Empordà es troba afectat per un total de vuit espais naturals inclosos al **Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN)** ocupant un total de gairebé 50 mil hectàrees, és a dir, aproximadament un 15% de la superfície de la comarca. D'aquests espais, els Aiguamolls de l'Empordà, el Cap de Creus, el Massís de l'Albera, Garriga d'Empordà, el Massís de les Salines i els penya-segats de la Muga es troben ubicats íntegrament dins la comarca. L'Alta Garrotxa limita amb les comarques de la Garrotxa i del Ripollès, ocupant a l'Alt Empordà un 31% de la superfície total d'aquest espai. Finalment, tot afectar majoritàriament àrees del Baix Empordà, també es pot trobar un petit espai PEIN del Montgrí al municipi de l'Escala.

Així com també hi trobem un total de nou espais naturals inclosos a la **Xarxa Natura 2000**, molts d'ells també inclosos al PEIN, ocupant a la comarca una superfície total de més de 53 mil hectàrees (3 mil més que la superfície ocupada pel PEIN), equivalent a un 16,5% del total de la superfície de la comarca. D'aquests espais, els Aiguamolls de l'Empordà, el Cap de Creus, el Massís de l'Albera, les basses de l'Albera, Garriga d'Empordà i el riu Llobregat d'Empordà-Riera de Torrelles es troben ubicats íntegrament dins la comarca. L'Alta Garrotxa-Massís de les Salines limita amb les comarques de la Garrotxa i del Ripollès, ocupant a l'Alt Empordà un 53% del seu espai total. El riu Fluvià s'estén fins les comarques de la Garrotxa i del Pla de l'Estany, ubicant-se a la comarca altempordanesa un 35% del seu espai total. Finalment, tot i trobar-se majoritàriament a la comarca del Baix Empordà, es pot localitzar una petita àrea de l'espai de la xarxa Natura 2000 del Montgrí-Illes Medes-El Baix Ter al sud de la comarca, concretament al municipi de l'Escala.

1.4.3 CARACTERÍSTIQUES CLIMATOLÒGIQUES²⁴

El clima dominant és el típicament mediterrani, amb temperatures que solen ser moderades, amb hiverns relativament freds i estius molt calorosos. Aquesta moderació de les **temperatures** es dona per l'acció termoreguladora de la mar Mediterrània on la mitjana anual és força constant. Bona part de la comarca enregistra uns valors de temperatura mitjana anual al voltant de 14-15°C. Per contra, a les parts més altes de la comarca, la influència de l'altitud comporta l'assoliment d'unes temperatures mitjanes inferiors als 11°C i les zones amb més influència marítima són les que enregistren una temperatura mitjana anual més elevada molt propera als 16°C.

Es caracteritza també per la presència d'un període àrid a l'estiu i per una marcada irregularitat en les precipitacions. Malgrat aquests trets característics del **clima mediterrani** presenta diferents matisos, sobretot pel que fa al comportament de les temperatures i les precipitacions al llarg de l'any, depenent dels factors físics com el relleu o la continentalitat. Així doncs, les diferents zones de la comarca presenten una distinció en el seu grau d'aridesa i humitat. El clima del sector oriental i meridional presenta períodes estivals molt secs i especialment àrids durant els mesos de juliol i agost, amb hiverns suaus. Per contra, els espais muntanyosos occidentals i septentrionals són més humits i frescos.

Igual que en el cas de les temperatures, la distribució de les **precipitacions** està molt influenciada per l'orografia. Així, i en general, la meitat est es caracteritza per unes precipitacions inferiors als 700mm, mentre que la meitat occidental de la comarca registra precipitacions superiors, més importants a mesura que es guanya altitud. La part alta de la conca de la Muga rep una precipitació superior als 1000mm arribant a 1200mm en el massís de les Salines. El sector de la plana més litoral i proper al golf de Roses, a partir de Figueres, és el que rep les precipitacions més baixes de la comarca, inferiors als 600mm. El nombre més alt de dies de precipitació s'assoleix durant els mesos de primavera, cosa que indica que tenen un caràcter menys irregular i torrencial, al contrari del que succeeix durant la tardor. Durant els mesos d'estiu sempre es produeix una davallada important i gairebé en tots els casos el mínim coincideix en el mes de juliol. Els totals anuals a la plana es mouen entre els 70 i els 80 dies de precipitació a l'any.

²⁴ Servei climatològic de Catalunya [2010]

Els valors d'**irradiació** global diària de la comarca es situen entre els gairebé 16,5MJ/m² sobretot a les zones de més altitud i més orientades al sol, i els 12MJ/m² a les zones més baixes i mal orientades²⁵.

El fenomen climàtic més representatiu i identificador de la comarca és l'habitual vent de **tramuntana**, de component nord i nord-est amb origen en una depressió al centre d'Europa i un anticicló de l'Atlàntic nord, que sovint bufa de forma violenta i que té una important incidència sobre el clima de l'Empordà i la seva gent. Es tracta d'un vent sec i més aviat fred que bufa especialment durant els mesos de novembre fins a març amb una gran intensitat i uns 70 dies a l'any. Al sector de cap de Creus, i concretament al vessant nord, és on la tramuntana assoleix una màxima violència, afectant poblacions com Portbou, Llançà o Cadaqués. Es pot establir una segona línia d'influència habitual, en la que el vent pot arribar a ser de forta intensitat en situacions determinades, i que aniria aproximadament des de Figueres fins a Palamós. La tramuntana ha dibuixat una paisatge molt característic, especialment a la plana al·luvial, on conviu un extens mosaic de camps de conreus separats per recs i fileres d'arbres que serveixen per frenar els efectes del vent sobre els cultius, tot i que en els darrers anys s'ha produït un procés d'homogeneïtzació d'aquest territori²⁶.

1.4.4 HIDROLOGIA

La xarxa hidrològica de l'Alt Empordà està composta per dos grans conques: la del Fluvià i la de la Muga. També hi ha diversos cursos de rius petits, de conca independent i de règim sempre torrencial, els quals drenen algunes depressions marginals. Tots els rius de la comarca tenen un traçat de ponent cap a llevant.

El riu **Muga** drena el sector septentrional de l'Alt Empordà. Neix als Pirineus a uns 1196m, al pla de la Muga i té un recorregut de 65km. El seu cabal mig mesurat és de 3,34m³/s, segons dades de l'Agència Catalana de l'Aigua, i sobretot té un origen pluvial.

Els afluents més importants són el Llobregat i el Manol. *Figura 1.5 La Muga al seu pas per Albanyà*
Actualment desemboca al terme municipal de Castelló d'Empúries entre Empuriabrava i els

²⁵ Institut Català de l'Energia [2010]

²⁶ RIBAS, Anna i SAURÍ, David, Canvis socioambientals a l'Alt Empordà (1950-2000), p.42.

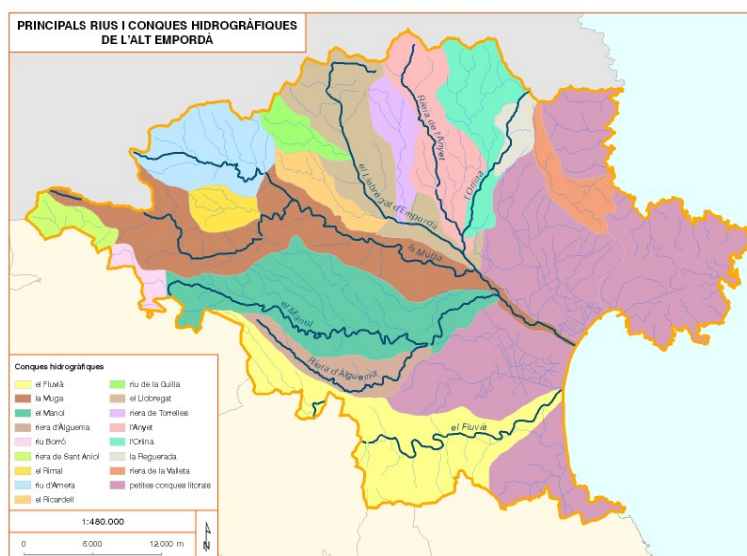

aiguamolls de l'Empordà. La conca de la Muga està afectada per les extraccions d'aigua per al consum urbà i agrícola, mitjançant la regulació del cabal del riu a través de l'embassament de Boadella. Aquestes activitats redueixen la quantitat d'aigua disponible i afecten directament a la qualitat.

Figura 1.6 Desembocadura del Fluvià.

El riu **Fluvià** neix al vessant nord de Collsacabra (Falgars d'en Bas), a la Garrotxa i té una llargada de 91 km. Tots els afluents principals llevat del Ser, es troben dins dels límits de la Garrotxa, com ara la riera de Bianya, el Turonell o el Llierca. Quan arriba a l'Alt Empordà, les aportacions que rep són d'escassa importància. La desembocadura actual es troba situada just a l'extrem sud dels aiguamolls de l'Empordà, a la platja de Sant Pere Pescador, igual que la Muga, antigament desembocava en un altre punt del litoral, concretament a la platja de les Dunes, a Sant Pere Pescador. Dins l'Empordà el curs del Fluvià traça amplis meandres fins a la desembocadura i rep rierals de poca importància, com la riera de Sant Jaume. El Fluvià és un riu força més cabalós i irregular que la Muga, amb fluctuacions al llarg de l'any, té aportacions de 7,66 m³/s de mitjana a l'altura de Sant Miquel de Fluvià.

Figura 1.7. Principals rius i conques hidrogràfiques de l'Alt Empordà²⁷.

²⁷ Atlas comarcal de Catalunya. Alt Empordà. ICC

A la comarca de l'Alt Empordà es diferencien dos tipus de **conques independents**. Un primer sector comprèn tot el cap de Creus fins a la frontera, on es troba tota una sèrie de rieres i de torrents que, amb un recorregut molt curt i com a conseqüència de l'orografia, tenen uns desnivells molt pronunciats. La majoria d'aquestes rieres tenen un caràcter torrencial, les quals només porten aigua durant les èpoques de pluja. El segon sector que es localitzen les conques independents és a la plana de l'Empordà, des de la desembocadura de la Muga fins a l'Escala. En aquest tram trobem petites conques litorals que desguassen directament al golf de Roses mitjançant recs, sovint modificats per la presència de canals artificials.

Figura 1.8 Imatge dels aiguamolls de l'Empordà.

L'Alt Empordà presenta 47 de les 203 **zones humides** inventariades a Catalunya, segons el marc de la Llei 12/1985. Aquestes zones es troben repartides en tres conques: la conca de les rieres de la costa brava, la conca de la Muga i la del Fluvià. A grans trets, actualment a l'Alt Empordà resten dos grans estanys litorals el de Castelló i el de Sant Pere, destaquen també els estanys interiors de Vilamacolum i Siurana. Les zones humides litorals corresponen als anomenats Aiguamolls de l'Empordà²⁸, cal destacar les llacunes de la Muga Vella, l'estany d'en Túries, la Rogera, la Serpa, la Fonda, la Llarga, la Massona i l'estany Sirvent. Aquestes zones humides són ecosistemes molt diversos i rics biològicament, a més d'una font important d'aigua dolça.

A l'Alt Empordà hi ha dos **embassaments** el de Boadella i el de Portbou. Tant l'un com l'altre emmagatzemen l'aigua per utilitzar-la en la producció d'energia elèctrica, en el regatge, en el consum industrial i domèstic... L'embassament de Boadella es troba dins del terme de Darnius, part de Sant Llorenç de la Muga, i una petita part dels termes de Terrades i Maçanet de Cabrenys.

Figura 1.9. Imatge de l'embassament de Boadella.

²⁸ Veure apartat 1.4.2 Espais naturals protegits, d'aquest Pla.

La presa de l'embassament disposa d'una alçada de 54 metres, més de 9 metres de profunditat, una longitud de 250 metres i una capacitat màxima de 62hm³. A part de la presa principal se'n va haver de construir una altra de secundària a la Mola Trucada, anomenada la presa petita, aquesta té una alçada de 6 metres. La funció d'aquesta presa petita és contenir l'aigua que s'escapa de la presa gran quan supera una determinada cota. L'embassament de Portbou és un del més petits de Catalunya, té una capacitat de <1 hm³, té una altura de 27,5m i 87,2m de longitud de la corona. Rep les aigües de la riera de Portbou, la qual neix prop del coll dels Empedalls, és de règim torrencial, com els nombrosos petits torrents que hi tributen.

Segons la classificació de les Àrees Hidrogràfiques de Catalunya, definides per l'Institut Cartogràfic de Catalunya, en el territori que conforma l'Alt Empordà existeixen cinc masses d'**aigua subterrània**: la conca alta del Fluvià, la conca alta de la Muga, les rieres al·luvials del Cap de Creus, la massa subterrània d'aigua de l'Empordà i fluviodeltaic del Fluvià i la Muga. S'observa que la seva superfície varia des del 6 Km² fins a 614km². Les aigües subterrànies són importants ja que constitueixen una reserva d'aigua dolça que de manera natural regula el cabal dels rius i la humitat del sòl a les riberes.

NOM	TIPOLOGIA	SUPERFÍCIE total (km ²)
Conca alta del Fluvià	Carbonatat	355
Conca alta de la Muga	Al·luvial, carbonatat, granític, paleozoic i locals	273
Rieres al·luvials del Cap de Creus	Al·luvials	6
Empordà	Detrític no al·luvial, al·luvial i locals	614
Fluviodeltaic del Fluvià i la Muga	Al·luvial	184

Taula 1.1 Principals característiques de les masses d'aigua subterrànies de l'Alt Empordà²⁹.

Les aigües subterrànies a Catalunya tenen una importància rellevant, ja que representen el 35% del total de recursos hídrics utilitzats, tant per l'abastament d'aigua potable com el subministrament de la indústria i l'agricultura. A l'Alt Empordà les aigües subterrànies constitueixen un recurs hidràulic important i més a les zones en què, tant per raons geogràfiques i de pluviometria com per problemes de qualitat, les aigües superficials disponibles o utilitzables són escasses. La plana empordanesa disposa d'un volum important d'aigües freàtiques. Però la creixent explotació dels aqüífers per satisfer les diferents demandes d'ús de l'aigua ha comportat una forta davallada dels nivells freàtics. El qual es

²⁹ Agència Catalana de l'Aigua [10/2005]

potencia amb els processos de salinització que pateixen els aqüífers de les rieres al·luvials del Cap de Creus i dels deltes de Fluvià i de la Muga. En alguns punts també es denota una certa contaminació difusa de les activitats agràries i ramaderes de la comarca per causa de compostos nitrogenats bàsicament a la plana (Vilafant, Santa Llogaia o Ordís).

1.4.5 CARACTERÍSTIQUES DEMOGRÀFIQUES

A la comarca trobem 68 municipis disseminats en més de 200 nuclis de població. Dels 68 municipis 62 tenen una població de menys de 5000 habitants, 11 tenen entre 5000 i 1000 habitants, 22 entre 1000 i 500 habitants i 26 tenen una població menor de 500 habitants, essent una bona mostra de la ruralitat de la comarca. A l'any 2011 la comarca tenia una població total de 140.428 habitants i presentava una densitat de 103,4 habitants/km², amb un 50,5% de població masculina i un 49,5% de femenina. El 67,5% de la població es troba entre la franja d'edat de 15 a 64 anys i la població de més de 65 anys és del 16,5%³⁰. Distingim dos tipologies d'espais: els nuclis litorals i la ciutat de Figueres, on hi ha la major part de la població de la comarca, i els espais interiors amb un bon nombre de petits nuclis urbans.

MUNICIPI	POBLACIÓ	MUNICIPI	POBLACIÓ
Agullana	839	Palau-saverdera	1488
Albanyà	150	Pau	589
Armentera, l'	863	Pedret i Marzà	175
Avinyonet de Puigventós	1509	Peralada	1846
Biure	248	Pont de Molins	509
Boadella i les Escaules	253	Pontós	233
Borrassà	709	Port de la Selva, el	1009
Bàscara	985	Portbou	1290
Cabanelles	247	Rabós	196
Cabanes	912	Riumors	247
Cadaqués	2902	Roses	19731
Cantallops	326	Sant Climent Sescebes	545
Capmany	623	Sant Llorenç de la Muga	227
Castelló d'Empúries	11885	Sant Miquel de la Fluvià	764
Cistella	272	Sant Mori	193
Colera	593	Sant Pere Pescador	2108
Darnius	528	Santa Llogaia d'Àlguema	342
Escala, L'	10554	Saus, Camallera i Llampàies	780

30 <http://www.idescat.cat/emex/?id=02> [05/05/2012]

MUNICIPI	POBLACIÓ	MUNICIPI	POBLACIÓ
Espolla	417	Selva de Mar, la	209
Far d'Empordà, el	555	Siurana	181
Figueres	44765	Terrades	311
Fortià	658	Torroella de Fluvià	699
Garriguella	863	Vajol, la	101
Garrigàs	386	Ventalló	800
Jonquera, la	3094	Vila-sacra	656
Lladó	713	Vilabertran	902
Llançà	5140	Viladamat	458
Llers	1193	Vilafant	5465
Masarac	296	Vilajuïga	1166
Maçanet de Cabrenys	735	Vilamacolum	299
Mollet de Peralada	178	Vilamalla	1115
Navata	1227	Vilamaniscle	171
Ordis	379	Vilanant	373
Palau de Santa Eulàlia	104	Vilaür	149

Taula 1.2 Població de cada municipi de l'Alt Empordà. Any 2011.

1.6. UNITATS PAISATGÍSTIQUES

Figura 1.10. Mapa de les 7 unitats paisatgístiques que trobem a l'Alt Empordà³¹.

³¹ <http://www.paisatge-altemporda.org/paisatges.php> [16/05/2012]

Segons la carta del paisatge de l'Alt Empordà, en aquesta comarca hi trobem set unitats paisatgístiques depenent de les característiques físiques, hidrològiques, d'usos del sòl, vegetació de la comarca³²:

1. **Alta garrotxa:** zona eminentment muntanyosa que es troba recoberta per un mantell forestal dens i atapeït, en el qual destaquen els boscos d'alzines i roures. De manera puntual, hi podem trobar diversos espais oberts, que sovint corresponen a zones de pastures. I en menor mesura conreus. Es caracteritza perquè té una geomorfologia complexa, amb plegaments i falles que provoquen valls estretes i encaixonades i vessants abruptes amb tarteres considerables. Aquesta zona és un clar exemple de despoblament rural de la muntana mitjana mediterrània i del procés uniformador del paisatge, caracteritzat per l'increment de l'espai forestal en detriment del mosaic agrari format per pastures i conreus i de l'explotació del bosc que en feien especialment els carboners.
2. **Cap de Creus:** és el darrer contrafort pirinenc dins la Mediterrània i es caracteritza per trobar-se en bona part envoltat de mar. Presenta un relleu trencat per barrancs i muntanyes on pren especial importància la franja litoral. Està constituït per la serra de Rodes o de Verdera, entre Roses i Llançà, i com ja hem comentat la franja litoral és abrupte i escarpada a causa de l'erosió provocada per la muntanya i el mar. La major part de la superfície es troba coberta per brolles i prats secs, fet que contrasta amb la nuesa del paisatge vegetal proper a la franja costanera. En aquesta unitat hi trobem el Parc Nacional del Cap de Creus.
3. **Els Aspres:** zona de relleu irregular i suau, amb presència de petits turons i altiplans de sòls secs, pobres i poc profunds, aquesta és la zona de transició entre la plana empordanesa i els massissos de l'Albera i les Salines. Aquest espai a causa de la baixa qualitat del sòl es caracteritza per la presència de conreus de secà, especialment la vinya i l'olivera³³, acompanyats de clapes de matolls i petits boscos. Es tracta sovint de petites àrees relictas de suros, tot i que també apareixen pinedes de pi blanc i pi pinyoner. La zona es troba ocupada per diversos nuclis rurals, disposats en els indrets

³² Les unitats del paisatge són porcions de territori caracteritzades per una combinació específica de components paisatgístics de naturalesa ambiental, cultural, perceptiva i simbòlica, així com de dinàmiques clarament recognoscibles que li confereixen una idiosincràsia diferenciada de la resta del territori segons la definició que apareix a la carta del paisatge de l'Alt Empordà. <http://www.paisatge-altemporda.org/paisatges.php> [16/05/2012]

³³ RIBAS, Anna i SAURÍ, David, Canvis socioambientals a l'Alt Empordà (1950-2000), p.39.

mes enlairats i agrícolament menys productius. També hi trobem un important poblament disseminat format per masos i algunes granges, bàsicament de bestiar porcí.

4. **Garrotxa d'Empordà:** de relleu irregular i suau, es caracteritza per presentar un mosaic agroforestal de gran interès. Les zones agrícoles es disposen allà on el relleu és més pla i agraït, mentre que les àrees forestals ocupen petits turons, que s'endinsen a la plana per ponent de manera perpendicular a la línia de costa, i segueixen els marges entre conreus. Actualment, el grau d'humanització de l'espai i l'abandonament de les pràctiques agrícoles i forestals ha suposat una alteració del mosaic agroforestal, amb una pèrdua d'espais agrícoles i de pasturatge. La pèrdua de camps ve donada per la recuperació del bosc sobre espais abandonats i per la seva conversió en espais urbans, de caràcter industrial i de serveis. Els boscos, formats per pinedes de caràcter secundari, substitueixen els bosc primitiu format pe alzines, cosa que augmenta el risc d'incendi.
5. **Plana de l'Empordà:** hi podem distingir clarament dos sectors. D'una banda, la zona del litoral formada per petites llacunes i de gran valor natural ja que hi trobem el Parc Natural dels Aiguamolls. I de l'altra, la plana de l'interior, composta per terrenys de molt bona qualitat per als conreus. Aquest segon sector es caracteritza també per la presència de petites elevacions i turons. La plana empordanesa ha patit una forta intervenció humana, basada sobretot en la dessecació de les zones humides i en l'augment de la superfícies agrícola i urbana. L'important aprofitament agrícola es caracteritza per la presència d'una gran xarxa de recs i canals, que ha permès dotar l'espai d'un valuós sistema de regadiu i a la vegada convertir-lo en un dels espais agrícoles més significatius de les comarques gironines. La superfícies agrícola pateix una clara tendència a l'homogeneïtzació paisatgística i a la pèrdua de diversitat agrària, fruit de la transformació de les terres de conreu de secà en terres de regadiu. Les característiques físiques de les conques dels rius, la pluviometria i la progressiva ocupació dels espais inundables per zones turístiques, han dibuixat un territori altament vulnerable a les inundacions.
6. **Salines-Albera:** aquesta zona està formada per una combinació de boscos on hi dominen les pinedes, suredes, alzinars i brolles. De geologia granítica i relleu

accidentat, aquest espai es caracteritza per una clara disposició per zones de vegetació i un fort contrast entre els vessants obacs³⁴ i els situats a solell. Algunes zones es troben molt desforestades a causa dels recurrents incendis. Els conreus es localitzen en indrets molt concrets, bàsicament en els fons de valls i al costat de nuclis urbans i les masies. La situació de la serra, la proximitat a la costa i les condicions climàtiques pròpies de l'espai fan que tingui un gran valor natural. Cal destacar la gran quantitat d'espècies vegetals protegides, com el boix grèvol, així com la presència de diverses espècies d'orquídies, molses i falgueres. I la presència de la tortuga mediterrània, últim refugi d'aquesta en tota la Península Ibèrica.

7. **Terraprimis:** espai format per diverses serres de petita elevació conformat per zones boscoses que s'alternen amb conreus de manera molt harmònica. Hi trobem diversos nuclis rurals de petites dimensions i masos. Es un espai agroforestal de gran interès paisatgístic i biològic amb la presència d'una gran diversitat d'ambients i hàbitats d'interès comunitari. Té diverses espècies protegides d'amfibis i d'altres de distribució poc usual a les contrades de terra baixa. La desaparició però, d'usos lligats a l'aprofitament del sòl ha comportat una pèrdua de la seva diversitat paisatgística i l'homogeneïtzació de les cobertes vegetals i del mosaic agrícola. L'augment de la massa forestal en detriment del sòl agrícola augmenta el risc d'incendi amb la conseqüent desertització del sòl. L'elevada presència de granges industrials i la pèrdua de cultius de secà enfront de conreus de regadiu, representen també conflictes que cal considerar.

---

³⁴ Que no hi toca el sol.

En resum:

- El clima típicament mediterrani de la comarca amb estius secs i privació de recursos hídrics.
- La seva hidrologia amb rius poc cabalosos i molt depenents de les pluges.
- La gran ruralitat amb molts petits nuclis distribuïts per tota la seva superfície.
- La progressiva pèrdua de conreu per l'abandonament de la zona rural i el consegüent augment de la massa de bosc, amb l'inevitable augment de risc d'incendi que això comporta.
- L'homogeneïtzació del conreu per l'ús de pràctiques intensives.
- La pèrdua de cultius de secà enfront els conreus de regadiu.
- La pèrdua de diversitat.
- El gran valor dels espais naturals protegits de la comarca com el Parc natural del Cap de Creus o Parc natural dels Aiguamolls, entre d'altres.

Tots aquests trets que hem anat destacant de la comarca de l'Alt Empordà fan que aquesta sigui una zona ideal per a potenciar un tipus d'agricultura respectuosa amb el medi ambient com és l'agricultura ecològica.

Per una banda el sol fet de potenciar l'agricultura és positiu per al desenvolupament de la zona. Cal destacar que l'Alt Empordà és una comarca tradicionalment agrícola, molt rural i amb terres molt fèrtils, especialment a la plana al·luvial empordanesa.

Per altra banda el fet de potenciar un tipus d'agricultura sostenible i respectuosa amb el medi ambient la faria compatible amb la gran riquesa natural i paisatgística de la comarca i n'afavoriria l'augment de la biodiversitat. Al mateix temps al ser una agricultura basada en la sostenibilitat també seria respectuosa amb els recursos de la zona, com els recursos hídrics.

1.5 INTRODUCCIÓ A L'AGRICULTURA ECOLÒGICA

L'agricultura és l'art i tècnica de conrear la terra. Però no només això, sinó que segons la definició de l'enciclopèdia catalana inclou també les ciències, pràctiques i indústries que l'home utilitza per a obtenir, mitjançant l'explotació dels elements naturals, productes vegetals i animals de la màxima qualitat i del màxim rendiment possibles.

En l'actualitat, bé que deslligats del que és pròpiament la producció, les operacions de mercat, els estudis socials, i la fabricació i obtenció de màquines i materials emprats en els camps, també formen part d'aquest concepte.³⁵

Les primeres manifestacions de l'agricultura foren al neolític, època en què l'home aprengué la domesticació de les plantes, fins llavors s'havia alimentat de la caça i dels fruits i llavors espontanis que recollia amb l'ajuda d'instruments rudimentaris. Des d'aquesta època les tècniques de conreu han evolucionat molt. A partir del segle XVII hi hagué una autèntica revolució agrícola quan la ciència s'aplicà a l'agricultura: Thaer donà a conèixer la importància de l'humus en els cultius, Liebig³⁶, al segle XIX, demostrà la transcendència del nitrogen en el cicle biològic de les plantes, el transport afavorí la difusió i intercanvi de productes... Al llarg de l'extensa història de l'agricultura s'han desenvolupat diferents mètodes agrícoles com són l'agricultura intensiva, l'extensiva, l'agricultura integrada o l'ecològica

A continuació trobarem una petita pinzellada de les tècniques agrícoles actuals més importants i destacarem especialment les particularitats del que anomenem agricultura ecològica o biològica.

L'agricultura intensiva tal i com el seu nom indica es basa en l'ús intensiu dels mitjans de producció, principalment agroquímics (plaguicides, fertilitzants, llavors seleccionades...), la mecanització de les feines agrícoles i l'alternança de conreu. Aquest tipus d'agricultura procura obtenir un alt rendiment del sòl de forma continuada i requereix elevats capitals.

³⁵ http://www.enciclopedia.cat/fitxa_v2.jsp?NDCHEC=0219825 [24/03/2012]

³⁶ Justus Von Liebig és considerat el pare de l'agricultura moderna, va desenvolupar la teoria mineral de la nutrició vegetal en el llibre "Química orgànica aplicada a la fisiologia vegetal i a l'agricultura (1840)". <http://www.madrimasd.org/blogs/universo/2007/05/07/65077> [29/05/2012]

Figura 1.11 Imatges d'agricultura intensiva.

L'**agricultura extensiva** és el concepte oposat a l'agricultura intensiva, cultiva grans extensions de terreny de cultius poc exigents i amb un elevat grau de mecanització. Tendeix a obtenir el benefici econòmic, més pel baix preu del cost de l'explotació que no pas per un rendiment elevat. És pròpia de les zones de secà i utilitza freqüentment el guaret.

Figura 1.12 Imatges agricultura extensiva.

1.5.1 AGRICULTURA INTEGRADA: A MIG CAMÍ DE L'AGRICULTURA ECOLÒGICA

Els orígens de la producció integrada a Europa es remunten a l'any 1976 quan un grup de cinc entomòlegs (Baggiolini, Celli, Steiner, Schneider i Altner), de l'Organització Internacional de Lluita Biològica i Integrada contra animals i plantes nocives (OILB)³⁷, es van reunir amb la finalitat d'establir les bases d'aquesta nova concepció de producció agrícola, aprofitant l'experiència de molts anys d'estudi i aplicació pràctica de la lluita integrada o control integrat de plagues, malalties i males herbes.

A Catalunya la producció integrada es desenvolupa a partir de l'any 1992 amb la creació de la Denominació genèrica Agricultura Integrada i a partir de l'any 1995 s'aproven les primeres normes tècniques específiques.

La producció integrada és un sistema de producció d'aliments de qualitat mitjançant mètodes respectuosos amb la salut humana i el medi ambient. La qualitat i la seguretat dels productes es garanteix mitjançant una certificació oficial.

La protecció del medi ambient i de la salut dels consumidors i dels agricultors s'assegura mitjançant la utilització de tècniques de producció, comercialització i elaboració que:

- minimitzen l'ús de productes agroquímics i d'adobs en la producció d'aliments.
- apliquen processos que afavoreixen la diversitat de l'ecosistema agrícola, ja que respecten la flora i la fauna autòctones i potencien l'activitat conservadora del medi natural i del paisatge.
- produeixen d'acord amb tècniques que tenen en compte els moderns coneixements tècnics i científics.
- adapten les empreses agrícoles a la forma de producció intensiva per assegurar-ne la viabilitat econòmica.

37 La OILB és una organització científica, no governamental, amb gran prestigi tècnic i la seva secció en el nostre àmbit geogràfic és possiblement l'organització que més ha treballat en l'establiment de conceptes, principis bàsics i inclús l'aplicació de la producció integrada.

Figura 1.13 Imatges agricultura integrada.

Els productors, elaboradors i envasadors dels aliments estan obligats a complir totes les condicions fixades a les normes tècniques de producció establertes per a cada cultiu i a portar un quadern d'explotació i, si escau, un quadern de postcollita, que recullen les anotacions de totes les intervencions fetes sobre el cultiu i els productes. Així es controla la història dels aliments, des del camp fins al punt de venda (traçabilitat).

El Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural de la Generalitat de Catalunya i el Consell Català de la Producció Integrada (CCPI) garanteixen que els productes etiquetats amb el distintiu de la producció integrada compleixen les normes establertes pel Decret 214/2002, que regula aquesta producció. Només certifiquen els productes de producció integrada a Catalunya empreses acreditades amb el compliment de la Norma EN-45011. Actualment les Entitats de Control i Certificació (ECC) que inspeccionen i auditen els operadors a Catalunya són Grupotec Inspección i Medio Ambiente SL i Applus LGAI. Aquests productes s'identifiquen amb la marieta, que és el distintiu de la producció integrada a Catalunya.

Figura 1.14. Distintiu de la producció integrada a Catalunya.

A Catalunya hi ha més de 2.000 operadores que fan producció integrada i més de 30.000 hectàrees de cultius dedicades a la producció integrada. Més del 70% de les explotacions de Catalunya en producció integrada utilitzen tècniques alternatives a la lluita química per al control de les principals plagues per eliminar o minimitzar l'ús de plaguicides.³⁸

³⁸ <http://www.producciointegrada.cat> [25/03/2012]

1.5.2 L'AGRICULTURA ECOLÒGICA

Els sistemes de producció intensius han permès l'autosuficiència alimentària i han contribuït a millorar el nivell de vida oferint una alimentació abundant, variada i poc cara. No obstant això, el seu èxit s'està posant en dubte degut als seus efectes perjudicials: sòls degradats, aigües contaminades, empobriment de la biodiversitat, aliments que contenen residus nocius per a la salut, etc. Aquestes preocupacions socials i mediambientals han donat lloc a un tipus d'agricultura més respectuosa l'anomenada agricultura ecològica³⁹.

L'agricultura ecològica, també coneguda com Producció Agrària Ecològica (PAE) o agricultura biològica⁴⁰, és un sistema d'obtenció de productes agraris i alimentaris que posa especial èmfasi en la utilització de productes i tècniques el més naturals i sostenibles possibles, excloent-ne totes aquelles que potencialment poden malmetre la qualitat del producte final o el medi ambient en què es realitza aquesta obtenció. En aquest sentit, la producció ecològica és un sistema de gestió agrària i de producció d'aliments de qualitat que combina les millors pràctiques ambientals, un elevat nivell de biodiversitat, la preservació de recursos naturals, l'aplicació de normes exigents sobre benestar animal i una producció conforme a els preferències de determinats consumidors⁴¹.

Figura 1.15. Imatges d'agricultura ecològica.

³⁹ DE SILGUY, La agricultura biológica. Técnicas eficaces y no contaminantes, p. 2.

⁴⁰ Llibre blanc de la Producció agroalimentària ecològica a Catalunya, Generalitat de Catalunya, p. 19.

⁴¹ Pla d'acció per a l'alimentació i l'agricultura ecològiques. 2008-2012, Generalitat de Catalunya. p. 10.

1.5.2.1 PRINCIPIS I DEFINICIÓ DE L'AGRICULTURA ECOLÒGICA

La Federació Internacional de Moviments d'Agricultura Ecològica (IFOAM) té un paper destacat en l'agricultura ecològica a nivell mundial. Es va fundar l'any 1972 i compta amb més de 750 organitzacions en més de 100 països.⁴² Els objectius principals d'aquesta organització són els de difondre i intercanviar informació de l'agricultura ecològica, desenvolupar aquest sistema productiu, establir normes bàsiques per la producció i el

processat orgànic i posar en marxa els mecanismes de certificació per tal de garantir la qualitat dels productes ecològics. Basa la definició d'agricultura ecològica en 15 principis⁴³:

- Produir aliments d'elevada qualitat nutritiva en quantitat suficient.
- Treballar amb compatibilitat amb els cicles naturals i sistemes vius, tenint en compte el sòl, les plantes i els animals, amb un sistema integral de producció.
- Tenir en compte l'ampli impacte social i ecològic del sistema de producció i processament ecològic.
- Mantenir i incrementar la fertilitat i l'activitat biològica del sòl a llarg termini, utilitzant pràctiques culturals, biològiques i mecàniques adaptades localment, oposant-se a la dependència d'entrades.
- Mantenir i enfortir la biodiversitat natural i agrícola de la finca i dels seus voltants, a través de l'ús de sistemes de producció sostenibles i la protecció d'hàbitats de plantes i de vida silvestre.
- Mantenir i conservar la diversitat genètica tenint cura de la gestió dels recursos genètics de la finca.
- Promoure l'ús responsable i la conservació de l'aigua i de totes les formes de vida que conté.
- Utilitzar en la mesura del possible, recursos renovables en els sistemes de producció i processat i evitar la contaminació i el malbaratament.
- Fomentar la producció i la distribució local i regional.
- Crear un balanç harmònic entre la producció de cultius i la producció animal.
- Proveir les condicions adequades que permetin als animals expressar els aspectes

⁴² <http://www.ifoam.org/> [30/03/2012]

⁴³ Aquests principis no són vinculants tot i que l'IFOAM és una organització de referència a nivell mundial i està treballant per a la unificació de criteris de l'agricultura ecològica. Actualment els països tenen normes que no tenen perquè ser equivalents entre ells (veure apartat 2.1 la producció agrària ecològica al món, d'aquest treball).

bàsics del seu comportament innat.

- Utilitzar materials d'embalatge que siguin biodegradables, reciclables o reciclats.
- Promoure a tots els involucrats en la producció i el processat orgànic una qualitat de vida que satisfaci les seves necessitats bàsiques, dins d'un ambient de treball segur i saludable.
- Recolzar l'establiment d'una cadena integral de producció, processat i distribució que sigui socialment justa i ecològicament responsable.
- Reconèixer la importància d'aprendre i de protegir el coneixement indígena i els sistemes tradicionals de producció.

Altres definicions del concepte d'agricultura ecològica elaborades per organismes directament vinculats al sector que cal destacar són:

Segons l'Organització de les Nacions Unides per l'Alimentació i l'Agricultura (FAO) l'agricultura orgànica és un sistema holístic de la gestió de la producció que fomenta i millora la salut dels agrosistemes, i en particular de la biodiversitat, els cicles biològics i l'activitat biològica del sòl.⁴⁴

La Comissió Codex Alimentarius, creada l'any 1963 per la FAO i l'OMS, defineix l'agricultura ecològica com un sistema global de gestió de la producció que fomenta i realça la salut dels agrosistemes, incloent la diversitat biològica, els cicles biològics i l'activitat biològica del sòl.⁴⁵

Hi ha qui considera que l'agricultura ecològica és més que una modalitat particular de producció o d'elaboració de productes agraris i l'engloba dins un concepte més ampli que és coneix com "agroecologia"⁴⁶.

Així doncs, els objectius principals de l'agricultura ecològica són, d'acord amb els 15 principis esmentats anteriorment:

- Obtenció de productes alimentaris d'elevada qualitat nutritiva i organolèptica en suficient quantitat, és a dir, obtenint uns rendiments que no s'allunyin gaire dels rendiments mitjans del conjunt de les produccions agràries generals.
- Evitar la presència d'elements potencialment tòxics per a la salut humana en els

⁴⁴ <http://www.fao.org> [30/03/2012]

⁴⁵ <http://www.codexalimentarius.org/codex-home/es/> [30/03/2012]

⁴⁶ Plan estratégico de agricultura ecológica (2007-2011), Castilla la Mancha, p. 5.

productes agraris i alimentaris finals, ja sigui durant la fase de producció agrícola o ramadera, o bé derivada dels seus sistemes de conservació, elaboració i envasat.

- Evitar tots aquells procediments que es tradueixin en una pèrdua de qualitat dels productes finals, escollint aquells que millor conservin els seus aspectes característics.
- Assegurar la conservació del medi ambient i el funcionament a llarg termini dels ecosistemes agraris, mitjançant l'aplicació i el desenvolupament de tecnologies apropiades que harmonitzin aquesta necessitat amb l'obtenció d'unes produccions econòmicament rendibles.

Figura 1.16 Imatges de productes ecològics.

1.5.2.2 AGRICULTURA ECOLÒGICA VERSUS INTEGRADA I CONVENCIONAL

Tot i que la producció integrada comparteix alguns principis amb la producció ecològica encaminats a la protecció del medi ambient i a garantir la sostenibilitat de l'agricultura com el foment de la biodiversitat de l'agrosistema, la millora de la fertilitat del sòl, la reducció del risc d'erosió i degradació del sòl, etc. existeixen algunes diferències en les tècniques utilitzades per aconseguir-ho. Una de les principals diferències entre aquests dos tipus de producció és que l'agricultura integrada permet la utilització de productes agroquímics de síntesi (adobs, pesticides, etc.), tot i que de manera restringida a determinades matèries autoritzades, que prèviament s'han definit, pels Comitès tècnics de producció integrada i en les Normes tècniques específiques de producció integrada per a cada cultiu, mentre que l'agricultura ecològica posa especial èmfasi en la utilització de productes i tècniques el més naturals possibles.

En el següent quadre trobarem un resum de les principals diferències entre l'agricultura convencional i l'ecològica, i les avantatges d'aquesta última⁴⁷:

⁴⁷ Manual de conversión a la producción ecológica. Consejería de agricultura y pesca, Junta de Andalucía, p.10.

FACTOR	PRODUCCIÓ AGRÀRIA CONVENCIONAL	PRODUCCIÓ AGRÀRIA ECOLÒGICA
FERTILITZANTS	S'usen especialment derivats del nitrogen. El seu ús excessiu genera concentracions elevades de nitrats en els teixits vegetals i contaminació del sòl i aigües per eutrofització.	Restableix la fertilitat natural del sòl mitjançant fems, adobs verds o l'afavoriment de la fixació biològica del nitrogen.
CULTIUS	Increment de les superfícies de monocultiu que afavoreixen l'aparició de plagues, virulències i resistències i per tant la necessitat de realitzar tractaments a base de pesticides.	Utilització de tècniques alternatives com la rotació de cultius, cultius associats i policultius, eliminant l'ús de productes químics de síntesis.
FITOSANITARIS	Poden provocar augment de la resistència de plagues i malalties, aparició de noves plagues, eliminació de fauna útil, acumulació en sòls, cadenes tròfiques amb risc per als animals i éssers humans.	La normativa tan sols permet l'ús de substàncies d'origen natural fàcilment biodegradables.
MAQUINÀRIA	Ús freqüent de maquinària pesada i de feines profundes que poden causar l'erosió amb pèrdua de sòl i degradació dels terrenys.	Disminució del llavorament a favor de l'augment de la cobertura del terreny i de la conservació del sòl.
BARDISSES	Eliminació de les bardisses per a facilitar la mecanització dels cultius.	Foment de l'ús de les bardisses com a font de diversitat.
COSTOS DE PRODUCCIÓ	Elevats, amb possible caiguda de preus per excedent de producció. Disminució real dels beneficis.	Es busca la sostenibilitat socioeconòmica del món rural.
VARIETATS LOCALS	Pèrdua de varietats locals a favor de l'ús de varietats híbrides (erosió genètica).	Ús de varietats locals adaptades a l'entorn productiu més resistents a plaques i malalties. Es permet els híbrids sempre que les seves llavors es produeixin sota la norma i la certificació.

Taula 1.3 Principals diferències entre l'agricultura convencional i ecològica.

Observem que la principal diferència entre l'agricultura convencional i l'ecològica és que aquesta segona no usa productes de síntesi química ni per enriquir el sòl ni per atacar a les plagues, sinó que utilitza mètodes més naturals com la rotació de cultius o els depredadors naturals. Al mateix temps aquestes tècniques afavoreixen la biodiversitat i la conservació del sòl.

1.5.2.3 ORIGEN I EVOLUCIÓ DE L'AGRICULTURA ECOLÒGICA

L'agricultura ecològica té els seus orígens en diferents moviments nascuts a Alemanya, Àustria i Suïssa i Anglaterra. El primer d'aquests moviments, l'agricultura biodinàmica⁴⁸, fou formulat per l'estudiós alemany Rudolf Steiner (1861-1925) cap al 1924, combinava ciència, filosofia i espiritualitat i fou seguit per Pfeiffer. El segon va néixer a través de les observacions a l'Índia de sir Albert Howard (1893-1947) i les seves ensenyances foren aplicades als Estats Units per Rodale en el camp de l'horticultura. I el tercer és fruit dels treballs realitzats per Rusch (1906-1977) i Muller (1891-1988) en varis països on la disponibilitat de terra fèrtil és difícil com a Suïssa o Àustria⁴⁹.

⁴⁸ Veure l'apartat 1.5.2.5 Altres mètodes agrícoles ecològics, d'aquest Pla.

⁴⁹ Introducció a la agricultura ecològica. Marga Roldan. Asociación Vida Sana. p. 25

Després de la Segona Guerra Mundial, el creixement econòmic va arribar de la mà de la industrialització productiva. L'objectiu era alimentar una població que tenia greus carències nutritives derivades del període bèl·lic i que requeria una aportació immediata d'aliments. Es va produir l'anomenada "revolució verda" basada en l'agricultura intensiva⁵⁰. L'agricultura ecològica va quedar relegada en aquells anys a un segon terme i no fou fins el començament de la dècada dels setanta quan aquesta forma de producció va aconseguir el seu reconeixement com a alternativa viable, que podria donar resposta a algunes de les disfuncions que s'havien produït com a conseqüència de la "revolució verda".

El creixement d'aquest mètode de producció ha estat molt intens durant els últims anys, en especial des de l'inici dels noranta. Aquesta evolució es deu, en part, als esforços legislatius que han permès l'harmonització de les normes de producció i l'establiment d'un sistema de control efectiu⁵¹.

A **Espanya** es comença a parlar d'agricultura ecològica a la dècada dels setanta, amb iniciatives catalanes, i durant els vuitanta es va començar a practicar, essent la seva evolució des de llavors espectacular. En una primera fase es van desenvolupar els aspectes més normatius i més tard es va adoptar el Reglament comunitari. L'evolució de l'agricultura ecològica a Espanya és lenta fins a l'any 1995, però a finals de la dècada dels noranta el creixement, pel que fa referència a la superfície i als operadors, fou exponencial⁵². A mitjans noranta, com ja hem dit, es va transferir el control a les Comunitats Autònomes, la qual cosa va contribuir de manera notòria al desenvolupament del sector. En els primers anys de desenvolupament Catalunya va ser capdavantera, tant en superfície com en nombre d'empreses elaboradores. A partir de 1993 Andalusia passà a ocupar el primer lloc en quant a superfície de producció ecològica. L'any 1996 es va produir un salt quantitatiu molt important, perquè la superfície inscrita es multiplicà per quatre gràcies a un creixement molt important a Castella-Lleó, Extremadura i Andalusia, en

⁵⁰ Veure apartat 1.5 Tipus d'agricultura, d'aquest Pla.

⁵¹ Plan integral de actuaciones para el fomento de la agricultura ecológica 2007-2010, Ministerio de agricultura, pesca y alimentación, p.22.

⁵² Ídem.

part pels ajuts agroalimentaris que van potenciar el creixement fins l'any 2003. Amb la disminució dels ajuts, partir de l'any 2004, hi ha una desacceleració del creixement de superfície ecològica i una baixada del nombre d'operadors, igual que el que succeïa en el conjunt de la unió Europea.

Les primeres iniciatives d'agricultura ecològica a **Catalunya** es produeixen durant la dècada dels anys 70, a partir de petits grups naturistes i vegetarians catalans que van establir contactes amb el moviment de l'agricultura biològica francesa. Els primers productes biològics que es consumeixen com a tals provenen de França i els importen una sèrie de famílies de Barcelona que formen el Col·lectiu Vida Sana, associació encara activa en l'actualitat⁵³.

El desenvolupament inicial del sector, doncs, no prové dels agricultors ni s'adscriu a cap corrent polític concret, sinó que s'inicia per influència de tècnics i universitaris, concretament de l'escola agrària "Torre Marimon", de Caldes de Montbui, d'on posteriorment sorgeix la Coordinadora d'Agricultura Ecològica i de tècnics com Serafín Sanjuán i Álvaro Altés que van traduir articles de llibres d'autors francesos (Jean-Marie Roger, Claude Aubert, Jean Pain, Xavier Florin). El treball d'aquests grups es va realitzar sense cridar gairebé l'atenció de l'opinió pública ni del sector agrari oficial, estant aquest darrer immers en un context d'intensificació i industrialització de les seves produccions.

Durant aquesta època, els productes ecològics es movien en circuits curts de comercialització. Moltes vegades es venien a través de cooperatives de consumidors, la primera de les quals va ser el "Brot", fundada l'any 1979, sense certificació, ja que els consumidors coneixien de primera mà els productors. Els productes comercialitzats a través de comerços o destinats a l'exportació anaven sovint certificats amb l'aval proporcionat per l'associació "Vida Sana". Aquest aval, amb rellevància social, tot i que no provenia d'un organisme jurídicament reconegut fou un pas previ a la certificació normativa actual.

L'any 1990, quan va entrar en funcionament el Consejo Regulador de la Agricultura Ecològica (CRAE), òrgan públic estatal de certificació dels productes ecològics espanyols, els primers productors i elaboradors que van rebre la certificació van ser catalans. Des de l'any 1995 a l'any 2000 es va produir un creixement anual de superfície inscrita del 15%. En la primera dècada del segle XXI aquest augment va frenar. I en aquests darrers anys, del 2009 en endavant, ha tornat a augmentar, tot i que no amb el ritme del passat⁵⁴.

⁵³ Llibre blanc de la producció agroalimentària ecològica a Catalunya, Generalitat de Catalunya, p.30.

⁵⁴ Llibre blanc de la producció agroalimentària ecològica a Catalunya, Generalitat de Catalunya,

1.5.2.4 LA CERTIFICACIÓ DE LA PRODUCCIÓ AGRÀRIA ECOLÒGICA⁵⁵

Des de l'any 1994 l'òrgan encomanat per garantir el control i certificar la producció agrària ecològica a Catalunya és el Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE). La certificació ecològica garanteix que els productes han estat produïts o elaborats seguint les normes de l'agricultura ecològica, i que han estat controlats en tot el seu procés de producció, elaboració, envasat i comercialització. Per tant el producte arriba al consumidor amb les màximes garanties.

Figura 1.17 Segell del CCPAE.

El Consell Català de la Producció Ecològica (CCPE) realitza controls exhaustius als operadors mitjançant auditories dels sistemes de producció i elaboració, i pren mostres dels productes per ser analitzats. D'aquesta manera es garanteix que aquests productes no han estat contaminats amb pesticides ni transgènics.

Tant el sistema de producció i elaboració com el sistema de control és comú a tots els països d'Europa i està regulat pel Reglament (CE) 834/2007. A més a més, la Comissió Europea publica cada any una llista amb els organismes autoritzats per realitzar el control i la certificació dels productes ecològics. A Catalunya, el CCPAE és l'organisme únic i públic de control i certificació dels productes agraris i alimentaris ecològics.

Figura 1.18 Antiga certificació europea

Des de l'1 de juliol de 2010, els productes ecològics de tota Europa s'identifiquen amb un nou segell únic i obligatori. Aquest nou logotip de producció ecològica de la Unió Europea s'anomena popularment com "eurofulla". Juntament amb el nou segell es poden col·locar altres

Figura 1.19 Logotip de la unió europea.

distintius de caràcter regional o nacional, i privat. Els productes han de portar el nom de l'últim operador que el va gestionar, ja sigui el productor, el transformador o el venedor, així com el nom i el codi de l'organisme d'inspecció i certificació.

⁵⁵<http://www.ccpae.org> [03/04/2012]

1.5.2.5 ALTRES MÈTODES AGRÍCOLES ECOLÒGICS⁵⁶

Al llarg del procés d'evolució de la producció ecològica han sorgit diferents corrents o escoles que constitueixen en si mateixes models de gestió de finques o sistemes agraris. Avui en dia algunes d'aquestes escoles agrupen a molts seguidors i simpatitzants. A continuació trobem les més representatives.

L'AGRICULTURA BIODINÀMICA

El terme «biodinàmica» prové del grec *bios* (vida) i *dynamis* (força) i vol significar que aquest mètode treballa d'acord amb les energies de la vida. És un mètode desenvolupat als anys 20 que es caracteritza per considerar les finques com un tot integrat on es faciliti la biodiversitat i proposa principis per assegurar la salut de la terra i les plantes i procurar una alimentació sana per als animals i l'ésser humà:

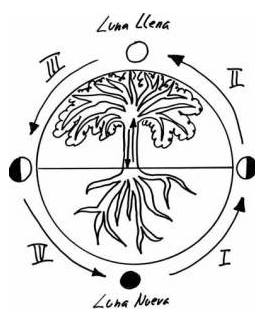
- l'agricultura biodinàmica genera la fertilitat de la terra per mitjà de mètodes naturals. Per aquesta fita desenvolupa mètodes específics de producció d'adobs que vivifiquen i augmenten la seva activitat biològica, millora la qualitat nutritiva dels aliments, augmenta la resistència de les plantes i animals a les plagues i malalties, intensifica la captació d'influències còsmiques i intensifica la formació d'humus en el sòl.

Figura 1.20 Imatge de la producció d'adobs en agricultura biodinàmica.

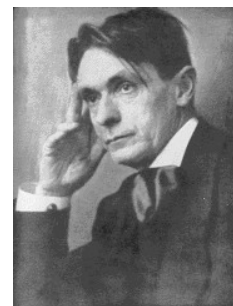
- proposa un agroecosistema agrícola i pecuari menys dependent de factors externs com recursos i serveis.
- cuida la capacitat de l'agricultor i la seva família, buscant un equilibri sostenible amb els recursos naturals.

⁵⁶ Manual de conversión a la producción ecológica, Junta de Andalucía, p. 12.

La finalitat de la biodinàmica és crear “un cos viu” el més autònom possible entre la terra i la naturalesa, sense cap necessitat d'abocar productes químics. Per a conrear es segueixen calendaris biodinàmics com el de Maria Thun. Aquests calendaris indiquen els dies i les hores més propicis per a plantar, sembrar, recollir i fins i tot treballar la terra segons les influències dels ritmes solars, de les constel·lacions, la posició de la lluna i la tendència del temps.

El pare de l'agricultura biodinàmica fou Rudolf Steiner (1861-1925). Filòsof austríac que va desenvolupar l'agricultura biodinàmica el 1924. A les seves aules defensava un sistema de producció agrícola fonamentat en la influència que les forces còsmiques i terrestres realitzen sobre el creixement de les plantes. Ehrenfried Pfeiffer (1899-1961) i Erhard Bartsch (1895-1960) seguiren el llegat de Steiner⁵⁷.

Figura 1.21 Rudolf Steiner.

Els productes provinents de l'agricultura biodinàmica es certifiquen amb el distintiu de Demeter. Demeter és una associació ecològica que ha constituït una xarxa Internacional d'Organismes Independents de Certificació. Fou fundada l'any 1997 per facilitar la cooperació en les esferes legal, econòmica i espiritual. Actualment Demeter Internacional està formada per 18 membres provinents d'Europa, Amèrica, Àfrica i Nova Zelanda i representa a 3500 productors de 40 països⁵⁸. Demeter és una marca protegida i el seu ús està subjecte a un contracte d'autorització d'ús de la marca i als corresponents processos d'inspecció i certificació per garantir que es realitzen les pràctiques de l'agricultura biodinàmica d'acord amb les normatives vigents⁵⁹.

Figura 1.22 Distintiu de la producció biodinàmica.

⁵⁷ Introducció a la agricultura ecológica. Marga Roldan. Asociación Vida Sana. p. 25

⁵⁸ <http://www.demeter.es> [11/04/2012]

⁵⁹ Aquesta certificació no és normativa, així doncs, a l'igual que veiem a l'inici de la certificació de l'agricultura ecològica convencional la societat va per davant de la legislació.

L'AGRICULTURA ORGÀNICA O BIOLÒGICA O ECOLÒGICA

L'agricultura orgànica, biològica o ecològica es basa en les tècniques de l'agricultura tradicional que s'han aplicat en el món occidental principalment. És la més estesa per ser la més fàcil de posar en pràctica, sense grans canvis en l'estructura de l'agrosistema i en la mentalitat de l'agricultor⁶⁰.

Els màxims exponents d'aquesta corrent foren:

Albert Howard (1873-1947). Va realitzar els seus estudis entre 1910 i 1935 sobre mètodes hindús de compostatge animal i vegetal. El 1940 desenvolupa el que es coneix com agricultura orgànica, en el Regne Unit o l'agricultura de fertilitat i humus que posteriorment va originar els sistemes d'agricultura que avui es coneixen com ecològica, orgànica o biològica a Europa. Aquests sistemes donen suport a l'associació de cultius i ramaderia.

H. Rush i R. Lemaire. El 1940 defineixen el mètode d'agricultura biològica que havia d'assegurar la subsistència sense esgotar els potencials productius i utilitzar els recursos renovables. L'objectiu era aconseguir un equilibri natural del sòl sense invertir els estrats, utilitzant compost i optant per cultius mixtes.

L'AGRICULTURA NATURAL

També rep el nom del “no fer” i el seu objectiu és simplificar al màxim el treball de l'agricultor, respectar i imitar a la naturalesa i considerar la mínima intervenció humana per aconseguir una alta diversitat i autosuficiència dels sistemes agraris. Va ser desenvolupada al Japó als anys trenta i ha estat experimentada en una àmplia gamma de climes. El màxim exponent d'aquesta escola és Masanobu Fukuoka (1913-2008), agricultor i microbiòleg japonès.

Figura 1.23 Masanobu Fukuoka.

⁶⁰ De la producción agraria convencional a la ecológica. Coordinadora de Organizaciones de Agricultores y Ganaderos (COAG). p. 9

Els aspectes bàsics d'aquest sistema són:

- no llavorament
- no usar fertilitzants
- no usar plaguicides
- no escardar

PERMACULTURA

Aquesta corrent fou desenvolupada en els anys 70 per B. Mollison i D. Holmgren. L'objectiu és crear un sistema agrícola estable, complet i autorregulat, amb baix consum d'energia i alta productivitat. També s'anomena agricultura permanent. Es basa en el disseny d'un sistema en el qual cada element del sistema estigui relacionat amb la major part dels altres elements del sistema i a més a més de forma positiva. Un exemple de la lògica usada en la permacultura seria a través de les característiques intrínseques de la gallina, es pot dissenyar un sistema on aprofitar i encaixar tot el seu potencial per a desherbar, neteja d'erugues i insectes solts, etc. El que realment és important segons la permacultura és establir connexions d'un sistema de manera que existeixi una alta densitat connectiva. Aquestes connexions són les que fan al sistema permanentment estable.

Figura 1.24 Imatge cultiu permacultura.

2. SITUACIÓ I DIAGNOSI DE LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA

2.1 AL MÓN

El creixement d'aquest mètode de producció ha sigut molt intens durant els últims anys, en especial des de l'inici dels anys noranta. Aquesta evolució es deu, en part, als esforços legislatius, que han permès, en certa mesura, l'harmonització de les normes de producció i l'establiment d'un sistema de control efectiu⁶¹. En aquests moments es pot afirmar que el sector agroalimentari ecològic és un dels més dinàmics⁶².

Segons dades de la Federació Internacional de Moviments d'Agricultura Ecològica (IFOAM) i l'Institut d'Investigació d'Agricultura Ecològica (FIBL) a l'any 2010 hi havia més de 37 milions d'hectàrees de terra agrícola cultivades segons el mètode de producció ecològic. Els països amb major superfície ecològica eren Austràlia, Argentina i els EE.UU. La superfície mundial d'agricultura ecològica (AE) va augmentar respecte 2009 dos milions d'hectàrees, el que suposa un augment del 6%. Ha estat a Europa on la superfície ecològica va augmentar més i a Àsia on les terres de cultiu ecològic van disminuir més. Tot i això, la superfície agrària ecològica mundial no ha canviat en comparació amb les dades de 2009⁶³.

Els principals cultius són cereals (2,5 milions d'ha), cafè (0,7 milions d'ha), oliveres (0,5 milions d'ha), cacau (0,3 milions d'ha) i hortalisses (0,3 milions d'ha)⁶⁴.

Malgrat que l'agricultura ecològica estigui molt estesa per tot el món, les diferències regionals són destacables.

A l'any 2010 un terç de la superfície agrària ecològica mundial estava ubicada a Oceania (33%), seguida d'Europa (27%) i Amèrica Llatina (23%). Austràlia era el país amb major àrea d'agricultura ecològica (12 milions d'ha), seguit d'Argentina (4,2 milions d'ha) i EE.UU. (1,9 milions d'ha). Els països amb major superfície agrària ecològica relativa eren les Illes Malvines (36%), seguit per Liechtenstein (27%) i Àustria (20%).⁶⁵

⁶¹ Veure apartat 1.2.1 Normativa internacional, d'aquest Pla.

⁶² Plan integral de actuaciones para el fomento de la agricultura ecológica 2007-2010, Ministerio de agricultura, pesca y alimentación, p. 14.

⁶³ 12a edició de "El Món de l'Agricultura Ecològica" (IFOAM & FIBL)

<http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.a74a6687483d92edc9877a10b0c0e1a0/?vgnextoid=d129dfb965d0c110VgnVCM1000008d0c1e0aRCD&vgnnextchannel=d129dfb965d0c110VgnVCM1000008d0c1e0aRCD&vgnnextfmt=detail&contentid=107c5582c1585310VgnVCM1000008d0c1e0aRCD> [05/05/2012]

⁶⁴ ídem

⁶⁵ ídem

Cal tenir en compte que alguns països tenen normes nacionals, que no es consideren equivalents amb les europees, com és el cas del Japó (Japan Agricultural Standard), i que en d'altres països la producció ecològica no és, en la majoria de casos una producció certificada, per la qual cosa les dades no són precises. Aquest seria el cas de molts països africans.⁶⁶

Al 2010 hi havia 1,8 milions de productors ecològics en el món i la majoria es trobaven en països en vies de desenvolupament.

Pel que fa a dades econòmiques, el mercat mundial de productes ecològics per al 2010 ha estat estimat en 44,5 milions d'euros (59,1 milions de dòlars nord-americans), el que representa un 5% més que l'any anterior. La majoria dels productes ecològics es venen a Europa i Amèrica del Nord⁶⁷.

2.2 A EUROPA

L'any 2010 va ser a Europa on més va augmentar la superfície ecològica respecte la mundial, amb un creixement del 12%, cosa que representava quasi un milió d'hectàrees, assolint uns 10 milions d'hectàrees totals.⁶⁸

La situació de l'agricultura ecològica a Europa difereix segons es tracti de l'Europa occidental o dels països orientals, menys desenvolupats. En els països occidentals, l'evolució del sector ecològic ha transcorregut paral·lelament a la resta de regions desenvolupades del món. El major creixement s'ha donat en la segona meitat del segle XX, accelerant-se a la última part de la dècada dels 90, on s'han experimentat creixements mitjans del 20% anuals de la superfície ecològica⁶⁹. Cal destacar que fou en aquesta dècada quan es van elaborar les normes de producció i certificació dels productes ecològics que harmonitzen les pràctiques a nivell comunitari⁷⁰. En canvi els països orientals no s'ha donat aquest creixement de l'agricultura ecològica.

⁶⁶ Plan integral de actuaciones para el fomento de la agricultura ecológica 2007-2010, Ministerio de agricultura, pesca y alimentación, p. 16.

⁶⁷ 12a edició de "El Món de l'Agricultura Ecològica" (IFOAM & FIBL)

<http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.a74a6687483d92edc9877a10b0c0e1a0/?>

vgnextoid=d129dfb965d0c110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=d129dfb965d0c110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=detall&contentid=107c5582c1585310VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD [05/05/2012]

⁶⁸ ídem

⁶⁹ Plan integral de actuaciones para el fomento de la agricultura ecológica 2007-2010, Ministerio de agricultura, pesca y alimentación, p. 17.

⁷⁰ Veure apartat 1.2.2 Normativa europea, d'aquest Pla.

El país amb més superfície d'Europa és Espanya amb 1,6 milions d'hectàrees de producció ecològica total (convertida i en procés de conversió), seguida d'Itàlia amb 1,1 milions d'hectàrees i Alemanya amb 0,9 milions d'hectàrees. En la gràfica que trobem a continuació podem apreciar les notòries diferències entre països d'Europa.

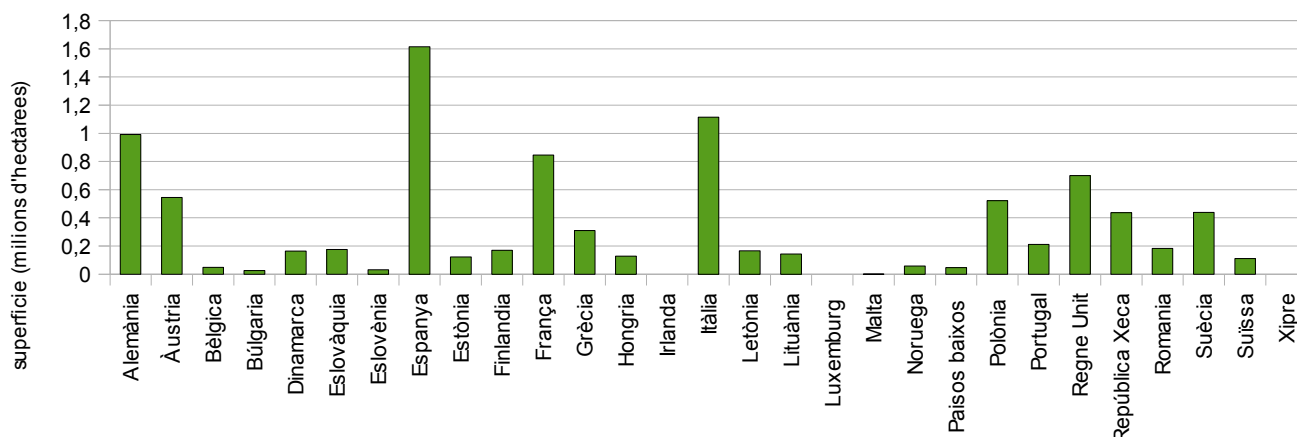

Figura 2.1 Superfície en milions d'hectàrees dels països europeus d'agricultura ecològica per a l'any 2010⁷¹.

També s'observen diferències notables en quant a la importància relativa de la superfície d'agricultura ecològica enfront a la Superfície Agrícola Útil (SAU⁷²) total. Hi ha països en què l'agricultura ecològica té un pes important i ocupa més d'un 10% com Àustria (18%), Suècia (12%) o Estònia (11%), i d'altres en què la incidència és quasi insignificant com per exemple Bulgària (0,2%) o Malta (0,5).

PAÍS	SUPERFÍCIE (hectàrees) (2010)	% RESPECTE SAU (2009)
Alemanya	990.702	5,6
Àustria	545.212	18,5
Bèlgica	49.010	3,0
Bulgària	25.648	0,2
Dinamarca	162.903	5,9
Eslovàquia	174.471	7,5
Eslovènia	30.689	6,3
Espanya	1.615.047	7,0
Estònia	121.569	11,0
Finlàndia	169.168	7,2
França	845.442	1,9

71 <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/agriculture/data/database> [09/05/2012]

72 Segons la definició de l'Idescat la Superfície Agrícola Utilitzada (SAU) és el terreny constituït per les superfícies de terres llaurades i les pastures permanents. <http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=425&m=m> [25/05/2012]

PAÍS	SUPERFÍCIE (hectàrees) (2010)	% RESPECTE SAU (2009)
Grècia	309.823	8,5
Hongria	127.605	2,4
Irlanda	-	1,1
Itàlia	1.113.742	8,1
Letònia	166.320	8,7
Lituània	143.644	4,8
Luxemburg	-	2,7
Malta	24	0,5
Noruega	57.219	5,5
Països baixos	46.233	2,6
Polònia	521.970	2,3
Portugal	210.981	5,7
Regne Unit	699.638	4,1
República Txeca	435.610	10,6
Romania	182.706	1,2
Suècia	438.693	12,8
Suïssa	110.894	-
Xipre	-	1,9

Taula 2.1 Superfície en hectàrees d'agricultura ecològica i % de superfície agrícola ecològica respecte el total de SAU dels països europeus⁷³.

Les dades econòmiques mostren que l'any 2010 Europa va gastar més de 18 milions d'euros en productes ecològics, Alemanya encapçalava la llista amb 5,8 milions d'euros, seguida de França (3 mil milions d'euros) i Gran Bretanya (2,1 mil milions d'euros). Els consumidors danesos i suïssos són els que més consumeixen en productes ecològics: més de 130 euros per habitant i any⁷⁴.

Als països on l'agricultura ecològica (AE) està institucionalment integrada, com és el cas dels països de la Unió Europea, s'ha donat un creixement constant del mercat i de la superfície de cultiu ecològic. A Europa per exemple molts països ofereixen mesures i polítiques de suport

⁷³ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/agriculture/data/database> [09/05/2012]

⁷⁴ 12a edició de "El Món de l'Agricultura Ecològica" (IFOAM & FIBL)

<http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.a74a6687483d92edc9877a10b0c0e1a0/?vgnextoid=d129dfb965d0c110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=d129dfb965d0c110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=detail&contentid=107c5582c1585310VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD> [05/05/2012]

com els pagaments directes, serveis d'assessorament, investigació adequada i mesures de suport a la comercialització. Als països on l'AE encara no està plenament integrada en les polítiques agràries nacionals, i on els agricultors reben menys suport a través de l'assessorament i la investigació, els alts i baixos en les dades de superfície dedicada al cultiu ecològic poden ser substancials⁷⁵.

2.3 A ESPANYA

L'agricultura ecològica es practica a Espanya des dels anys vuitanta, essent la seva evolució des de llavors espectacular, de manera anàloga al que passa a la resta de la Unió Europea. A finals dels 80 es regula la producció ecològica a l'estat Espanyol⁷⁶. Fins a finals de la dècada dels noranta el creixement de l'AE a Espanya, en quant a superfície i nombre d'operadors, va ser exponencial, coincidint amb la creació d'ajudes del Fons Europeu d'Orientació i Garantia Agrària (FEOGA) i la transferència de les competències a les comunitats autònomes⁷⁷. A principis de segle aquest creixement es va alentir, i en aquests últims anys ha tornat a tenir un fort augment fins a ser el país amb més superfície ecològica d'Europa⁷⁸.

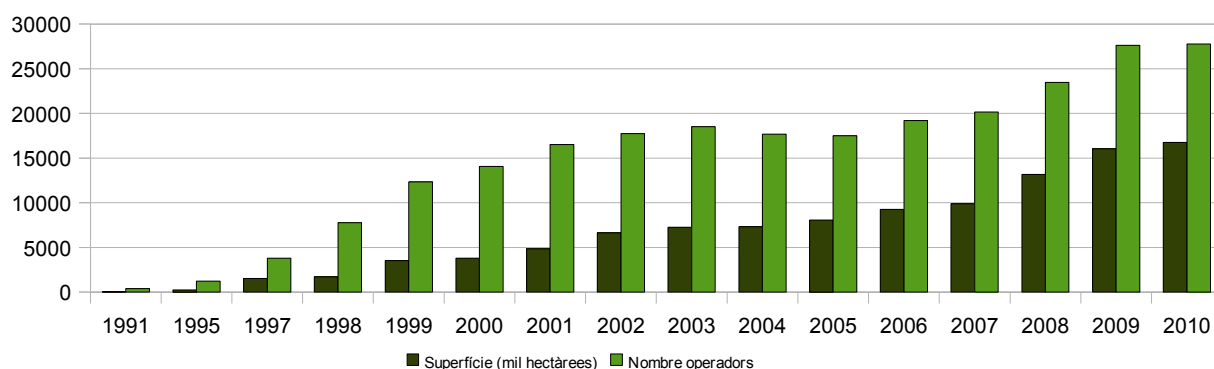

Figura 2.2 Evolució de la superfície agrícola ecològica i el nombre d'operadors (productors, elaboradors i comercialitzadors) a Espanya. 1991-2011⁷⁹.

Per comunitats autònomes, amb diferència, Andalusia és la que presenta més activitat ecològica tant en superfície, més del 50% de la superfície ecològica estatal, com en nombre d'operadors, una tercera part dels operadors d'Espanya, ja siguin productors, elaboradors o comercialitzadors, a l'any 2010. Altres comunitats autònomes amb forta activitat ecològica són

⁷⁵ 12a edició de "El Món de l'Agricultura Ecològica" (IFOAM & FIBL)

<http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.a74a6687483d92edc9877a10b0c0e1a0/?vgnextoid=d129dfb965d0c110VgnVCM1000008d0c1e0aRCD&vgnnextchannel=d129dfb965d0c110VgnVCM1000008d0c1e0aRCD&vgnnextfmt=detall&contentid=107c5582c1585310VgnVCM1000008d0c1e0aRCD> [05/05/2012]

⁷⁶ Veure apartat 1.2.3 Normativa estatal, d'aquest Pla.

⁷⁷ Veure apartat 1.2.5 Suport públic a l'agricultura ecològica i 1.2.4 Normativa catalana, d'aquest Pla.

⁷⁸ Plan integral de actuaciones para el fomento de la agricultura ecológica 2007-2010, Ministerio de agricultura, pesca y alimentación, p. 22.

⁷⁹ Estadísticas 2010. Agricultura ecológica. España, Ministerio de medio ambiente y medio rural y marino, p. 2.

Castella-la Manxa, Extremadura, Múrcia o Catalunya. Aquesta última era la segona comunitat en importància en quant a elaboradors, comercialitzadors i activitats industrials ecològiques⁸⁰.

Per tipologia de cultius cal destacar els prats i pastures amb més de 852,000 hectàrees seguit per la recol·lecció silvestre i els cultius de cereals i olivars.

Pel que fa a les explotacions ramaderes torna a ser Andalusia la que concentrava més de la meitat d'aquest tipus d'explotacions, seguit per Catalunya, Balears i Astúries. Principalment es tracta d'explotacions de vacum i ovi⁸¹.

S'estima que a l'any 2006 un 70% de la producció d'agricultura ecològica s'exportava, especialment a Europa. Essent els principals països destinataris Alemanya, França, Regne Unit, Països Baixos, Itàlia, Estats Units i Japó. El major percentatge d'exportacions espanyoles és de productes frescos, així com també de productes elaborats com olis, vins, espècies, salses, tot i que en menors proporcions⁸².

2.4 A CATALUNYA

L'agricultura ecològica a Catalunya, pionera a l'Estat, té els seus orígens als anys 70 i la seva situació també ha seguit un comportament positiu, seguint la tendència estatal, europea i mundial⁸³. Quan es van transferir les competències de l'agricultura ecològica a les comunitats autònomes hi va haver un gran creixement del sector fins a l'any 2000. Durant uns anys, del 2000 al 2008, aquest creixement es va alentir, tornant a revifar-se aquests últims anys amb les noves polítiques que li han anat a favor. El Pla d'acció per a l'alimentació i l'agricultura ecològiques 2007-2012 de la Generalitat de Catalunya o el Programa de desenvolupament rural (PDR) 2007-2010 en són un exemple⁸⁴.

⁸⁰ Estadísticas 2010. Agricultura ecológica. España, Ministerio de medio ambiente y medio rural y marino, p. 7.

⁸¹ Estadísticas 2010. Agricultura ecológica. España, Ministerio de medio ambiente y medio rural y marino, p. 17.

⁸² Plan integral de actuaciones para el fomento de la agricultura ecológica 2007-2010, Ministerio de agricultura, pesca y alimentación, p. 38.

⁸³ Llibre blanc de la producció agroalimentària ecològica a Catalunya, Generalitat de Catalunya, p. 30.

⁸⁴ Veure apartat 1.2.4 Normativa catalana i 1.2.5 Suport públic a l'agricultura ecològica, d'aquest Pla.

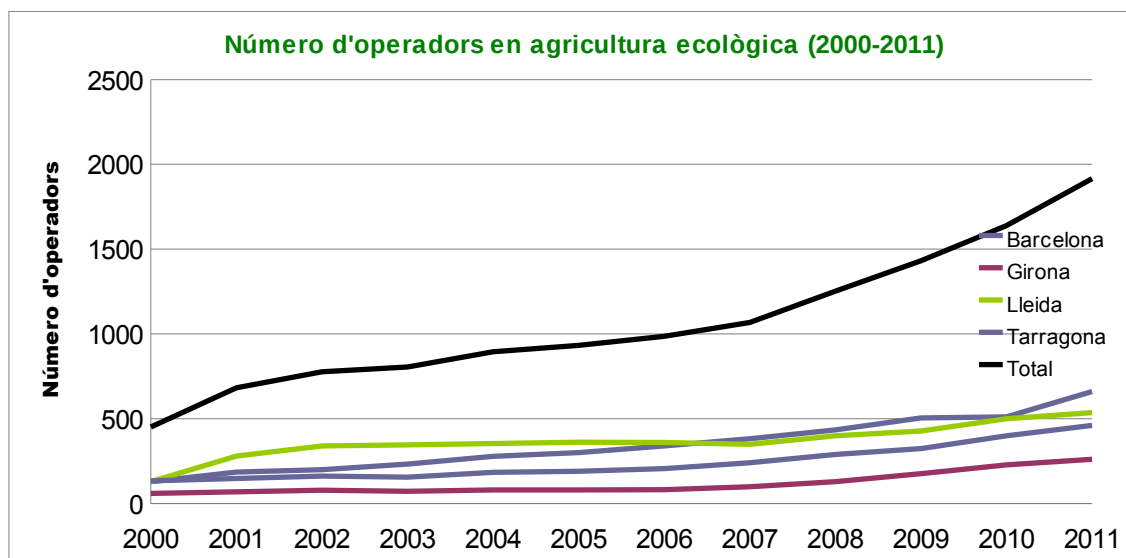

Figura 2.3 Evolució del nombre d'operadors d'agricultura ecològica a Catalunya. 2000-2011⁸⁵.

L'any 1990 quan va entrar en funcionament el CRAE⁸⁶, els primers productors i elaboradors que van rebre la certificació van ser catalans, en tant que pioners estatals. Actualment Catalunya és la segona comunitat autònoma espanyola, després d'Andalusia, en elaboradors, comercialitzadors i activitats industrials relacionades amb l'agricultura ecològica. El nombre d'operadors ecològics en els darrers 11 anys s'ha multiplicat per 4, passant de 450 l'any 2000 a 1916 l'any 2011 i des del 2007 manté un creixement exponencial. Per províncies Girona es manté per sota de la resta. El tipus d'activitat principal és la producció (1494 operadors a l'any 2011), seguit de l'elaboració (606), comercialització (171) i finalment exportació (35), amb poca incidència. Pel que fa a la indústria agroalimentària ecològica l'any 2011 hi havia 695 activitats industrials. Catalunya també es caracteritza per tenir una gran diversificació d'activitats transformadores en aquest sector, amb representació de tots els sectors, tot i que cal destacar els cellers ecològics. L'any 2010 es van facturar 105 milions d'euros un 23,53% més que l'any anterior⁸⁷.

⁸⁵ http://www.ccpae.org/index.php?option=com_content&task=view&id=400&Itemid=232&lang=ca_ES [13/05/2012]

⁸⁶ El CRAE (Consejo Regulador de l'Agricultura Ecològica) és l'òrgan públic estatal de certificació dels productes ecològics espanyols.

⁸⁷ http://www.ccpae.org/index.php?option=com_content&task=view&id=400&Itemid=232&lang=ca_ES [13/05/2012]

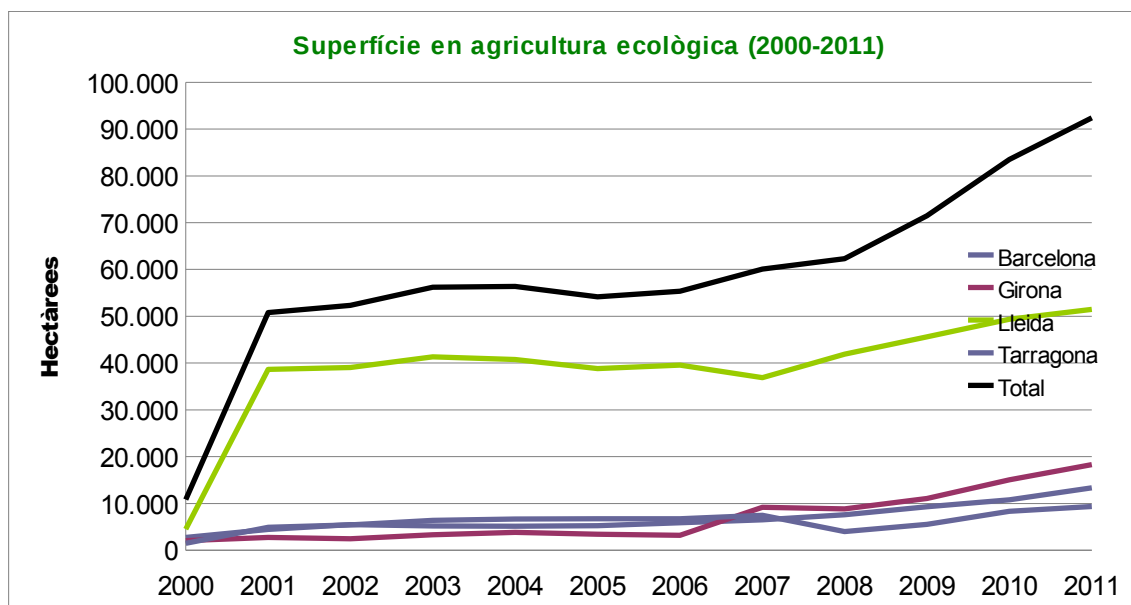

Figura 2.4 Evolució de la superfície d'agricultura ecològica en hectàrees a Catalunya. 2000-2011⁸⁸.

L'evolució de les superfícies dedicades a la producció ecològica a Catalunya ha tingut un creixement anual mitjà del 15% de l'any 1995 al 2000⁸⁹. La superfície ecològica sotmesa a certificació ha incrementat moltíssim en els darrers anys, passant de 10827 ha l'any 2000 a 92435 ha l'any 2011. El major increment es va donar de l'any 2000 al 2001 en que es van multiplicar per 5 les ha, aquest gran augment fou a causa de la inscripció de gairebé 40000 ha de pastures i prats de les comarques occidentals dels Pirineus, conseqüència de la publicació i promoció de l'ajut agroambiental de la ramaderia ecològica⁹⁰. Després el creixement es va estancar fins al 2008 que ha tornat a incrementar-se. Lleida es manté capdavantera, amb diferència, en superfície ecològica respecte la resta de províncies. La major part d'aquesta superfície és de pastures i farratges destinats a la ramaderia ecològica (56269 ha el 2011)⁹¹.

88 http://www.ccpae.org/index.php?option=com_content&task=view&id=400&Itemid=232&lang=ca_ES [13/05/2012]

89 Llibre blanc de la producció agroalimentària ecològica a Catalunya, Generalitat de Catalunya, p.30.

90 ídem

91 http://www.ccpae.org/index.php?option=com_content&task=view&id=400&Itemid=232&lang=ca_ES [13/05/2012]

**Superfície en agricultura ecològica
per cultius (2011)**

* 'Sense Pastures, prats i farratges' i 'Bosc, matolls i
recollida silvestre'

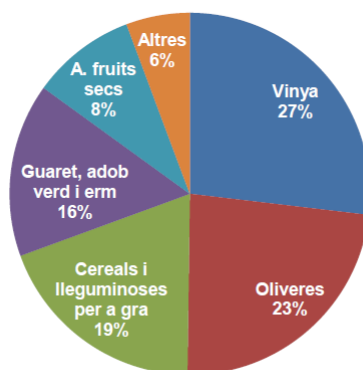

Figura 2.5 Superfície per cultius (%) en agricultura ecològica a Catalunya. 2011.⁹²

El principal cultiu ecològic de Catalunya és la vinya, amb un 27% d'ha dedicades a aquest cultiu durant el 2011, i l'olivera (23%), seguit dels cereals i lleguminoses i fruits secs. Tot i que el percentatge d'agricultura ecològica respecte a la superfície agrària útil és encara petita⁹³.

La ramaderia ecològica és la que ha tingut un creixement més espectacular en els darrers anys, passant de 39 explotacions a tot Catalunya l'any 2000 a 573 l'any 2011. Més de la meitat d'aquestes explotacions, un 55%, són de vaquí de carn. Seguit de les explotacions d'oví (16%), cabrum (11%) i equí (8%) de carn. El subsector avícola i porcí és molt reduït⁹⁴.

2.5 L'AGRICULTURA A L'ALT EMPORDÀ

La ruralitat de la comarca de l'Alt Empordà queda àmpliament representada per la presència d'una seixantena de municipis de caràcter eminentment rural, en els quals hi ha problemàtiques relacionades amb l'activitat agrària i un mode de vida en clar retrocés que ha portat a que la pagesia hagi estat el sector econòmic que més s'ha transformat en els darrers vint anys⁹⁵. El món rural s'ha vist sotmès a un procés d'intensificació de les seves activitats agrícoles i ramaderes durant els darrers anys, sempre amb la idea al darrera de l'economia d'escala i el creixement sense límits.

La dràstica pèrdua de població pagesa i el progressiu envelliment de la mateixa durant les

⁹² http://www.ccpae.org/index.php?option=com_content&task=view&id=400&Itemid=232&lang=ca_ES [13/05/2012]

⁹³ ídem

⁹⁴ ídem

⁹⁵ Les zones més afectades són les de l'alta i baixa Garrotxa i els Terraprims (Veure apartat 2.1.5 Unitats del paisatge, d'aquest Pla)

darreres dècades, amb ritmes molt superiors a l'abandonament de la superfície agrària, és considerara una de les principals problemàtiques d'aquests espais. L'èxode de gent jove de les zones rurals cap a les ciutats té a les dones com a les principals protagonistes⁹⁶.

Una altra característica habitual de la població pagesa és la cada vegada major dedicació a temps parcial a aquesta activitat, pràctica que amb els anys ha anat guanyant protagonisme degut a que molts pagesos requereixen d'ingressos addicionals. I el progressiu procés de mecanització al que el món agrari s'ha vist sotmès, amb avenços tecnològics cada vegada més introduïts en les explotacions ramaderes, fet que ha precisat d'una menor disponibilitat de mà d'obra.

Un altre fet força comú són els problemes estructurals de les explotacions agràries, juntament amb la manca d'infraestructures en les zones rurals i la manca de serveis bàsics.⁹⁷

	PROPIETAT			ARRENDAMENT			PACERIES I ALTRES		
	1989	1999	2009	1989	1999	2009	1989	1999	2009
ALT EMPORDÀ	59	52,8	45,92	33,7	43,5	45,82	7,3	3,7	8,26
GIRONA	60,8	58,4	43	33,3	33,4	-	5,9	8,2	-
CATALUNYA	73,8	66,1	57,48	13,6	24,1	30,76	12,4	9,8	11,57

Taula 2.2 Evolució i distribució (%) de la SAU per règim de tinença. 1989, 1999 i 2009⁹⁸.

Pel que fa a la SAU segons el règim de tinença, la comarca de l'Alt Empordà presenta pràcticament la mateixa quantitat de terres de conreu de propietat que d'arrendament, seguit molt de lluny per altres formes de tinença com les paceries. No ha estat sempre així ja que històricament predominaven les terres de propietat⁹⁹. A nivell de comarques gironines i del territori català passa una cosa similar, si bé és cert que la propietat a les comarques gironines i sobretot a Catalunya representa un percentatge similar de SAU total.

⁹⁶ Agenda 21 comarcal de l'Alt Empordà, Consell Comarcal de l'Alt Empordà, p.528.

⁹⁷ Ídem.

⁹⁸ <http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=425> [18/04/2012]

⁹⁹ Agenda 21 comarcal. Consell Comarcal de l'Alt Empordà, p. 529.

ANY	EXPLOTACIONS	SUPERFÍCIE TOTAL CONREADA (ha)	DIMENSIÓ MITJANA PER EXPLOTACIÓ (ha)
1982	4321	42042	9,73
1989	3427	36116	10,54
1999	2195	39518	18
2009	1922	47465	24,69

Taula 2.3 Nombre i dimensions de les explotacions. Període 1999-2009¹⁰⁰.

De l'any 1982 fins el 2009 el nombre d'explotacions ha disminuït dràsticament en més d'un 56%, disminució més accentuada que al conjunt del territori català (50%). Aquestes pèrdues d'explotacions no s'han traduït però, en una disminució de la superfície total conreada degut a que les dimensions mitjanes per explotacions ha augmentat molt. Existeix un clar procés de reconversió de l'activitat agrària en grans explotacions.

	<1ha	-1<2 ha	2-<5ha	5-<10ha	10-<20ha	20-<50ha	50-<100ha	>100ha
2009	2,06	15,44	18,97	13,81	15,39	21,24	8,11	4,95
1999	16,44	9,7	15,12	15,85	15,44	19,09	6,1	2,23

Taula 2.4 Explotacions agràries amb SAU per dimensió (%) a l'Alt Empordà. 1999 i 2009¹⁰¹.

Aquesta disminució en el nombre de les explotacions agràries fa evident la pèrdua de la dimensió familiar, així com l'abandonament d'explotacions petites i mitjanes. Veiem que ha disminuït notablement el nombre d'explotacions de 2195, el 1999, a 1897, l'any 2009 i la major disminució ha estat en explotacions de menys d'una hectàrea.

100 Agenda 21 comarcal. Consell Comarcal de l'Alt Empordà, p. 529 i <http://www.idescat.cat/territ/BasicTerr?TC=5&V0=2&V1=02&V3=5060&V4=5103&ALLINFO=TRUE&PARENT=100&CTX=B> [20/04/2012]

101 <http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=428> [20/04/2012]

2.5.1 ANÀLISIS DE LA SUPERFÍCIE AGRÍCOLA

ANY	SUPERFÍCIE FORESTAL			ÀREES sense vegetació ¹⁰²	CONREUS ¹⁰³			TERRITOR urbanitzat ¹⁰⁴	SAU	TOTAL
	Bosc ¹⁰⁵	Bosquines ¹⁰⁶	Altra vegetació ¹⁰⁷		Secà	Regadiu	Total			
2010	55.096	25.076	2.492	4.671	25.230	15.088	40.318	8.050	42.810	135.703
2009	55.016	25.032	3.494	4.630	24.992	14.622	39.614	7.917	43.108	135.703
2008	55.210	25.183	4.602	4.382	24.605	13.919	38.524	7.802	43.126	135.703
2007¹⁰⁸	55.096	25.211	12.507	4.471	18.625	12.017	30.642	7.776	43.149	135.703
2006	63.226	7.901	15.478	6.691	24.445	12.619	37.064	5.343	52.542	135.703
2005	62.832	7.469	13.357	6.512	26.717	12.782	39.461	5.398	52.818	135.067
2004	55.096	13.884	12.546	3.673	26.679	12.769	39.448	10.419	51.994	135.066
2003	36.673	20.012	19.439	3.325	29.275	12.997	42.272	14.163	61.711	135.884
2002	38.314	20.574	22.797	3.301	23.713	12.528	36.245	14.076	59.042	135.303
2001	38.265	20.528	22.141	3.292	24.628	13.507	38.138	13.570	60.279	135.931

Taula 2.5 Distribució general de la superfícies de l'Alt Empordà (hectàrees) ¹⁰⁹

La Superfície Agrícola Útil (SAU) a l'Alt Empordà l'any 2010 era de 42.810 ha, un 31,54% de la superfície de la comarca, molt per sobre de la SAU mitjana de Catalunya que és de 27.988,5 ha. Una altra mostra de la forta ruralitat de la comarca. Un 59,08% de superfície de la comarca és forestal amb bosc i bosquines. Un 29,71% és superfície de conreu, el 62,48% de la qual correspon a cultiu de secà i un 37,42% de regadiu.

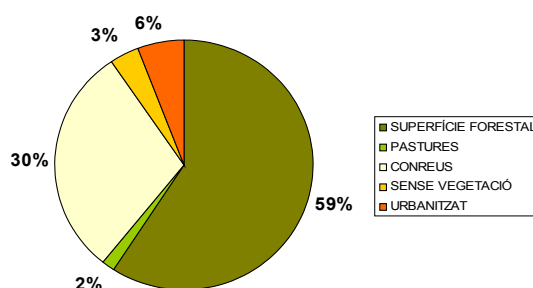

Figura 2.6 Superfície Alt Empordà. 2010.

¹⁰² Àrees sense vegetació: sòls nus, roquissars, escarpaments, tarteres, xaragalls, sorral i platges, congestes, llacs, embassaments i rius.

¹⁰³ Conreus: Terrenys sembrats, plantacions d'espècies anuals o plurianuals, sempre amb forta intervenció humana (cultius herbacis i llenyosos, de regadiu i secà, guarets).

¹⁰⁴ Territori urbanitzat i infraestructures: nuclis urbans, zones urbanes de baixa densitat, zones industrials i comercials, infraestructura viària.

¹⁰⁵ Bosc: tot terreny poblat per arbres.

¹⁰⁶ Bosquines: màquies, garrigues, brolles, landes, arbustos, matolls i situacions de trànsit entre bosc i matollar.

¹⁰⁷ Altra vegetació: prats, pastures, herbassars, vegetació de zones humides, erms pasturats.

¹⁰⁸ IMPORTANT NOTA METODOLÒGICA: L'any 2007 s'han dut a terme importants millores en l'elaboració de l'estadística, introduint eines tecnològicament més avançades i utilitzant informació procedent de registres administratius del DAR. A més a més, s'han adoptat nous criteris de classificació d'acord amb les eines d'informació geogràfica (SIGPAC). Aquest fet ha afectat especialment la classificació d'altra vegetació (que inclou prats, pastures, erms pasturats i herbassars), que en bona part s'ha redistribuït com a bosc o bosquines, alhora que en menor mesura ha disminuït la superfície de conreu. Aquests canvis impliquen que les dades d'aquest any no són comparables amb les dades d'anys anteriors.

¹⁰⁹ <http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=202&t=2009&x=9&y=10> [21/04/2012]

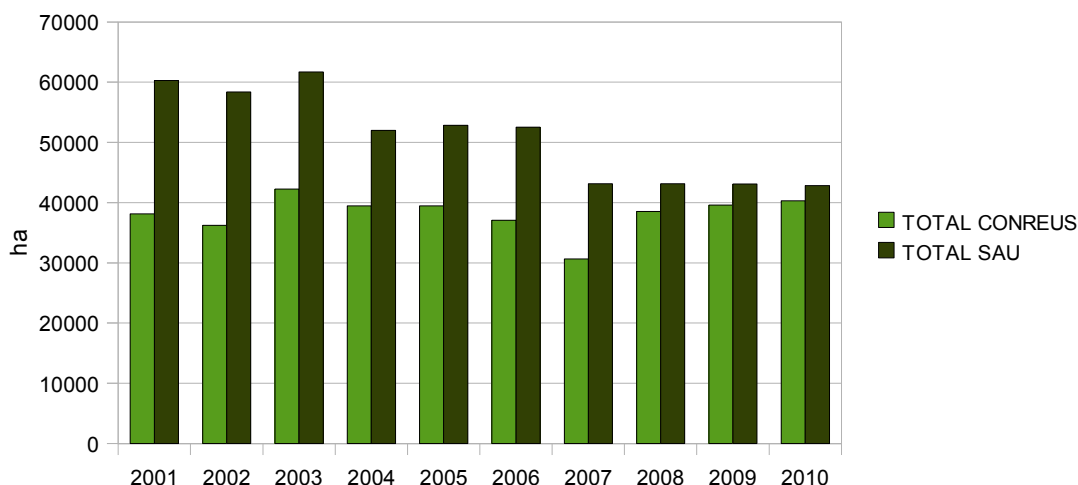

Figura 2.7 Superfície Agrícola Utilitzada (SAU) a l'Alt Empordà i total de conreus en hectàrees.¹¹⁰

De la mateixa manera que a la resta de Catalunya, en els darrers anys s'ha produït un procés generalitzat de pèrdua de SAU, estretament relacionada amb la manca de rendibilitat de moltes explotacions. A la comarca de l'Alt Empordà aquesta disminució de la SAU s'ha degut principalment a la pèrdua de pastures i prats, ja que els conreus, malgrat algunes oscil·lacions, es mantenen més o menys estables al llarg d'aquests últims anys.

	1957		2001		2010	
	ha	%	ha	%	ha	%
BOSCOS	45303,4	33,4	50592	36,8	55096	40,6
MATOLLARS	24030,5	17,7	26702,2	19,4	25076	18,48
PASTURES	1020,2	0,75	414,2	0,3	-	- ¹¹¹
CONREUS	60616,5	44,5	50131,7	36,5	40318	29,71

Taula 2.6 Evolució dels usos del sòl a l'Alt Empordà. 1957, 2001 i 2010^{112 i 113}.

Si mirem l'evolució història dels usos del sòl a l'Alt Empordà a llarg termini ens adonem que a hi ha una forta tendència a l'augment de la superfícies de boscos, a la disminució de pastures i a la pèrdua de conreus, amb els conseqüents problemes que això comporta com l'augment del risc d'incendis, homogeneïtzació, pèrdua de diversitat, etc. com ja hem vist a la introducció general de la comarca. Malgrat la pèrdua progressiva de conreu al llarg de la història recent, aquest segueix tenint un pes important, ja que ocupa un terç de la total de la comarca. Així ho demostra també el Valor Afegit Brut (VAB) que per a l'any 2008 era del 4%, 125,5 milions

¹¹⁰ El total de SAU s'ha calculat tenint en compte el total de conreus més altra vegetació que inclou a més de prats, pastures i herbassars, vegetació de zones humides i erms pasturats.

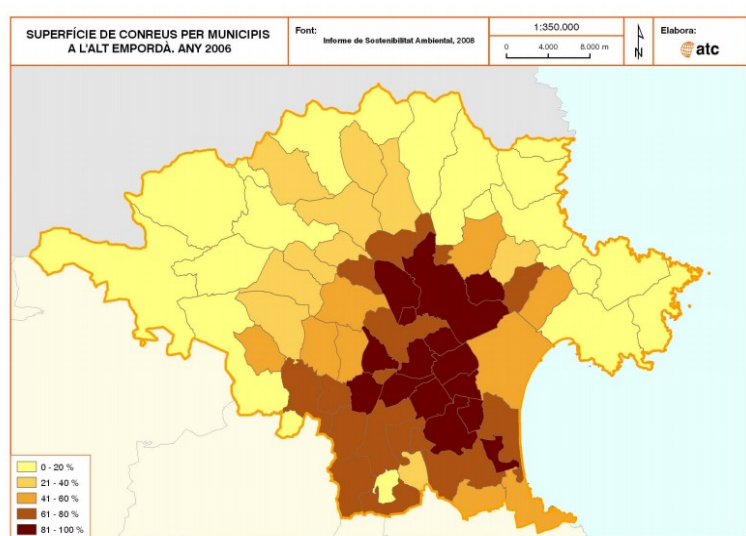
¹¹¹ Sabem que les pastures han disminuït per la disminució total de la SAU però no sabem exactament les hectàrees ja que les dades que es disposen agrupen les pastures amb altra vegetació (veure la nota de peu 101).

¹¹² Carta del paisatge. Consell Comarcal de l'Alt Empordà, p. 7.

¹¹³ <http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=202&t=2009&x=9&y=10> [21/04/2012]

d'euros, enfront de l'1,1% de la mitjana catalana. Totes aquestes dades ens donen una idea de la importància de l'agricultura a la comarca, essent la quarta activitat en importància després del sector serveis, construcció i indústria.¹¹⁴

Figura 2.8 Superfícies de conreus dels municipis de l'Alt Empordà. Any 2006¹¹⁵.

A nivell municipal existeixen grans diferències entre les superfícies agrícoles, com es pot observar en el mapa superior. Aquestes diferències, com ja es dibuixaven a la presentació, vénen donades per les característiques físiques de la comarca¹¹⁶. En la imatge de la superfície de conreus del l'alt Empordà distingim clarament que els municipis de la plana al·luvial alt empordanesa tenen una gran activitat agrícola i ramadera. Això és degut a que hi trobem terres molt fèrtils, amb una important riquesa de nutrients. Més concretament aquestes zones de gran activitat agrícola les podem associar a les unitats del paisatge de la Plana empordanesa i els Terraprims¹¹⁷. L'any 2006 hi havia un total de nou municipis amb un fort caràcter rural que presentaven superfícies de conreus superior al 90% com: Riumors (97,3%), el Far d'Empordà (95,4%), Fortià (95%), Vilamacolum (94,3%) o Cabanes (93,6%), tots ells en aquestes dues zones que acabem d'anomenar. Distingim dues zones, a mig camí de la plana i la muntanya, els Aspres i la Garrotxa d'Empordà, amb nivells intermedis d'explotació agrícola. Amb municipis que tenen entre un 20 i un 60% de superfície de conreu com seria el cas de Sant Climent, Capmany, Biure, Terrades, Cistella, entre d'altres. Finalment distingim la zona muntanyosa de l'Empordà, Cap de Creus, Salines-Albera i Alta garrotxa, amb municipis que tenen una superfície agrícola molt reduïda, per sota del 9%, si la comparem amb la superfície municipal total. Els casos més emblemàtics són: Portbou (0%), Cadaqués (0,45%) i Albanyà (0,54%).

¹¹⁴ <http://www.idescat.cat/territ/BasicTerr?TC=5&V0=2&V1=02&V3=1538&V4=4251&ALLINFO=TRUE&PARENT=100&CTX=B> [17/04/2012]

¹¹⁵ Agenda 21 comarcal de l'Alt Empordà, Consell Comarcal de l'Alt Empordà, p. 517.

¹¹⁶ Veure apartat 1.4.1 Característiques físiques, d'aquest Pla.

¹¹⁷ Veure apartat 2.1.5 Unitats del paisatge, d'aquest Pla.

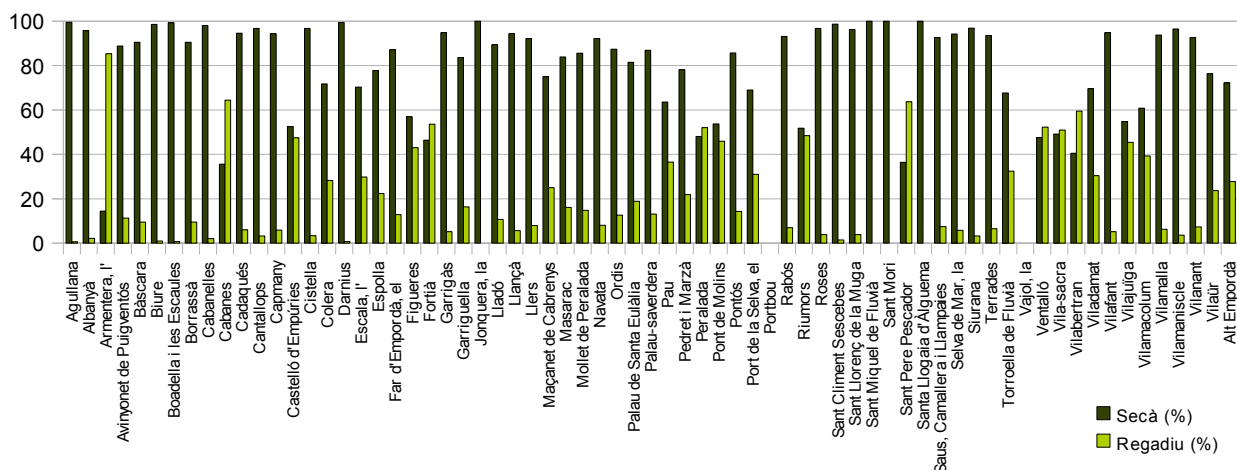

Figura 2.9 % de conreus de secà i regadiu per als municipis de l'Alt Empordà. Any 2009¹¹⁸.

Conreu	Superfície de secà (ha)	Superfície de reg (ha)	Superfície total (ha)
HORTALISSES	1	494	495
CEREALS	11.824	7.363	19.187
FARRATGES	1.607	1.280	2.887
LLEGUMINOSES GRA	40	49	89
FRUITA FRESCA	174	1.619	1.793
FRUITA SECA	672	23	695
OLIVERA	2.873	147	3.020
VINYA	1.891	84	1.975
CULTIUS INDUSTRIALS	841	1.519	2.360
VIVERS	-	221	221
TOTAL	19.923	12.799	32.722

Figura 2.10 Superfície (ha) dels principals conreus de l'Alt Empordà. Any 2008¹¹⁹.

La major part de la plana alt empordanesa està dedicada al conreu de cereals, farratges, fruiters, vinya i olivera¹²⁰, amb predominança dels cultius herbacis respecte als llenyosos. L'any 2009 una bona part dels municipis de l'Alt Empordà presentaven una superfície de conreus de secà superior a la de regadiu, gràcies principalment a les espècies d'ordi i civada, mentre que les espècies de regadiu més presents en superfície són de blat de moro, blat i l'alfals. Pel que fa als fruiters cal destacar els conreus de pomeres, això fa que municipis com Sant Pere i l'Armentera tinguin predominança dels cultius de regadiu¹²¹. Cal destacar el que ja apuntaven a la introducció i és la tendència a l'homogeneïtzació i a la pèrdua de diversitat agrària fruit de la transformació de les terres de conreu de secà en terres de regadiu¹²².

118 <http://www.idescat.cat/territ/BasicTerr?TC=5&V0=2&V1=02&V3=5060&V4=5084&ALLINFO=TRUE&PARENT=100&DISTRI=TRUE&CTX=B> [21/04/2012]

119 http://www20.gencat.cat/docs/DAR/DE_Departament/DE02_Estadistiques_observatoris/22_Territori_ruralitat/Dades_FEC_2009_Quadripletics/Fitxers_estatics/Alt_Emporda_2009.pdf

120 Especialment a la zona dels Aspres per les característiques del sòl, tal i com hem comentat a l'apartat 1.4.5 Unitats del paisatge d'aquest Pla, a la que ens remetem.

121 Agenda 21 comarcal de l'Alt Empordà. Consell Comarcal de l'Alt Empordà, p. 517 i <http://www.idescat.cat/territ/BasicTerr?TC=5&V0=2&V1=02&V3=5060&V4=5076&ALLINFO=TRUE&PARENT=100&CTX=B> [21/04/2012]

122 Veure també taula 2.5 Distribució general de la superfícies de l'Alt Empordà, d'aquest Pla.

2.5.2 PRODUCCIÓ INTEGRADA

ANY	FRUITA LLAVOR	FRUITA PINYOL	OLIVERA	FRUITA SECA	HORTALISSES	VINYA	CEREALS D'HIVERN	TOTAL
2012 ¹²³	939,3	35,27	104,2	-	-	40,98	95,27	1215,02
2011	947,21	35,27	104,2	-	-	33,55	-	1120,23
2010	959,05	42,83	104,2	-	-	33,55	-	1139,63
2009	977,19	50,94	104,2	-	-	24,06	-	1159,39
2008	996,13	53,97	104,2	-	-	-	-	1154,3
2007	1012,1	92,68	104,2	-	-	-	-	1208,98
2006	1228	109	104,2	5	-	-	-	1446,2
2005	1298,92	152,45	104,2	2,04	32,56	-	-	1593,17
2004	1251,5	211,4	103,7	4,9	32,6	-	-	1604,1
2003	1248,08	211,8	103,73	4,91	-	-	-	1568,52
2002	1223,27	228,13	105,8	4,91	11,79	-	-	1573,9

Taula 2.7 Evolució de la superfície (ha) de producció integrada per tipologia de cultiu a l'Alt Empordà.

Període 2002-2011¹²⁴.

La incidència de la producció integrada a la comarca de l'Alt Empordà és rellevant. L'Alt Empordà és la tercera comarca de Catalunya amb major superfície de producció integrada després de les Garrigues i el Segrià. Darrera la demarcació de Lleida, amb una producció integrada de 25907,57 hectàrees, l'any 2011, especialment d'olivera i fruita de pinyol, hi ha la demarcació gironina amb la segona producció integrada més important del conjunt del territori català amb 2.335,88 hectàrees. Les dues comarques empordaneses acullen, força repartidament, la major part d'aquesta superfície, representant en el cas de l'Alt Empordà un 47,95% del total¹²⁵.

L'evolució de la superfície de les produccions integrades al conjunt de la comarca de l'Alt Empordà en la darrera dècada ha estat negatiu. La fruita de pinyol és el cultiu que més ha disminuït en un 84,5%, seguit de la fruita de llavor amb una disminució del 23,21%. L'olivera s'ha mantingut. La fruita seca i les hortalisses han desaparegut de la producció durant aquests anys. Els cítrics i els cereals no es produeixen de manera integrada a la comarca. La vinya i els cereals d'hivern s'han introduït en els últims anys comptant amb unes poques hectàrees de producció integrada, 40,98 ha en el cas de la vinya i 95,27 en el cas dels cereals d'hivern. L'any 2010 la producció integrada a l'Alt Empordà representava un 2,83% de la producció agrícola total.

123 Dades facilitades per el CCPI [08/05/2012]

124 <http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/menuitem.5fbcc9934b5f463053b88e10b031e1a0/?vgnextoid=79e0a6bc8b6f5110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=79e0a6bc8b6f5110VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=defa>

ult#Bloc14d862075dff5110VgnVCM1000008d0c1e0a [12/05/2012]

125 ídem

MUNICIPI	PRODUCTORS ¹²⁶	TIPUS DE CONREU	HECTÀRE S
ARMENTERA L'	7	Fruita de llavor i de pinyol	78,92
CABANES	-	Cereals d'hivern	2,05
CABANELLES	1	Cereals d'hivern	3,77
CASTELLÓ D'EMPÚRIES	6	Fruita de llavor i cereals d'hivern	112,99
SIURANA	-	olivera	104,2
ESCALA, L'	-	Fruita de llavor	3,12
ESPOLLA	-	Vinya	5,96
FIGUERES	-	Fruita de llavor	11,49
FORTIÀ	-	Fruita de llavor i de pinyol i cereals d'hivern	21,94
GARRIGÀS	1	Fruita de llavor i de pinyol	22,2
MASARAC	-	vinya	1,43
MOLLET DE PERALADA	-	Vinya	25,7
PALAU DE SANTA EULÀLIA	-	Fruita de llavor i de pinyol	3,19
PEDRET I MARZÀ	-	Fruita de llavor	10,39
PERALADA	-	Fruita de llavor i de pinyol, vinya i cereal d'hivern	36,1
RABÓS D'EMPORDÀ	-	vinya	0,41
RIUMORS	1	Fruita de llavor i de pinyol	12,45
SANT CLIMENT SESCEBES	-	vinya	3,54
SANT PERE PESCADOR	26	Fruita de llavor i de pinyol i cereals d'hivern	501,23
TORROELLA DE FLUVIÀ	2	Fruita de llavor i de pinyol	67,77
VENTALLÓ	3	Fruita de llavor i de pinyol	136,05
VILABERTRAN	1	Cereals d'hivern	9,43
VILAJUIGA	-	vinya	3,28
VILAMACOLUM	3	Fruita de pinyol	35,6

Taula 2.8 Nombre de productors, tipus de conreu i hectàrees d'agricultura integrada per municipi.

2012¹²⁷.

La comarca de l'Alt Empordà compta amb 52 productors de Producció Integrada. La majoria d'aquests productors, 26 concretament, es concentren en el municipi de Sant Pere Pescador. Seguit de lluny per l'Armentera i Castelló d'Empúries, amb 7 i 6 productors respectivament. Tot i que el nombre de productors ha disminuït respecte a l'any 2009, amb un total de 56 productors¹²⁸, aquest tipus de producció ha augmentat la seva superfície respecte anys anteriors, 1.215,02ha. Així com també ha augmentat la seva presència en municipis on abans no hi havia producció integrada, passant de 17 municipis l'any 2009 als 24 actuals. Això representa que

¹²⁶ Les dades del CCPAE mostren únicament els productors que tenen domicili a l'Alt Empordà, de manera que alguns municipis tot i tenir grans superfícies de conreus de producció integrada pel fet de tenir la seu social fora de la comarca no consten en el registre.

¹²⁷ Dades facilitades per el CCPI [08/05/2012]

¹²⁸ Agenda 21 comarcal de l'Alt Empordà. Consell Comarcal de l'Alt Empordà, p. 521.

35% dels municipis de la comarca tenen aquest tipus de producció, tot i que les superfícies varien molt des de les 0,41 ha de Rabós d'Empordà a les 501,23 ha de Sant Pere Pescador. Aquest últim és el municipi amb major superfície agrícola integrada principalment de fruita de llavor. Seguit de Ventalló, 136,05 ha, Castelló amb 112,99 ha i Siurana, amb 104,2 ha.

La majoria dels municipis amb producció agrícola integrada, especialment aquells que tenen major superfície, es troben a la plana empordanesa i els terraprimers, cosa que no és d'estranyar ja que és com hem incidit anteriorment les zones amb major producció agrícola de la comarca. Cal destacar però la presència de molts municipis dels Aspres, Espolla, Masarac, Mollet de Peralada, Rabós d'Empordà, Sant Climent i Vilajuïga amb un dels conreus típics de la zona la vinya.

2.5.3 PRODUCCIÓ AGRÀRIA ECOLÒGICA

L'agricultura ecològica a l'Alt Empordà ha augmentat considerablement en els darrers anys, assolint l'any 2012 4.618,12 hectàrees de cultiu, un 82% més que l'any 2009. L'any 2009 aquest tipus de producció representava un 2,12% total de l'agricultura a la comarca amb 840 hectàrees dedicades a aquest tipus de producció i era la novena comarca en superfície a nivell de Catalunya¹²⁹. No es disposa d'aquestes dades per a l'any 2012 però s'estima que la superfície de cultiu ha incrementat fins a un 10,8% del total de la superfície agrícola de la comarca¹³⁰.

CULTIU	2008		2009		2012	
	OPERADOR	SUPERFÍCIE (ha)	OPERADOR	SUPERFÍCIE (ha)	OPERADORS	SUPERFÍCIE (ha)
CEREALES I LLEGUMINOSES PER A GRÀ	4	112,5	10	188	10	282,06
FRUITERS	2	36,7	6	14	9	11,69
HORTA	1	6	5	7	5	26,23
PASTURES, PRATS I FERRATGES	1	267,7	8	407	9	3784,22
GUARET, ADOB VERD I ERM	1	51	-	-	3	131,18
VINYA	1	15,3	5	42	1	110,75
OLIVERA	-	-	8	17	2	54,78
ALTRES CONREUS	-	-	4	165	5	130,79
BOSC, MATOLLS I RECOL. SILVESTRE	-	-	-	-	3	86,42
TOTAL	10	489,9	46	840	47	4618,12

Taula 2.9. Nombre d'operadors i de superfície inscrita (per cultius) en agricultura ecològica a l'Alt

Empordà. 2008, 2009¹³¹ i 2012¹³².

129 <http://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=985>

130 Aquesta estimació s'ha fet en base a la superfície d'agricultura ecològica de l'any 2012 i la SAU de l'any 2010, dada més recent que es disposa.

131 Agenda 21 comarcal de l'Alt Empordà, Consell Comarcal de l'Alt Empordà, p.526. [http://www.idescat.cat/territ/BasicTerr?](http://www.idescat.cat/territ/BasicTerr?TC=5&V0=2&V1=02&V3=5060&V4=5080&ALLINFO=TRUE&PARENT=100&CTX=B)

TC=5&V0=2&V1=02&V3=5060&V4=5080&ALLINFO=TRUE&PARENT=100&CTX=B [25/04/2012]

132 Dades facilitades pel CCPAE [21/05/2012]

Els cultius inscrits a la comarca com a agricultura ecològica i que representen una major extensió per a l'any 2012, són les pastures, prats i farratges, amb 3784,22 ha un 82% de la superfície inscrita, seguit dels conreus de cereals i lleguminoses en gra amb 282,06 ha. Aquesta darrera tipologia és, a més, la que presenta un major nombre d'operadors amb un total de 10, seguit de fruiters i pastures amb 9 operadors cadascun. També trobem representació, tot i que en menor superfície, de conreus de vinya, fruiters, horta, etc. S'observa una evolució positiva al llarg dels anys no només de la superfície de conreu sinó també en la diversificació d'aquest. Observem que l'any 2009 apareix el conreu de l'olivera i altres conreus no detallats, i que en l'any 2012 també s'inicia l'explotació del bosc mitjançant tècniques ecològiques. Malgrat l'augment en la superfície de conreu i de la diversificació d'aquests el nombre de productors agrícoles tan sols ha augmentat en un respecte el 2009, actualment són 47, però s'ha multiplicat quasi per cinc respecte les primeres dades que es disposen del 2008.

NOM	POBLACIÓ	ACTIVITAT	TIPUS DE CULTIU/PRODUCCIÓ
Rodríguez Cabezon, José Antonio	Avinyonet de Puigventós	productor vegetal	fruiters, oliveres, cereals i lleguminoses per a gra
Guiset Garnatcha, Marc	Boadella d'Empordà	productor vegetal i ramader	cereals i lleguminoses per a gra, pastures, sup. Forestal fustera i vaquí, ovi i cabrum
Hurtos-Arbat, s.l.	Borrassà	productor vegetal	oliveres
Valls Escobedo, Julià	Cabanelles	recol·lector silvestre	Pastures, bosc i recol·lecció silvestre
Martin Faixó, Ester	Cadaqués	productor vegetal	vinya
Gou Planas, Marc	Camallera	recol·lector silvestre	Bosc recol·lecció silvestre
Exploristic emporda, s.l.	Capmany	productor vegetal	vinya i cereals i lleguminoses per a gra
Padrosa Gorgot, Josep Maria	Castelló d'Empúries	productor vegetal i forestal	hortalisses, oliveres, cereals i lleguminoses per a gra, sup. Forestal fuster i oli
empuria-gel, s.l.	Castelló d'Empúries	elaborador	gelats
Agricultura biològica Giner			
Dalmau, s.c.	Castelló d'Empúries	productor vegetal	cereals i lleguminoses per a gra i pastures
Solà Ortega, Marta	Cistella	productor vegetal i forestal/ramader	hortalisses, oliveres, pastures, bosc, ramaderia (cabrum i avicultura) i sup. Forestal fustera
Anxoves de l'escala, s.a.	Escala, l'	elaborador	conserves anxoves
Anxoves els pescadors de			
L'escala, s.l.	Escala, l'	elaborador	conserves anxoves
Carola Diaz-Aguado, Marta	Espolla	ramader	pastures i vaquí
Associació baussitges d'amics			
De la vaca de albera	Espolla	ramader	pastures i vaquí
Za bionatural, s.l.u.	Figueres	productor vegetal	olis i plantes aromàtiques
Germans Cumbriu, s.l.	Figueres	elaborador	elaborats de bacallà i peix
Bonet Soler, Narcís	Figueres	productor	pastures i boscos i recol·lecció silvestre
Grup supeco maxor, s.l. Figueres	Figueres	elaborador	pa
Josep Puig-Pere Pujola, s.c.	Figueres	ramader	avicultura
Nicolau Paronella, Josep	Figueres	productor forestal	pastures i superfícies forestals fusteres
Maset Isach, Xavier	Garriguella		
La rufa horta ecologica, s.c.p.	Garriguella	productors vegetal	hortalisses i fruiters
Serra Cortada, s.c.p.	Llers	productor vegetal i recol·lector silvestre	oliveres, cereals i lleguminoses per a gra, pastures i recol·lector silvestre
Picañol Vilanova, Joan Miquel	Ordis	productor vegetal i forestal i recol·lector silvestre	cereals, bosc i recol·lecció silvestre
Mont Carreras, Lluís	Palau-Saverdera	ramaders i elaborador	pastures, bosc i vaquí
Vial 3-25, s.l.	Palau-Saverdera	ramaders	pastures i vaquí
c.h. gollalops, s.l.	Palau-Saverdera	ramaders	pastures, vaquí i equi
Navarra Quintana, Alexandre			
Xavier	Pedret i Marzá	productors vegetal	cereals i lleguminoses per a gra
Bosch Mateu, Marc	Pontós	productors vegetal i elaborador	hortalisses, cereals i lleguminoses per a gra, oliveres, construcció i edificació
Castelló Reliu, Joan	Rabós	productor vegetal i recol·lector silvestre	oliveres, vinya, pastures, bosc i recol·lecció silvestre
Magugliani -, Barbara	Sant Climent Sescebes	productor vegetal i elaborador	vinya, pastures i most
Mas Galceran, s.c.p.	Sant Miquel de Fluvià	productors vegetals	hortalisses
Romero Diaz-Tendero, Vicente			
Jose	Sant Pere Pescador	productors vegetals	hortalisses, fruiters i pastures
Selva Vitivini, sl	Selva de Mar, la	productor vegetal i elaborador	vinya, pastures i vi
Mas Marce, s.c.p.	Siurana	productor vegetal i elaborador	oliveres, cereals i lleguminoses per a gra, pastures, oli i derivats làctics
Boscos catalans, s.l.	Siurana	productor vegetal	vinya
Biosalva s.c.p.	Torroella de Fluvià	productor vegetal	hortalisses, oliveres, cereals i lleguminoses per a gra
Falgàs Camps, Alba	Torroella de Fluvià	productor vegetal	hortalisses, fruiters, pastures i cereals i lleguminoses per a gra
Falgas Busquets, Jeroni	Torroella de Fluvià	productors vegetals i elaborador	hortalisses, fruiters, pastures, oliveres, cereals i lleguminoses per a gra i compota de poma
Riera Reybaud, c.b.	Ventaló	productor vegetal	hortalisses i pastures
Espelt Delclos, Anna	Vilajuïga	productors vegetal	vinya
Espelt Viticultors, s.l.	Vilajuïga	productors vegetal	vinya
Farriga Surribas, Esteve	Vilamacolum		
Hortinofre fruits, sccl	Vilamalla	productor vegetal i forestal	hortalisses, fruiters, pastures i bosc i recol·lecció silvestre

Figura 2.11 Empreses alt empordaneses inscrites al CCPAE¹³³.

L'any 2012 hi ha un total de 48 operadors en PAE, molt per sota de les 59 empreses alt empordaneses inscrites al CCPE l'any 2009. Cal fer però algunes consideracions respecte als operadors ecològics altempordanesos:

- Molts productors d'agricultura ecològica de la comarca els trobem inscrits en diverses orientacions productives, de manera que una única activitat cal considerar-la com a principal i la resta secundàries.
- Alguns productors fan producció mixta combinen les activitats ecològiques amb altres que no ho són.
- No tots els productors inscrits al CCPE destinen la seva producció a la comercialització.
- Algunes empreses inscrites al CCPE es repeteixen pel fet que una mateixa empresa tracta amb més d'una producció agrària ecològica¹³⁴.

TIPUS	OPERADOR	ORIENTACIÓ PRODUCTIVA
¹³⁵		
E		Transformació de la producció hortofructícola
PE		Manipulació i/o envasat de la producció hortofructícola
PE		Cereals i lleguminoses per a gra
PE		Manipulació i/o envasat de la producció hortofructícola
PE		Fruiters
PE		Vinya
PE		Oliveres
E		Elaboració de llet, formatge i derivats làctics
E		Elaboració de conserves de peix
E		Elaboració de conserves de peix
E		Panificació i pastisseria
EC		Elaboració de preparats alimentaris
CEI		Comercialització i/o distribució
PE		Hortalisses
E		Fabricació i envasat d'olis i greixos
E		Fabricació i envasat d'olis i greixos
PE		Vinya
PE		Elaboració i/o embotellat de vins, caves i escumosos
PE		Oví
PE		Vinya

Taula 2.10 Indústria agroalimentària a la comarca de l'Alt Empordà. 2012¹³⁶.

¹³⁴ Per exemple l'empresa propietat de Jeroni Falgàs i Alba Falgàs de Torroella de Fluvià

¹³⁵ P = Productor; E = Elaborador; C= Comercialitzador; I = Importador

¹³⁶ Dades facilitades per el CCPAE [21/05/2012]

Hi ha un total de 20 empreses dedicades a l'elaboració agroalimentària a la comarca de l'Alt Empordà a l'any 2012. Pel que fa referència a aquestes empreses han disminuït molt les que combinen l'elaboració amb la producció o ramaderia, passant de més de vint el 2009 a la meitat, 11 concretament, el 2012, tot i que ha augmentat el nombre total d'aquest tipus d'indústria. Cal tenir en compte que molts dels elaboradors no venen els seus productes sinó que ho fan mitjançant altres venedors, un 17% l'any 2005¹³⁷.

TIPUS D'OPERADOR ¹³⁸	ORIENTACIÓ PRODUCTIVA
P	Avicultura carn, ous i reproducció. Cabrum carn i reposició
P	Vaquí carn i reposició
P	Equí carn i reposició Vaquí carn i reposició
P	Vaquí carn i reposició
PE	Oví carn, llet i reposició
P	Avicultura carn
P	Vaquí carn, engreix i reposició
P	Cabrum carn i reposició Oví carn i reposició
P	Vaquí carn, engreix i reposició
P	Cabrum carn i reposició Oví carn i reposició Vaquí carn i reposició

Taula 2.11 Explotacions ramaderes a la comarca de l'Alt Empordà. 2012¹³⁹.

Les empreses dedicades a la ramaderia sumen 10. Aquestes han disminuït respecte a les dades del 2009 que eren tretze. A nivell d'explotacions ramaderes, la producció vaquera és la més important a la comarca, amb set operadors, seguida de l'oví i el cabrum, amb tres operadors cadascun. També trobem avicultura i equí. Tan sols dues empreses combinen la producció vegetal amb la ramaderia, la majoria però disposen de pastures.

¹³⁷ Agenda 21 comarcal de l'Alt Empordà, Consell Comarcal de l'Alt Empordà, p. 526.

¹³⁸ P = Productor; E = Elaborador; C= Comercialitzador; I = Importador

¹³⁹ Dades facilitades pel CCPAE [21/05/2012]

MUNICIPI	OPERADORS	ACTIVITAT
AVINYONET DE PUIGVENTÓS	1	Productor vegetal
BOADELLA D'EMPORDÀ	1	Productor vegetal i ramader
BORRASSÀ	1	Productor vegetal
CABANELLES	1	Recol·lector silvestre
CADAQUÉS	1	Productor vegetal
CAMALLERA	1	Recol·lector silvestre
CAPMANY	1	Productor vegetal
CASTELLÓ D'EMPÚRIES	3	Productor vegetal i forestal Productor vegetal Elaborador
CISTELLA	1	Productor vegetal i forestal i ramader
ESCALA, L'	2	Elaboradors
ESPOLLA	2	Ramaders
FIGUERES	6	Productor vegetal 2 Productor forestal Ramader Elaboradors 2
GARRIGUELLA	2	Productor vegetal (1)
LLERS	1	Productor vegetal i recol·lector silvestre
ORDIS	1	Productor vegetal i forestal i recol·lector silvestre
PALAU-SAVERDERA	3	Ramaders (2) Ramader i elaborador
PEDRET I MARZÀ	1	Productor vegetal
PONTÓS	1	Productor vegetal i elaborador
RABÓS	1	Productor vegetal i recol·lector silvestre
SANT CLIMENT	1	Productor vegetal i elaborador
SANT MIQUEL DE FLUVIÀ	1	Productor vegetal
SANT PERE PESCADOR	1	Productor vegetal
SELVA DE MAR, LA	1	Productor vegetal i elaborador
SIURANA	2	Productor vegetal Productor vegetal i elaborador
TORROELLA DE FLUVIÀ	3	Productors vegetals (2) Productor vegetal i elaborador
VENTALLÓ	1	Productor vegetal
VILAJUÏGA	2	Productors vegetals
VILAMACOLUM	1	
VILAMALLA	1	Productor vegetal i forestal

Taula 2.12 Municipis amb producció agrícola ecològica, número d'operadors per municipi i activitat principal. 2012¹⁴⁰.

140 <http://www.ccpae.org/GD/ca/#menu=2-comarques=comarques&idioma=ca&codigo=1> [30/04/2012]

La producció agrícola ecològica es troba força distribuïda per la comarca, exceptuant la zona de l'alta garrotxa i salines-alberes que, com ja hem comentat, no són zones agrícoles, per les seves característiques. Així doncs, seguint el model agrícola empordanès, les zones amb major fertilitat del sòl, la plana i els terraprims, son on trobem la major part dels productors vegetal, seguit de la zona de la garrotxa d'Empordà, on a més també hi ha explotació forestals i recol·lecció silvestre, tot i que també existeixen aquestes activitats a d'altres punts força distribuïts per la comarca. A la zona dels aspres trobem bàsicament el conreu típic de la zona, la vinya, degut a les pobres qualitats del sòl, i és on es concentra principalment la ramaderia i les pastures. També trobem conreus de vinya a la zona del Cap de Creus. Ja hem comentat que aquesta zona té un gran valor ambiental, així doncs l'agricultura ecològica en aquesta zona és molt adequada per a conservar aquesta gran riquesa ambiental¹⁴¹. Així com la zona del Parc Natural dels aiguamolls de l'Empordà¹⁴² on també s'ha començat a introduir l'agricultura ecològica¹⁴³. A més el fet de ser una agricultura de petita escala fa que zones no massa aptes per a l'agricultura convencional puguin ser aprofitades. Els elaboradors estan distribuïts al llarg de totes aquestes zones que hem anat comentant, no concentrats en un sol punt.

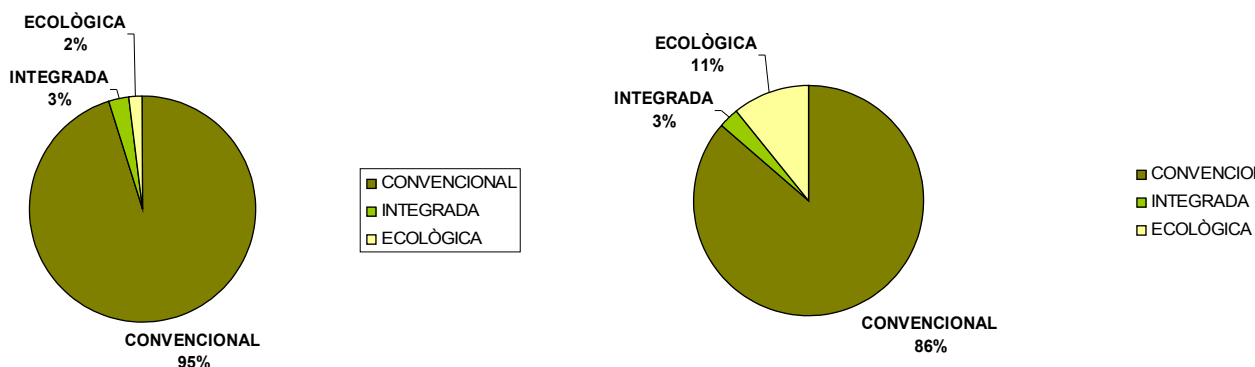

Figura 2.12 % superfície agrícola convencional, integrada i ecològica respecte el total de SAU a l'Alt Empordà. 2009 i estimació 2012¹⁴⁴.

En el gràfic anterior trobem representat el % de la superfície de cada tipus d'agricultura respecte el total de la SAU de la comarca per al 2009 i una estimació del 2012. Observem que la comarca majoritàriament està produint de manera convencional. El que destaca a simple vista és el gran increment de l'agricultura ecològica passant d'un 2% de la superfície total a un

¹⁴¹ La regulació dels usos i activitats agrícoles i ramaderes del Parc Natural del Cap de Creus els trobem en el Pla especial de protecció del medi natural i del paisatge del Parc Natural del Cap de Creus. Departament de Medi Ambient i Habitatge. Generalitat de Catalunya. 2006. En l'apartat 2.2 Regulació d'usos i activitats veiem que l'activitat agrícola i ramadera és permesa en determinades zones i determinades condicions.

¹⁴² Els usos i activitats que es poden dur a terme en el Parc Natural dels aiguamolls de l'Alt Empordà es troben detallats en el Pla especials de protecció del medi natural i del paisatge dels Aiguamolls de l'Alt Empordà. Departament de Medi Ambient i Habitatge. Generalitat de Catalunya. 2010. En la secció 3 del Capítol III del Pla especial hi trobem regulats els aprofitaments de recursos naturals del parc que inclou els usos i activitats agrícoles, ramaders, forestals i de recol·lecció entre d'altres, aquests són permesos en determinades zones i determinades condicions.

¹⁴³ http://www.castello.cat/index.php?action=detalle&modul=noticias&id_noticia=1223&template=interior_home [21/04/2012]

¹⁴⁴ Aquesta estimació s'ha fet en base a la superfície d'agricultura ecològica i integrada de l'any 2012 i la SAU de l'any 2010, dada més recent que es disposa.

11% superant a l'agricultura integrada. Hem de tenir en compte, però, que més del 80% d'aquesta superfície són pastures. Cal destacar que només s'ha representat, tant pel que respecta a l'agricultura integrada com l'ecològica, aquella superfície certificada i s'ha de tenir en compte que d'altres productors estan treballant la terra mitjançant tècniques integrades o ecològiques però no consten a la gràfica, ja que no estan certificats¹⁴⁵ i per tant consten com a productors d'agricultura convencional.

2.5.4 ALTRES INICIATIVES RELACIONADES AMB LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA A LA COMARCA I MÈTODES RESPECTUOSOS AMB EL MEDI AMBIENT

En els darrers anys han augmentat les iniciatives a la comarca per incentivar tant l'agricultura ecològica com l'agricultura integrada i els productes locals. En aquest apartat agruparem les diferents iniciatives d'aquests sectors, l'ecològic, l'integrat i el producte local, ja que estan molt relacionats i tots tenen a veure en major o menor grau amb l'objectiu principal de l'agricultura ecològica que és vetllar pel medi ambient. A continuació en veurem alguns exemples:

TÈCNIC-DINAMITZADOR TERRITORIAL EN PAE

Aquesta figura prové d'una de les actuacions del Pla d'Acció per a l'alimentació i l'agricultura ecològiques 2008-2012, depèn del DAAM i a Girona es troben a l'oficina de Sanitat Vegetal dels Aiguamolls, a l'OC de Gironès i a l'OC del Pla de l'Estany.

Les seves funcions principals són¹⁴⁶:

- orientar i informar als productors i elaboradors agroalimentaris ecològics que vulguin iniciar la seva activitat en PAE i, en general, dinamitzar el creixement del sector en el seu territori.
- coordinar a nivell territorial l'experimentació i transferència en PAE.
- catalitzar l'estructura del sector.
- esdevenir agents de dinamització rural de referència en producció agroalimentària ecològica.

AGRUPACIONS DE DEFENSA VEGETAL (ADV)

Alguns productors de la comarca es troben en ADV, aquestes estan formades per entitats agràries o agrupacions d'agricultors. Les ADV participen juntament amb el servei de Sanitat

145 Hem de tenir en compte que alguns agricultors de la comarca es troben en Agrupacions de Defensa Vegetal (ADV) i tenen un tècnic compartit que els aconsella i assessora en la lluita contra les plagues i fisiopatites vegetals.

<http://www20.gencat.cat/portal/site/OVTE/menuitem.a2d16f71d01ae7dc6e4a83bdb0c0e1a0/?vgnextoid=89e5303da12e3210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=89e5303da12e3210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD&vgnnextfmt=detail&contentid=74b895aaa0e96210VgnVCM1000008d0c1e0aRCRD> [19/05/2012]

146 Pla d'Acció per a l'alimentació i l'agricultura ecològiques 2008-2012, Generalitat de Catalunya, p. 67.

Vegetal del Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural. Aquestes agrupacions disposen de tècnics agrícoles que, entre altres funcions, assessoren als productors en la lluita contra les plagues i fisiopaties vegetals i estableixen programes de lluita integrada o dirigida.

PORTAL DE COMERCIALITZACIÓ DE PRODUCTES AGROALIMENTARIS: GASTROTECA.CAT.

Aquest portal es defineix com l'aparador de gastronomia i productes agroalimentaris locals i té com objectiu facilitar als productors, elaboradors, establiments comercials, restauradors i consumidors el coneixement i l'accés a productes agroalimentaris catalans. També s'origina del Pla d'Acció per a l'alimentació i l'agricultura ecològiques 2008-2012. Cal tenir en compte, però, que és només un llistat de referència i no apareixen tots els establiments, fires o restaurants del sector, ja que es tracta d'un registre voluntari¹⁴⁷ (veure Annex 1. Establiments de l'Alt Empordà de la gastroteca.cat i Annex 2. restaurants de l'Alt Empordà de la gastroteca.cat)¹⁴⁸.

ADRI-NOC¹⁴⁹

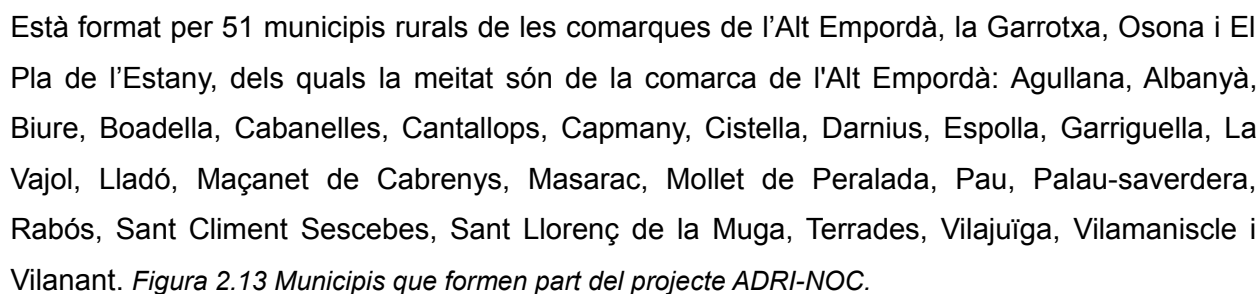
L'Associació per al Desenvolupament Rural Integral de la zona Nord-Oriental de Catalunya (ADRI-NOC) és una entitat sense ànim de lucre. El seu objectiu principal és promoure el desenvolupament sostenible dels municipis rurals en els seus àmbits industrial, comercial, agrícola, ramader, forestal, turístic i qualsevol altre tipus d'activitat, a través de la implantació d'una Marca de Qualitat Territorial i la promoció de la Responsabilitat Social Empresarial. Participar en el Programa de Desenvolupament Rural de Catalunya per aplicar la metodologia Leader en el seu àmbit d'actuació¹⁵⁰.

¹⁴⁷ Per exemple "la Cistella" és una agrupació de venda directa de productes ecològics, que tot i ser del Pla de l'estany però hi ha productors de la comarca i no hi apareixen <http://lacistella.wordpress.com/> [19/05/2012]

¹⁴⁸ <http://www.gastroteca.cat/ca/oncomprar-per-territori-detall/15/?pagina=3> [20/05/2012]

¹⁴⁹ <http://adri-noc.cat/> [19/05/2012]

¹⁵⁰ Veure apartat 1.2.5 Suport públic a l'agricultura ecològica, d'aquest Pla.

FRUIT.NET¹⁵²

151 <http://ca.gsrural.org/> [12/05/2012]

152 http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/AppJava/notapremsavw/detall.do?id=99088&idioma=i
http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/AppJava/notapremsavw/detall.do?id=122372&idioma=0 [12/05/2012]

Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural, l'Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries (IRTA), la Universitat de Lleida (UdL) i empreses del sector agrupades a través d'AfruCAT. Un projecte similar s'està portant a terme a la província de Girona des del 2007. Aquest portava el nom de POM.net i es duia a terme amb productors de l'Alt i el Baix Empordà, el Gironès i la Selva, amb l'objectiu de reduir les aplicacions de fitosanitaris i aconseguir que el nivell de residus a la fruita estigui per sota dels nivells de detecció en el moment de la collita¹⁵³.

CUSTÒDIA AGRÀRIA A L'ALT EMPORDÀ¹⁵⁴. L'IAEDEN, en col·laboració amb el Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB)¹⁵⁵ Menorca, estan duent a terme un projecte de Custòdia agrària a l'Alt Empordà. Els objectius del projecte són:

- promoció del consum del producte de proximitat i qualitat
- l'aplicació de bones pràctiques agràries per part dels pagesos i ramaders
- el reconeixement del valor de l'activitat agrària en el paisatge altempordanès

La custòdia agrària pretén ser un equilibri entre el manteniment de l'activitat agrària i la conservació dels valors naturals i paisatgístics. Es materialitza mitjançant un acord voluntari entre l'entitat de custòdia i la finca agrària on s'estableix un compromís mutu. Per una banda, la finca es compromet a desenvolupar pràctiques agràries sostenibles, amb beneficis tant ambiental com econòmics, i de l'altra, l'entitat de custòdia promou els productes que se'n deriven i implica a la societat en el projecte. La custòdia del territori és una eina per a la conservació dels espais naturals, en aquest cas agraris, generant la responsabilitat d'aquells que el gestionen.

FIRES I MERCATS. Els mercats són un element important en el comerç d'aliments del territori, sobretot de productes frescos. Cada vegada més trobem parades especialitzades en productes ecològics, especialment de l'horta, en els mercats municipals de la comarca. Així com també s'estan introduint els productes agroalimentaris ecològics a les fires i actes festius que es fan arreu de la comarca com la Fira de l'oli i l'olivera d'Espolla¹⁵⁶, la Fira de la garnatxa i el brunyol de Garriguella¹⁵⁷ o la Fira del formatge de Lladó¹⁵⁸. També trobem fires especialitzades en

153 <http://quatrecbn.es/pom-net-un-proyecto-para-minimizar-el-uso-y-los-residuos-de-los-fitosanitarios-en-la-produccion-de-manzana/>
<http://www.tv3.cat/pprogrames/elmediambient/meaSeccio.jsp?seccio=reportatge&id=12912> [12/05/2012]

154 <http://agroteritori-iaeden.blogspot.com.es/p/custodia-agraria-un-paisatge-que.html> [12/05/2012]

155 <http://www.gobmenorca.com/> [12/05/2012]

156 <http://www.espolla.org/asso.cultural/firaoli/firaoli.html> [12/05/2012]

157 http://www.festacatalunya.cat/articles-mostra-2274-cat-fira_de_la_garnatxa_i_del_brunyol_de_lemporda_a_garriguella.htm [12/05/2012]

158 http://www.festacatalunya.cat/articles-mostra-2274-cat-fira_de_la_garnatxa_i_del_brunyol_de_lemporda_a_garriguella.htm [12/05/2012]

productes ecològics. En són un exemple l'Ecomercat de Castelló d'Empúries¹⁵⁹, la Fira del producte local ecològic que es fa al Parc natural dels aiguamolls o l'Ecomercat Mon Empordà¹⁶⁰, que es realitza setmanalment a Rupià, Corçà, Verges i Torroella de Montgrí, municipis del Baix Empordà, però que també hi participen productors de la comarca de l'Alt Empordà.

JORNADES, CURSOS O XERRADES INFORMATIVES DE LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA.

Diferents entitats de la comarca estan organitzant actes tant per formar i informar a productors ecològics, com per donar a conèixer aquest tipus d'agricultura a altres productors i particulars. En són un exemple:

- La Jornada tècnica de gestió i reconeixement de plagues i enemics naturals en horta ecològica, que s'ha celebrat a Vilabertran aquest 2012, organitzada pel Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural.
- El Curs bàsic de viticultura ecològica, celebrat a Vilajuïga el gener-març de 2012, organitzada pel Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural.
- El Seminari d'agricultura i medi ambient, realitzada a l'Ecomuseu la Farinera el març de 2012, organitzat per l'Institució Altempordanesa per a la Defensa i Estudi de la Natura (IAEDEN)¹⁶¹.
- La Jornada tècnica de control de males herbes en agricultura ecològica. Maneig preventiu i mètodes directes, celebrat a Figueres l'octubre de 2009, organitzada per la Unió de pagesos.

2.5.5 DIAGNOSI DE LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA DE L'ALT EMPORDÀ

El primer que es desprèn de les dades que acabem de veure, és que l'agricultura ecològica és un sector en creixement a la comarca de l'Alt Empordà, que ha tingut un fort increment en els últims anys. Tot i així hi ha encara molts punts en els quals incidir per tal de prosperar en aquest sector.

Un cop vist com està el sector de la producció agrícola ecològica a la comarca i feta la primera anàlisi farem un balanç dels punts forts i febles d'aquest tipus de producció.

¹⁵⁹ http://www.castello.cat/index.php?action=detalleEvento&modul=agenda&id_evento=2250&idSolapa=61 [12/05/2012]

¹⁶⁰ <http://www.monemporda.org/> [12/05/2012]

¹⁶¹ <http://agroteritori-iaeden.blogspot.com.es/2012/03/ponencies-i-presentacions-del-seminari.html> [12/05/2012]

PUNTS FORTS:

- Sensibilitat social creixent cap a una alimentació sana i cap a la seguretat alimentària. L'agricultura ecològica produeix aliments d'elevada qualitat nutritiva i organolèptica i evita la presència d'elements potencialment tòxics per a la salut humana¹⁶².
- L'agricultura ecològica és un tipus d'agricultura de baixa intensitat coherent amb les estratègies de sostenibilitat que potencia l'ús de recursos renovables i evita la contaminació i el malbaratament¹⁶³. A més promou l'ús responsable i la conservació de l'aigua¹⁶⁴ i de totes les formes de vida que conté.
- La PAE vetlla per la protecció i conservació del medi ambient. A la comarca destaquen els seus espais protegits aquest tipus de producció és ideal per conservar els grans valors ecològics d'aquests espais. A més la PAE és un vehicle d'educació per a la conservació del medi ambient.
- La producció agrícola ecològica té un gran potencial de mercat. El mercat intern de la PAE és un sector en creixement amb moltes expectatives per als productors, així com també ho és el mercat d'exportació¹⁶⁵.
- Contribució al desenvolupament rural, ja hem comentat que l'Alt Empordà és una comarca fortament rural on més del 90% dels municipis tenen menys de 5000 habitants¹⁶⁶.
- A la comarca hi ha 10.268 aturats¹⁶⁷ i ¹⁶⁸ que representa un 7,3% de la població. Potenciar el sector de l'agricultura ecològica ajudaria a l'increment de la taxa de treball de la comarca i a la sostenibilitat de l'economia de tipus familiar, no només per l'increment directe dels llocs de treball en la producció sinó també a través de la manufactura i comercialització d'aquests productes. Hem de tenir en compte, a més, que l'agricultura ecològica fomenta el comerç de proximitat.
- Les condicions climàtiques de l'Empordà, amb un clima típicament mediterrani, són propícies per l'agricultura¹⁶⁹.
- La comarca alt empordanesa té unes característiques físiques i una terra molt fèrtil cosa que la fa ideal per a l'explotació agrària¹⁷⁰.
- Alguns productors ja treballen amb mètodes respectuosos amb el medi ambient o molt

¹⁶² Veure apartat 1.5.2.1 Principis i definició de l'agricultura ecològica, d'aquest Pla.

¹⁶³ Veure apartat 1.5.2.1 Principis i definició de l'agricultura ecològica, d'aquest Pla.

¹⁶⁴ Veure apartat 1.4.3 Hidrologia, d'aquest Pla.

¹⁶⁵ Veure apartat 2.3 L'agricultura ecològica a Espanya, d'aquest Pla.

¹⁶⁶ Veure apartat 1.4.4 Característiques demogràfiques, d'aquest Pla.

¹⁶⁷ Aturats de l'any 2011 a l'Alt Empordà

¹⁶⁸ <http://www.idescat.cat/emex/?id=02#h40000000000> [20/05/2012]

¹⁶⁹ Veure apartat 1.4.2 Característiques climatològiques, d'aquest Pla.

¹⁷⁰ Veure apartat 1.4.1 Característiques físiques i 1.4.5 Unitats paisatgístiques.

pròxims a la producció agrícola ecològica. Això suposa una fàcil reconversió¹⁷¹ per aquests agricultors.

- Com hem vist, en els darrers anys, han augmentat el nombre d'iniciatives agrícoles ecològiques o relacionades amb aquesta filosofia de producció (fires, mercats, jornades, custòdia agrària, fruit.net, ADV, etc). Això afavoreix el creixement del sector incidint en diferents vessants¹⁷².

PUNTS FEBLES¹⁷³:

- Manca d'informació. Existeix encara un coneixement insuficient o desinformació per part del consumidor dels productes ecològics, les seves característiques, garanties, etiquetes existents, entre altres¹⁷⁴. Falta també informació i formació als productors sobre el sistema de producció ecològica i de com afrontar la reconversió. Així com manca informació estadística bàsica de la PAE a la comarca. Ni tan sols es té un històric de dades bàsiques com serien el nombre de productors, hectàrees de cultiu, tipus de producció, nombre d'operadors, hàbits del consumidors, etc¹⁷⁵. Aquesta informació és bàsica per tal de detectar els punts forts o febles d'aquest tipus de producció a la comarca i la seva evolució.
- En alguns casos hi ha certa dependència a les ajudes públiques. Períodes de reconversió i tramitació prolongats. Normativa complexa. Oportunisme comercial amb competència deslleial i la usurpació de mencions ecològiques.
- Dependència del comerç exportador fins que no s'activi la demanda del baix consum intern¹⁷⁶.
- Oferta escassa i cost superior, major cost unitari de producció, enfront a molts dels productes convencionals. La oferta és fragmentada, dispersa i manquen alguns productes bàsics.
- El reduït percentatge i la dispersió geogràfica dels agricultors ecològics respecte al total de l'activitat agrària origina economies d'escala que dificulten l'associacionisme productiu i la comercialització. Cal sumar-hi l'escassa estructura del sector, tant pel que

¹⁷¹ Veure apartat 2.5.3 Producció agrària ecològica, d'aquest Pla.

¹⁷² Veure apartat anterior 2.5.4 Altres iniciatives d'agricultura ecològica a la comarca o relacionades, d'aquest Pla.

¹⁷³ Plan integral de actuaciones para el fomento de la agricultura ecológica, 2007-2010, Ministerio de agricultura, pesca i alimentación, p.41. Manual de conversión a la producción ecológica, Junta de Andalucía, p. 19.

Plan andaluz de la agricultura ecológica. Consejería de agricultura i pesca, Junta de andalucia, p. 69.

Plan estratégico de agricultura ecológica, 2007-2011. Castilla la Mancha.p.31.

¹⁷⁴ Baròmetre de percepció i consum dels aliments ecològics i Pla d'acció per a l'alimentació i l'agricultura ecològiques, 2008-2012, Generalitat de Catalunya, p.15.

¹⁷⁵ El CCPE només fa estadístiques anuals per província i per Catalunya però no guarda històric de les dades de la comarca. Informació facilitada pel CCPAE [21/05/2012].

¹⁷⁶ Veure apartat 2.3 L'agricultura ecològica a Espanya, d'aquest Pla i <http://www.aragirona.cat/noticia/71858/la-produccio-i-consum-de-productes-ecologics-a-catalunya-es-de-11-enfront-el-10-europeu> [20/05/2012]

fa a recursos humans, tècnics, econòmics, de transferència de tecnologia i investigació, com a la limitada estructura de comercialització en el mercat interior, sense penetració suficient en els canals habituals de distribució. Amb el handicap que la producció ramadera ecològica suposa una transformació de les infraestructures de les explotacions ramaderes convencionals, fent pràcticament impossible la seva reconversió.

- Possibilitat de contaminació accidental amb organismes modificats genèticament, pesticides i altres substàncies per la coexistència amb el sector convencional¹⁷⁷.
- Manca d'entrades (inputs) per al desenvolupament de l'agricultura i ramaderia ecològiques: escassa matèria orgànica, falta d'alguns tipus de pinso per a la producció ramadera, dificultat per accedir a la matèria vegetal productora, a les llavors, entre altres.

De l'anàlisi anterior se'n desprèn que la producció agrícola ecològica és un bon mètode productiu i adequat per a la comarca de l'Alt Empordà amb molts beneficis per a la seva gent i el seu medi. D'altra banda, encara hi ha molts camps en els quals treballar per tal de millorar el sector: falta d'informació, ajuda pública, aportació d'entrades, escassa estructura del sector, baix consum intern, etc. com s'ha mostrat en els paràgrafs anteriors.

Un cop feta la diagnosi creiem indispensable incidir en el foment del consum i la producció de la PAE a la població alt empordanesa. Un punt clau per fomentar aquest consum és la informació al consumidor de les característiques i beneficis dels productes ecològics. A continuació trobarem els objectius i les actuacions que s'han cregut oportunes per tal de dur a terme aquesta fita.

177 L'Alt Empordà és la segona comarca en producció de blat transgènic de Catalunya. La producció d'aquest blat ha arribat a un 68,2% l'any 2011 del total que es conrea a la comarca.<http://www.9diari.cat/catalunya/economia/9855-els-increments-de-produccio-de-fins-al-12-en-el-blat-transgenic-animen-els-agricultors-gironins.html> [20/05/2012]

3. OBJECTIUS

3.1 OBJECTIU GENERAL

El Pla estratègic comarcal té com a objectiu general establir les línies bàsiques, amb la finalitat de contribuir al desenvolupament de la producció agrícola ecològica, així com altres mètodes de producció respectuosos amb el medi ambient, a la comarca de l'Alt Empordà per mitjà de la proposta d'accions concretes.

3.2 OBJECTIUS ESTRATÈGICS

Aquestes línies generals es defineixen per mitjà d'objectius estratègics i es concreten per objectius operatius que s'exposen a continuació:

1. Foment de la informació i el consum. En primer lloc, es proposen actuacions per caracteritzar el sector i conèixer-lo més en detall per tal d'aprofundir en el diagnòstic i divulgar la informació, així com fomentar el consum d'aliments ecològics o respectuosos amb el medi ambient, especialment de producció local, mitjançant la formació i informació del consumidor.

1.1 Millora del coneixement del sector.

És necessari caracteritzar el sector amb informació concreta de la comarca per tal de veure l'evolució de la PAE, així com els seus punts forts i febles, fer una bona diagnosi i divulgar la informació als agents interessats. Les actuacions d'aquest objectiu van encaminades a augmentar el coneixement del sector, així com els hàbits de consum.

1.2 Campanyes i actuacions generals de promoció dels productes agroalimentaris ecològics.

Per tal de fomentar el consum de productes agroalimentaris és necessari informar i donar a conèixer els beneficis i característiques d'aquests tipus d'aliments als consumidors altempordanesos a través de campanyes i altres actuacions encaminades a assolir aquesta fita.

1.3 Promoure el consum i augmentar la sensibilització de la PAE en l'àmbit educatiu.

Aquest objectiu pretén fomentar la informació, el coneixement i el consum dels aliments ecològics en l'àmbit educatiu. El sistema de producció ecològica comporta una sèrie de beneficis socials i ambientals que es volen transmetre als nens i nenes en edat escolar.

2. Foment de les produccions. Es proposen actuacions per tal de promoure una agricultura el més respectuosa possible amb el medi ambient, que cuidi l'entorn, que fomenti la biodiversitat, que eviti contaminacions en sòls i aigües i que mantingui les varietats tradicionals.

2.1 Facilitar l'accés a les matèries primeres.

Els operadors ecològics sovint tenen dificultats en el subministrament d'inputs i matèries primeres. Les actuacions aquí proposades tenen com objectiu facilitar l'accés a aquests inputs.

2.2 Fomentar la distribució i comercialització dels aliments ecològics.

La distribució i comercialització dels aliments ecològics és un dels punts més febles del sector. Per fomentar la producció agrícola ecològica és indispensable treballar en els canals de distribució i comercialització dels productes.

2.3 Fomentar la producció a través d'iniciatives d'àmbit local.

Aquestes actuacions van encaminades al foment de l'ús hortícola ecològic a la població a través de la col·laboració municipal.

4. ACTUACIONS

En aquest apartat es recullen les actuacions proposades amb les seves principals característiques previstes pels propers quatre anys, període 2014-2017, tenint en compte que l'execució de les actuacions depèn directament de les oportunitats de finançament¹⁷⁸.

4.1 SEGUIMENT I AVALUACIÓ

El seguiment i avaluació de les accions es preveu fer-la a través dels indicadors de seguiment. Aquests indicadors són una sèrie de paràmetres concrets i mesurables que indiquen el grau d'assoliment de les actuacions establertes en el Pla estratègic de la producció agrícola ecològica de l'Alt Empordà. Els indicadors permetran conèixer el progrés i la repercussió de les actuacions realitzades en cada moment. Els indicadors de seguiment de cada actuació es troben a les fitxes que desenvolupen de les diferents accions. El seguiment es concretarà amb la realització d'un informe anual i una revisió exhaustiva al final del Pla. L'informe anual de seguiment serà emès pel Consell Comarcal de l'Alt Empordà i es farà públic al web.

4.2 CRONOGRAMA

La prioritització de les actuacions s'ha basat d'una banda en la importància de les accions i de l'altra en qüestions econòmiques. Les primeres accions que s'han previst dur a terme són aquelles que es consideren bàsiques com són el recull de dades o la informació genèrica de la producció agrícola ecològica a la població, deixant per més endavant les accions més costoses o que s'han de realitzar amb col·laboració amb els ajuntaments, ja que requereixen més temps, o accions més específiques, que requereixen un coneixement previ de la producció agrícola ecològica per part de la població.

---

¹⁷⁸ Veure apartat 1.2.5 Suport públic a l'agricultura ecològica, d'aquest Pla i finançament propi del Consell Comarcal de l'Alt Empordà.

ACTUACIÓ	PRIORITAT		
	ALTA	MITJA	BAIXA
Caracterització del sector	2014		
Col·laboració en estudis sobre la PAE			2016
Elaboració d'un baròmetre de percepció i consum de la PAE		2015	
Potenciar criteris ambientals en la marca "Productes de l'Empordà verd"	2014		
Campanya de promoció dels aliments ecològics i comerç proximitat	2014		
Jornades i tallers de divulgació d'agricultura ecològica a la població		2015	
Tastos guiats amb aliments ecològics a fires i mercats locals			2017
Inventari de costums			2016
Activitats d'oci formatives			2017
Web PAE	2014		
Campanya d'identificació de productors i productes ecològics locals als mercats		2015	
Promoció de productes locals ecològics fomentant la col·laboració entre empreses	2014		
Foment del consum d'aliments ecològics en els menjadors escolars			2017
Jornades de divulgació d'alimentació ecològica a les AMPA	2014		
Difusió de la compra sostenible i PAE a les escoles		2015	
Promoció dels horts ecològics a les escoles			2016
Creació d'un banc de llavors			2016
Cria de depredadors naturals			2017
Centre d'agricultura ecològica		2015	
Lloc web d'intercanvi per productors			2017
Foment d'hortos ecològics municipals		2015	
Neteja de lleres mitjançant horts ecològics			2017

Taula 2.13 Priorització i temporització de les actuacions.

4.3 RESUM DE LES ACTUACIONS

1) FOMENT DE LA INFORMACIÓ I EL CONSUM

1.1 MILLORA DEL CONEIXEMENT DEL SECTOR

1.1.1 CARACTERITZACIÓ DEL SECTOR

1.1.2 COL·LABORACIÓ EN ESTUDIS SOBRE PAE

1.1.3 ELABORACIÓ D'UN BARÒMETRE DE PERCEPCIÓ, CONSUM DE PAE I PRODUCTES LOCALS

1.1.4 POTENCIAR CRITERIS AMBIENTALS PER MITJÀ D'UN SEGELL O MARCA DE GARANTIA COMARCAL

1.2 CAMPANYES I ACTUACIONS GENERALS DE PROMOCIÓ DELS PRODUCTES AGROALIMENTARIS ECOLÒGICS I DE PROXIMITAT

1.2.1 CAMPANYA DE PROMOCIÓ DELS ALIMENTS ECOLÒGICS I COMERÇ DE PROXIMITAT

1.2.2 JORNADES I TALLERS DE DIVULGACIÓ D'AGRICULTURA ECOLÒGICA I PRODUCTES LOCALS A LA POBLACIÓ

1.2.3 TASTOS GUIATS AMB ALIMENTS ECOLÒGICS I PRODUCTES LOCALS A FIRES I MERCATS LOCALS

1.2.4 INVENTARI DE COSTUMS

1.2.5 ACTIVITATS D'OCI FORMATIVES: JARDINS DE VEGETACIÓ AUTÒCTONA, MUSEUS VIUS DE VARIETATS LOCALS, HORTS ECOLARS A 3A EDAT

1.2.6 WEB PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA I PRODUCTES LOCALS

1.2.7 CAMPANYA IDENTIFICACIÓ DE PRODUCTORS, PRODUCTES ECOLÒGICS I LOCALS ALS MERCATS

1.2.8 PROMOCIÓ DE PRODUCTES LOCALS I ECOLÒGICS FOMENTANT LA COL·LABORACIÓ ENTRE EMPRESES

1.3 PROMOCIÓ DEL CONSUM I AUGMENT DE LA SENSIBILITZACIÓ DE LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA I DE PROXIMITAT EN L'ÀMBIT EDUCATIU

1.3.1 FOMENT DEL CONSUM D'ALIMENTS ECOLÒGICS I DE PROXIMITAT EN ELS MENJADORS ESCOLARS

1.3.2 JORNADES DE DIVULGACIÓ DE L'ALIMENTACIÓ ECOLÒGICA I LOCAL A LES AMPAS

1.3.3 DIFUSIÓ DE LA COMPRA SOSTENIBLE I LA PAE A LES ESCOLES

1.3.4 PROMOCIÓ DELS HORTS ECOLÒGICS A LES ESCOLES

2) FOMENT DE LES PRODUCCIONS

2.1 FACILITAR L'ACCÉS A LES MATÈRIES PRIMERES

2.1.1 CREACIÓ D'UN BANC VIRTUAL DE LLAVORS DE VARIETATS AUTÒCTONES

2.1.2 FACILITAR L'ACCÉS DE DEPREDADORS NATURALS

2.2 FOMENT DE LA DISTRIBUCIÓ I COMERCIALITZACIÓ DELS ALIMENTS ECOLÒGICS I DE PROXIMITAT

2.2.1 CENTRE D'AGRICULTURA ECOLÒGICA I PRODUCTES LOCALS

2.2.2 LLOC WEB INTERCANVI PER PRODUCTORS

2.3 FOMENT D'INICIATIVES D'ÀMBIT LOCAL

2.3.1 FOMENT D'HORTS ECOLÒGICS MUNICIPALS A LA POBLACIÓ

2.3.2 NETEJA DE LLERES MITJANÇANT HORTS ECOLÒGICS

4.4 FITXES D' ACTUACIONS

CODI	1.1.1	ACTUACIÓ	CARACTERITZACIÓ DEL SECTOR
DESCRIPCIÓ	CREACIÓ D'UNA BASE DE DADES COMPLERTA SOBRE LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA DE L'ALT EMPORDÀ AMB DADES BÀSIQUES DE LA PAE SOBRE PRODUCCIÓ (NOMBRE PRODUCTORS, SUPERFÍCIES DE CULTIU, TIPUS DE PRODUCCIÓ...), CONSUM, DISTRIBUCIÓ, COMERÇ... ES FARÀ UN RECALL ANUAL QUE ES DONARÀ A CONÈIXER EN MITJANS COM BUTLLETINS, WEBS, BLOGS O DIARIS COMARCALS.		
OBJECTIU	RECOLLIR EL MÀXIM D'INFORMACIÓ DISPONIBLE DE LA PAE A LA COMARCA DE L'ALT EMPORDÀ.		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	AGENTS INTERESSATS EN LA PAE		
RECURSOS	HUMANS: personal administratiu per entrar les dades personal qualificat per a la realització dels informes corresponents MATERIALS: mitjà de comunicació del recull anual (butlletí, web, blog o diari comarcal)		
ACCIONS RELACIONADES	1.1.2 COL·LABORACIÓ EN ESTUDIS SOBRE LA PAE 1.1.3 ELABORACIÓ D'UN BARÒMETRE DE PERCEPCIÓ I CONSUM DE PAE 1.2.4 INVENTARI DE COSTUMS 1.2.6 WEB PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA 2.2.1 CENTRE D'AGRICULTURA ECOLÒGICA		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	NOMBRE DE PARÀMETRES REGISTRATS DINS LA BASE DE DADES	
PRIORITAT	ALTA		
TEMPORALITZACIÓ	2013		
PRESSUPOST ESTIMAT	-		

CODI	1.1.2	ACTUACIÓ	COL·LABORACIÓ EN ESTUDIS SOBRE PAE
DESCRIPCIÓ	TUTEL·LAR ESTUDIS AMB ESTUDIANTS UNIVERSITARIS, D'INSTITUT... PER TAL D'AJUDAR A LA CARACTERITZACIÓ DE LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA I FOMENTAR EL CONEIXEMENT DE LA PAE: MÈTODES PRODUCTIUS, MILLORES DELS CULTIUS... ELS RESULTATS MÉS SIGNIFICATIUS ES DONARAN A CONÈIXER EN WEBS I BLOGS. ELS ESTUDIS APLICATS S'INTENTARAN DUR A LA PRÀCTICA AMB PRODUCTORS LOCALS O CENTRES D'EXPERIMENTACIÓ.		
OBJECTIU	FOMENT A LA INVESTIGACIÓ I AL CONEIXEMENT DE LA PAE A LA COMARCA		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	ESTUDIANTS		
RECURSOS	HUMANS: personal qualificat per a tutelar els estudis agents col·laboradors (centres educatius i en el cas que l'estudi es dugui a la pràctica: productors locals) MATERIAL: mitjà de comunicació (web o blog)		
ACCIONS RELACIONADES	1.1.1 CARACTERITZACIÓ DEL SECTOR 2.2.1 CENTRE D'AGRICULTURA ECOLÒGICA 2.2.2 JORNADES I TALLERS DE DIVULGACIÓ D'AGRICULTURA ECOLÒGICA A LA POBLACIÓ 2.2.4 ACTIVITATS D'OCI FORMATIVES		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	NOMBRE D'ESTUDIS REALITZATS	
PRIORITAT	BAIXA		
TEMPORALITZACIÓ	2015		
PRESSUPOST ESTIMAT	-		

CODI	1.1.3	ACTUACIÓ	ELABORACIÓ D'UN BARÒMETRE DE PERCEPCIÓ, CONSUM DE PAE I PRODUCTES LOCALS
DESCRIPCIÓ	EL BARÒMETRE DE PERCEPCIÓ, CONSUM DE LA PAE I PRODUCTES LOCALS A LA COMARCA ES FARÀ MITJANÇANT ENQUESTES, EN PAPER O ON-LINE, A CONSUMIDORS. AQUESTES ENQUESTES ES REALITZARAN APROFITANT ALTRES ACTUACIONS COM CAMPANYES, JORNADES INFORMATIVES I TALLERS. UN COP OBTINGUT UN NOMBRE ESTADÍSTICAMENT SIGNIFICATIU D'ENQUESTES ES PUBLICARAN EN DIFERENTS MITJANTS COM BUTLLETINS, WEBS, BLOGS I DIARIS COMARCALS. ELS RESULTATS DE LES ENQUESTES TAMBÉ SERVIRAN PER PROMOURE XERRADES I JORNADES DE TEMES D'INTERÈS DE LA POBLACIÓ.		
OBJECTIU	ESTUDI DEL CONEIXEMENT I EL CONSUM DELS ALIMENTS ECOLÒGICS I LOCALS A LA COMARCA DE L'ALT EMPORDÀ.		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	POBLACIÓ EN GENERAL		
RECURSOS	HUMANS: personal qualificat per a l'elaboració dels qüestionaris personal qualificat per a la realització dels informes corresponents MATERIALS: enquestes (en cas que siguin en format paper)		
ACCIONS RELACIONADES	1.1.1 CARACTERITZACIÓ DEL SECTOR 1.2.1 CAMPANYA DE PROMOCIÓ DELS ALIMENTS ECOLÒGICS I COMERÇ DE PROXIMITAT 1.2.4 INVENTARI DE COSTUMS 1.3.2 JORNADES DE DIVULGACIÓ DE L'ALIMENTACIÓ ECOLÒGICA A LES AMPAS I ORGANITZACIÓ D'ESMORZARS I BERENARS ECOLÒGICS PER ALS ALUMNES		
INDICADORS DE SEGUIMENT	NÚMERO D'ENQUESTES REALITZADES GRAU DE CONEIXENÇA DELS ALIMENTS ECOLÒGICS PER PART DELS CONSUMIDORS (%) GRAU DE CONSUM D' ALIMENTS ECOLÒGICS I LOCALS PER PART DELS CONSUMIDORS (%)		
PRIORITAT	MITJA		
TEMPORALITZACIÓ	2014		
PRESSUPOST ESTIMAT	FOTOCÒPIES I PUBLICACIÓ AL DIARI: 500 €		

CODI	1.1.4	ACTUACIÓ	POTENCIAR CRITERIS AMBIENTALS PER MITJÀ D'UN SEGELL O MARCA DE GARANTIA COMARCAL
DESCRIPCIÓ	CREACIÓ D'UNA MARCA DE GARANTIA O SEGELL PER TAL DE POTENCIAR CRITERIS AMBIENTALS I DE SOSTENIBILITAT EN PRODUCTES DE LA COMARCA. L'OBJECTIU D'AQUESTA ACTUACIÓ ÉS VALORAR I ESTUDIAR AQUELLS CRITERIS QUE ELS PRODUCTORS LOCALS HAURIEN D'INCLOURE PER TAL DE DONAR MÉS PRESTIGI ALS SEUS PRODUCTES. AQUESTS ESTÀNDARDS SERIEN UNA APROXIMACIÓ ALS CRITERIS ESTABLERTS EN LA CERTIFICACIONS ECOLÒGICA I PER TANT UN PAS PREVI O EQUIVALENT, PERÒ EN CAP CAS EXCLOENT.		
OBJECTIU	FOMENT DEL CONEIXEMENT DELS PRODUCTES LOCALS ECOLÒGICS		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	PRODUCTORS DE PRODUCTES LOCALS		
RECURSOS	HUMANS: personal qualificat per a la realització de l'estudi		
ACCIONS RELACIONADES	1.1.1 CARACTERITZACIÓ DEL SECTOR 1.2.6 WEB PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA 1.2.7 CAMPANYA IDENTIFICACIÓ PRODUCTORS, PRODUCTES ECOLÒGICS I LOCALS ALS MERCATS. 2.2.1 CENTRE D'AGRICULTURA ECOLÒGICA		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	REALITZACIÓ DE L'ESTUDI (SI/NO)	
PRIORITAT	ALTA		
TEMPORALITZACIÓ	2013		
PRESSUPOST ESTIMAT	-		

CODI	1.2.1	ACTUACIÓ	CAMPANYA DE PROMOCIÓ DELS ALIMENTS ECOLÒGICS I COMERÇ DE PROXIMITAT
DESCRIPCIÓ	INFORMAR ALS CIUTADANS DE LA COMARCA SOBRE LES PECULIARITATS DE LA PAE I PROMOCIONAR ALHORA ELS PRODUCTES DE PROXIMITAT. AQUESTA ACTUACIÓ CONTEMPLA EL DISSENY DE LA CAMPANYA, L'APROFITAMENT DE MATERIAL JA EXISTENT I LA SEVA POSTERIOR EXECUCIÓ. AQUESTA CAMPANYA ES REALITZARÀ A TRAVÉS DE DIFERENTS INICIATIVES COM JORNADES INFORMATIVES, ESTABLIMENTS QUE COMERCIALITZIN AQUESTS TIPUS DE PRODUCTES I ESPECIALMENT EN MERCATS MUNICIPALS, ETC.		
OBJECTIU	FOMENT DEL CONEIXEMENT I CONSUM DE LA PAE A L'ALT EMPORDÀ I PRODUCTE LOCAL		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	POBLACIÓ EN GENERAL		
RECURSOS	HUMANS: educadors ambientals MATERIALS: fulletons, tríptics o altre material didàctic		
ACCIONS RELACIONADES	1.1.3 ELABORACIÓ D'UN BARÒMETRE DE PERCEPCIÓ, CONSUM DE PAE I PRODUCTE LOCAL 1.1.4 TASTOS GUIATS AMB ALIMENTS ECOLÒGICS I DE PROXIMITAT A FIRES I MERCATS LOCALS 1.2.7 CAMPANYA D'IDENTIFICACIÓ DE PRODUCTORS LOCALS I PRODUCTES ECOLÒGICS ALS MERCATS 1.3.2 JORNADA DE DIVULGACIÓ D'ALIMENTACIÓ ECOLÒGICA I DE PROXIMIATA A LES AMPAS		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	NÚMERO DE CAMPANYES REALITZADES NÚMERO DE FULLETONS, TRÍPTICS O MATERIAL REPARTIT NÚMERO MUNICIPIS ON S'HAN REALITZAT CAMPANYES	
PRIORITAT	ALTA		
TEMPORALITZACIÓ	2013		
PRESSUPOST ESTIMAT	TRÍPTICS, FULLETONS O MATERIAL DIDÀCTIC 5.000€		

CODI	1.2.2	ACTUACIÓ	JORNADES I TALLERS DE DIVULGACIÓ D'AGRICULTURA ECOLÒGICA I PRODUCTES LOCALS A LA POBLACIÓ
DESCRIPCIÓ	L'ACTUACIÓ PRETÉN ORGANITZAR JORNADES I TALLERS A LA POBLACIÓ SOBRE ALIMENTACIÓ ECOLÒGICA I D'ALTRES ASPECTES D'INTERÈS RELACIONATS COM L'HORTICULTURA ECOLÒGICA, HORTS BIODINÀMICS, PLAGUES, PLANTES AROMÀTIQUES I REMEIERES, PRODUCCIÓ D'OLIS I SABONS AROMÀTICS, ELABORACIÓ DE MERMELADA NATURAL O PA, CURSOS DE CUINA DE TEMPORADA I PRODUCTE LOCAL... TAMBÉ S'INCLOUREN ELS TEMES D'INTERÈS DE LA POBLACIÓ QUE ES DESPRENGUIN DE L'ACTUACIÓ 1.1.3		
OBJECTIU	DONAR A CONÈIXER I FOMENTAR LA PAE I PRODUCTES LOCALS A LA POBLACIÓ I APROFUNDIR ELS CONEIXEMENTS DE DETERMINATS ÀMBITS RELACIONATS		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	POBLACIÓ EN GENERAL		
RECURSOS	HUMANS: personal qualificat per a la realització de xerrades i tallers MATERIALS: material de suport com cartells, fotocòpies, projector, ordinador... matèria prima per als tallers		
ACCIONS RELACIONADES	1.1.3 ELABORACIÓ D'UN BARÒMETRE DE PERCEPCIÓ, CONSUM DE PAE I PRODUCTES LOCALS 1.2.1 CAMPANYA DE PROMOCIÓ DELS ALIMENTS ECOLÒGICS I COMERÇ DE PROXIMITAT		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	NÚMERO DE JORNADES/TALLERS REALITZATS NÚMERO D'ASSISTENTS TOTALS PER JORNADA/TALLER	
PRIORITAT	MITJA		
TEMPORALITZACIÓ	2014		
PRESSUPOST ESTIMAT	CAL UN ESTUDI MÉS EN DETALL EN FUNCIÓ DE L'ACTIVITAT.		

CODI	1.2.3	ACTUACIÓ	TASTOS GUIATS AMB ALIMENTS ECOLÒGICS I PRODUCTES LOCALS A FIRES I MERCATS
DESCRIPCIÓ	S'ORGANITZARAN TASTOS GUIATS AMB ALIMENTS ECOLÒGICS O PRODUCTES LOCALS PER A EXPLICAR I PROMOURE EL CONEIXEMENT DE LA QUALITAT I PROPIETATS D'AQUESTS PRODUCTES ENTRE ELS CONSUMIDORS		
OBJECTIU	DONAR A CONÈIXER ELS PRODUCTES ECOLÒGICS		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	POBLACIÓ EN GENERAL		
RECURSOS	HUMANS: educador ambiental MATERIALS: matèria prima PAE facilitada pels propis productors		
ACCIONS RELACIONADES	1.2.1 CAMPANYA DE PROMOCIÓ DELS ALIMENTS ECOLÒGICS I COMERÇ DE PROXIMITAT 1.2.7 CAMPANYA D'IDENTIFICACIÓ DE PRODUCTORS LOCALS I PRODUCTES ECOLÒGICS ALS MERCATS		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	NÚMERO DE TASTOS GUIATS REALITZATS NÚMERO DE PERSONES QUE HAN REALITZAT ELS TASTOS	
PRIORITAT	BAIXA		
TEMPORALITZACIÓ	2016		
PRESSUPOST ESTIMAT	-		

CODI	1.2.4	ACTUACIÓ	INVENTARI DE COSTUMS
DESCRIPCIÓ	RECULL DE LA TRADICIÓ ORAL DE COSTUMS, TÈCNIQUES, DITES... SOBRE L'AGRÍCULTURA I L'HORTA. EL CONEIXEMENT TRADICIONAL EN AQUEST SECTOR ÉS UNA BONA EÏNA DE DIFUSIÓ DE L'AGRICULTURA ECOLÒGICA. AQUEST RECULL S'EDITARÀ EN PAPER I EN DIGITAL. EN AQUEST FORMAT ES DONARÀ A CONÈIXER WEBS I BLOGS.		
OBJECTIU	DONAR A CONÈIXER LA PAE A TRAVÉS DEL CONEIXEMENT TRADICIONAL		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	POBLACIÓ EN GENERAL		
RECURSOS	HUMANS: personal qualificat per a la realització de les activitat MATERIALS: llibret inventari de costums		
ACCIONS RELACIONADES	1.1.2 COL·LABORACIÓ EN ESTUDIS SOBRE EL PAE 1.2.5 ACTIVITATS D'OCI FORMATIVES		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	REALITZACIÓ O NO DE L'INVENTARI DE COSTUMS	
PRIORITAT	BAIXA		
TEMPORALITZACIÓ	2015		
PRESSUPOST ESTIMAT	EDICIÓ DEL LLIBRET 20.000€		

CODI	1.2.5	ACTUACIÓ	ACTIVITAT D'OCI FORMATIVES
DESCRIPCIÓ	ORGANITZAR ACTIVITAT D'OCI RELACIONADES AMB LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA COM JARDINS AMB VEGETACIÓ AUTÒCTONA, MUSEUS VIUS DE VARIETATS LOCALS, HORTS SOCIALS PER A PERSONES DE LA TERCERA EDAT, ETC.		
OBJECTIU	DONAR A CONÈIXER LA PAE		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	POBLACIÓ EN GENERAL		
RECURSOS	HUMANS: personal qualificat per a recopilar informació i realitzar el recull MATERIALS: material de suport com cartells, fotocòpies... matèria prima per als tallers		
ACCIONS RELACIONADES	1.2.4 INVENTARI DE COSTUMS		
INDICADORS DE SEGUIMENT	NÚMERO D'ACTIVITATS ORGANITZADES NÚMERO D'ASSISTENTS A LES ACTIVITATS		
PRIORITAT	BAIXA		
TEMPORALITZACIÓ	2016		
PRESSUPOST ESTIMAT	CAL UN ESTUDI MÉS EN DETALL EN FUNCIÓ DE L'ACTIVITAT.		

CODI	1.2.6	ACTUACIÓ	WEB DE LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA I PRODUCTES LOCALS
DESCRIPCIÓ	CREACIÓ D'UN ESPAI VIRTUAL PER A LA PAE I PRODUCTES LOCALS. EN AQUEST ESPAI HI HAURÀ REGISTRE D'ESTABLIMENTS, PUNTS DE VENTA, RESTAURANTS, VENTA ON-LINE DE PRODUCTES, ESDEVENIMENTS RELACIONATS, JORNADES, INFORMACIÓ GENERAL, ESTADÍSTIQUES, PRODUCTES DE TEMPORADA, ETC. TOT EL QUE TINGUI A VEURE AMB LA PAE I LA COMARCA.		
OBJECTIU	DIFUSIÓ DE LA INFORMACIÓ DE LA PAE I PRODUCTES LOCALS		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	POBLACIÓ EN GENERAL		
RECURSOS	HUMANS: personal qualificat per a la realització del web personal administratiu per al manteniment del web		
ACCIONS RELACIONADES	TOTES		
INDICADORS DE SEGUIMENT	NOMBRE DE VISITES DEL LLOC WEB		
PRIORITAT	ALTA		
TEMPORALITZACIÓ	2013		
PRESSUPOST ESTIMAT	PÀGINA WEB 25.000€		

CODI	1.2.7	ACTUACIÓ	CAMPANYA IDENTIFICACIÓ DE PRODUCTORS, PRODUCTES ECOLÒGICS I LOCALS ALS MERCATS
DESCRIPCIÓ	ÉS MOLT IMPORTANT QUE EL CONSUMIDOR SÀPIGA ON POT COMPRAR PRODUCTES ECOLÒGICS I LOCALS O QUINS DELS PRODUCTES QUE VEN EL COMERCIANT EN SÓN. ATÈS QUE EL PRINCIPAL LLOC DE VENTA DE PRODUCTES FRESCOS ÉS EL MERCAT ES PROPOSA FER UNA CAMPANYA D'IDENTIFICACIÓ DE LES PARADES QUE VENEN PRODUCTES ECOLÒGICS, LOCALS I QUINS DELS PRODUCTES QUE S'OFERTEN EN SÓN. CAL FER UN LOGOTIP DE FÀCIL IDENTIFICACIÓ D'AQUESTS TIPUS DE PRODUCTES. I ES DISTRIBUIRAN PISSARRES PER TAL QUE ELS COMERCIANTS PUGUIN INFORMAR ALS USUARIS DELS PRODUCTES DE TEMPORADA, PREU DELS PRODUCTES ECOLÒGICS, ETC.		
OBJECTIU	DONAR A CONÈIXER I FOMENTAR LA PAE I ELS PRODUCTES LOCALS		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	POBLACIÓ EN GENERAL		
RECURSOS	HUMANS: educador ambiental MATERIALS: pissarres i complements panells identificadors de parades i productes		
ACCIONS RELACIONADES	1.1.3 ELABORAR UN BARÒMETRE DE PERCEPCIÓ, CONSUM DE LA PAE I PRODUCTES LOCALS 1.2.1 CAMPANYA DE PROMOCIÓ DELS ALIMENTS ECOLÒGICS I COMERÇ DE PROXIMITAT 1.2.3 TASTOS GUIATS D'ALIMENTS ECOLÒGICS A FIRES I MERCATS		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	NÚMERO DE PARADES AMB IDENTIFICADORS NÚMERO DE MERCATS ON S'HA DUT A TERME L'ACTUACIÓ	
PRIORITAT	MITJA		
TEMPORALITZACIÓ	2014		
PRESSUPOST ESTIMAT	EDICIÓ PANELLS IDENTIFICATIUS I COMPRA PISSARES I ALTRES ELEMENTS 25.000€		

CODI	1.2.8	ACTUACIÓ	PROMOCIÓ DE PRODUCTES LOCALS I ECOLÒGICS FOMENTANT LA COL·LABORACIONS ENTRE EMPRESES
DESCRIPCIÓ	AQUESTA ACTUACIÓ PRETÈN PROMOCIONAR TANT PRODUCTES ECOLÒGICS I/O LOCALS COM SERVEIS MITJANÇANT COL·LABORACIONS O ACORDS PUNTUALS ENTRE EMPRESES, JA SIGUIN PRIVADES O PÚBLIQUES. ES FOMENTARAN ACTUACIONS DE SIMBIOSI O D'INTERCANVI ENTRE PRODUCTORS, DISTRIBUIDORS... COM PER EXEMPLE LA PROMOCIÓ DE PRODUCTES LOCALS EN ESTABLIMENTS DE RESTAURACIÓ, TURISME RURAL, ETC. A CANVI DE LA PROMOCIÓ D'UN SERVEI, ÉS A DIR DUES EMPRESES ES PROMOCIONARAN MUTUAMENT. AIXÍ COM S'AFAVORIRÀ LA PROMOCIÓ D'AQUESTS PRODUCTES EN ACTES COM PRESENTACIONS, PICA-PIQUES, ETC. MITJANÇANT L'ELABORACIÓ DE MODELS O PROTOCOLS QUE PUGUIN SER APROVATS PER LES EMPRESES O ENTITATS PÚBLIQUES, ETC.		
OBJECTIU	FOMENT DEL CONSUM DELS PRODUCTES LOCALS I ECOLÒGICS		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	EMPRESES PRIVADES I ENTITATS PÚBLIQUES		
RECURSOS	HUMANS: personal qualificat per a la realització de protocols o models de col·laboració i per a fomentar la col·laboració entre empreses.		
ACCIONS RELACIONADES	1.2.1 CAMPANYA DE PROMOCIÓ DELS ALIMENTS ECOLÒGICS I COMERÇ DE PROXIMITAT 1.2.3 TASTOS GUIATS AMB ALIMENTS ECOLÒGICS PRODUCTES LOCALS A FIRES I MERCATS 1.2.6 WEB PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA I PRODUCTES LOCALS 1.3.1 FOMENT DEL CONSUM D'ALIMENTS ECOLÒGICS I DE PROXIMITAT EN ELS MENJADORS ECOLARS 2.2.2 ESPAI WEB PER ALS PRODUCTORS 2.2.1 CENTRE D'AGRICULTURA ECOLÒGICA I DE PRODUCTES LOCALS		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	NÚMERO DE COL·LABORACIONS ESTABLERTES ENTRE EMPRESES NÚMERO DE PROTOCOLS APROVATS	
PRIORITAT	ALTA		
TEMPORALITZACIÓ	2013		
PRESSUPOST ESTIMAT	-		

CODI	1.3.1	ACTUACIÓ	FOMENT DEL CONSUM D'ALIMENTS ECOLÒGICS I DE PROXIMITAT EN ELS MENJADORS ESCOLARS
DESCRIPCIÓ	CAMPANYA DE FOMENT PER A LA INTRODUCCIÓ DELS ALIMENTS ECOLÒGICS I DE PROXIMITAT A LES ESCOLES BASAT MAJORITÀRIAMENT EN PRODUCCIÓ DE TEMPORADA. LA INTRODUCCIÓ D'ALIMENTS ECOLÒGICS EN MENJADORS ESCOLARS PROPORCIONA UNA DIETA SANA I EQUILIBRADA PER A NENS I JOVES. A MÉS TE EFECTES POSITIVS PER AL DESENVOLUPAMENT RURAL JA QUE REPRESENTA UNA DEMANDA FIXA DE PRODUCTES LOCALS PRODUÏTS.		
OBJECTIU	FOMENT DE LA PAE I PRODUCTES DE PROXIMITAT A LES ESCOLES		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	ESCOLES		
RECURSOS	HUMANS: educador ambiental		
ACCIONS RELACIONADES	1.3.2 JORNADES DE DIVULGACIÓ DE L'ALIMENTACIÓ ECOLÒGICA I DE PROXIMITAT A LES AMPAS 1.3.3 DIFUSIÓ DE LA COMPRA SOSTENIBLE I PAE A LES ESCOLES 1.3.4 PROMOCIÓ HORTS ECOLÒGICS A LES ESCOLES		
INDICADORS DE SEGUIMENT	NÚMERO D'ESCOLES QUE CONSUMEIXEN PAE EN ELS MENJADORS NÚMERO D'ALUMNES QUE CONSUMEIXEN ALIMENTS ECOLÒGICS I/O DE PROXIMITAT A LES ESCOLES		
PRIORITAT	MITJA		
TEMPORALITZACIÓ	2014		
PRESSUPOST ESTIMAT	-		

CODI	1.3.2	ACTUACIÓ	JORNADES DE DIVULGACIÓ DE L'ALIMENTACIÓ ECOLÒGICA I DE PROXIMITAT A LES AMPAS
DESCRIPCIÓ	REALITZACIÓ DE XERRADES INFORMATIVES ALS PARES DELS ALUMNES, I EN ESPECIAL, A L'AMPA, PER TAL DE FOMENTAR EL CONSUM D'ALIMENTS ECOLÒGICS I DE PROXIMITAT, TANT A CASA COM AL MENJADOR ESCOLAR. TAMBÉ ES PREVEU EXPLICAR I PROMOURE EL CONEIXEMENT DE LA QUALITAT DELS ALIMENTS ECOLÒGICS I LOCALS A LES ESCOLES AMB DEGUSTACIÓ D'ALGUNS ALUMNES I ORGANITZAR ESMORZARS I BERENARS PER ALS ALUMNES.		
OBJECTIU	FOMENT DEL CONSUM D'ALIMENTS ECOLÒGICS I DE PROXIMITAT A LES ESCOLES I A CASA DELS ALUMNES		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	PARES I ALUMNES DE LES ESCOLES		
RECURSOS	HUMANS: educador ambiental MATERIALS: productes ecològics per a les degustacions		
ACCIONS RELACIONADES	1.3.1 FOMENT DEL CONSUM D'ALIMENTS ECOLÒGICS I DE PROXIMITAT EN MENJADORS ESCOLARS 1.3.3 DIFUSIÓ DE LA COMPRA SOSTENIBLE I PAE A LES ESCOLES 1.3.4 PROMOCIÓ HORTS ECOLÒGICS A LES ESCOLES		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	NÚMERO DE XERRADES/DEGUSTACIONS ORGANITZADES NÚMERO DE PARTICIPANTS A LES XERRADES/DEGUSTACIONS	
PRIORITAT	ALTA		
TEMPORALITZACIÓ	2013		
PRESSUPOST ESTIMAT	500€/per degustació		

CODI	1.3.3	ACTUACIÓ	DIFUSIÓ DE LA COMPRA SOSTENIBLE I LA PAE A LES ESCOLES
DESCRIPCIÓ	AQUESTA ACTUACIÓ VOL ANAR MÉS ENLLÀ DEL FOMENT DEL CONSUM DE PRODUCTES ECOLÒGICS I ENGLOBAR-HO EN UN CONCEPTE MÉS AMPLI D'EDUCACIÓ AMBIENTAL. LA COMPRA SOSTENIBLE, COMPRA VERDA, ÉS UN CONCEPTE QUE HA ANAT GUANYANT IMPORTÀNCIA EN LA NOSTRA SOCIETAT. PER TAL D'INCENTIVAR AQUEST TIPUS DE COMPRA I LA PAE, ELEMENT IMPORTANT D'AQUESTA CAMPANYA, ES FACILITARAN DOSSIERS AMB INFORMACIÓ I ACTIVITATS PER A DESENVOLUPAR A LES AULES. AQUESTS DOSSIERS ES PENJARAN EN EL WEB. S'INCENTIVARAN LES VISITES A D'ALTRES CENTRES ESCOLARS AMB HORT ECOLÒGICS.		
OBJECTIU	INCENTIVAR LA COMPRA VERDA I LA PAE		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	ESCOLES		
RECURSOS	HUMANS: educador ambiental MATERIALS: dossier amb informació i activitats		
ACCIONS RELACIONADES	1.2.6 WEB DE PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA I PRODUCTES LOCALS 1.3.1 FOMENT DEL CONSUM D'ALIMENTS ECOLÒGICS I DE PROXIMITAT EN MENJADORS ESCOLARS 1.3.2 JORNADES DE DIVULGACIÓ DE LA PRODUCCIÓ ECOLÒGICA I LOCAL A LES AMPAS 1.3.4 PROMOCIÓ HORTS ECOLÒGICS A LES ESCOLES		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	NÚMERO DE GRUPS ESCOLARS QUE REALITZEN L'ACTIVITAT NÚMERO D'ALUMNES QUE HAN REALITZAT L'ACTIVIAT	
PRIORITAT	BAIXA		
TEMPORALITZACIÓ	2015		
PRESSUPOST ESTIMAT	-		

CODI	1.3.4	ACTUACIÓ	PROMOCIÓ DELS HORTS ECOLÒGICS A LES ESCOLES
DESCRIPCIÓ	POTENCIAR LA REALITZACIÓ D'HORTS ECOLÒGICS ALS CENTRES EDUCATIUS, D'AQUESTA MANERA ELS NENS ENTENDRAN L'AGRICULTURA ECOLÒGICA D'UNA MANERA APLICADA. UNA EDUCADORA AMBIENTAL ELS GUIARIA I AJUDARIA AMB LA REALITZACIÓ I EL MANTENIMENT D'AQUESTS HORTS. A MÉS ES DISTRIBUIRIA MATERIAL DE SUPORTS COM DOSSIERS INFORMATIUS, ACTIVITATS I MATERIAL COMPLEMENTARI COM COL·LECCIONABLES O JOCS DE PARELLES DEL FRUIT, PLAGUES I DEPRADADORS NATURALS.		
OBJECTIU	POTENCIAR L'AGRICULTURA ECOLÒGICA A TRAVÉS DE LA PRÀCTICA		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	ESCOLES		
RECURSOS	HUMANS: educador ambiental MATERIALS: dossier informatiu, activitats i material complementari		
ACCIONS RELACIONADES	1.3.1 FOMENT DEL CONSUM D'ALIMENTS ECOLÒGICS I DE PROXIMITAT EN MENJADORS ESCOLARS 1.3.2 JORNADES DE DIVULGACIÓ DE LA PRODUCCIÓ ECOLÒGICA I LOCAL A LES AMPAS 1.3.3 DIFUSIÓ DE LA COMPRA SOSTENIBLE I LA PAE A LES ESCOLES 2.3.1 FOMENT D'HORTS ECOLÒGICS MUNICIPALS A LA POBLACIÓ		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	NÚMERO DE CENTRES ESCOLARS AMB HORT ECOLÒGIC	
PRIORITAT	BAIXA		
TEMPORALITZACIÓ	2015		
PRESSUPOST ESTIMAT	2.000€		

CODI	2.1.1	ACTUACIÓ	CREACIÓ D'UN BANC VIRTUAL DE LLAVORS LOCALS
DESCRIPCIÓ	LES VARIETATS AUTÒCTONES TENEN UNA GRAN IMPORTÀNCIA EN LA PRODUCCIÓ ECOLÒGICA, PER LA SEVA MAJOR ADAPTABILITAT AL MEDI I CONTRIBUCIÓ DE LA BIODIVERSITAT EN FINQUES AGRÍCOLES. AQUESTA ACTUACIÓ ANIRÀ DIRIGIDA A LA CREACIÓ D'UN BANC VIRTUAL DE LLAVORS LOCALS I DE CULTIU ECOLÒGIC. ÉS A DIR ES FARÀ UNA RECOPILACIÓ O RELACIÓ DE LES VARIETAT LOCALS EXISTENTS AMB INFORMACIÓ BÀSICA DE CADA VARIETAT I LA SEVA LOCALITZACIÓ EN BANC DE LLAVORS JA EXISTENTS. AQUELLES QUE NO ES TROBIN EN CAP BANC DE LLAVORS, S'INTENTARÀN INCLOURE. L'OBJECTIU D'AQUESTA ACTUACIÓ ÉS MANTENIR I RECUPERAR LES LLAVORS DE LA ZONA I FACILITAR-NE LA DISPONIBILITAT ALS AGRICULTORS.		
OBJECTIU	MANTENIR I RECUPERAR LES VARIETATS LOCALS I/O ECOLÒGIQUES		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	PRODUCTORS		
RECURSOS	HUMANS: personal qualificat per a la redacció del projecte MATERIALS: projecte tècnic del banc de llavors		
ACCIONS RELACIONADES	1.2.5 ACTIVITATS D'OCI FORMATIVES 1.3.4 PROMOCIÓ D'HORTS ECOLÒGICS A LES ESCOLES 2.2.1 CENTRE D'AGRICULTURA ECOLÒGICA I PRODUCTES LOCALS 2.3.1 FOMENT D'HORTS ECOLÒGICS MUNICIPALS 2.3.2 NETEJA DE LLERES MITJANÇANT HORTS ECOLÒGICS		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	REALITZACIÓ DE L'ACTUACIÓ (SI/NO) NÚMERO DE VARIETATS AUTÒCTONES DEL BANC DE LLAVORS VIRTUAL	
PRIORITAT	BAIXA		
TEMPORALITZACIÓ	2015		
PRESSUPOST ESTIMAT	pressupost inclòs en l'acció 2.2.1		

CODI	2.1.2	ACTUACIÓ	FACILITAR L'ACCÉS A DEPREDADORS NATURALS
DESCRIPCIÓ	UN DELS PUNTS CLAU DE L'AGRICULTURA ECOLÒGICA PER TAL DE COMBATRE LES PLAGUES SÓN ELS DEPREDADORS NATURALS. A VEGADES AQUESTS SÓN INTRODUÏTS DE MANERA ARTIFICIAL, ESPECIALMENT EN CULTIUS EN HIVERNACLE. AQUESTA ACTUACIÓ TÉ COM A FITA DONAR A CONÈIXER AQUESTS DEPREDADORS I FACILITAR-NE L'ACCÉS ALS PRODUCTORS.		
OBJECTIU	CRIA DE DEPREDADORS NATURALS PER FACILITAR LA PRODUCCIÓ ECOLÒGICA		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	PRODUCTORS		
RECURSOS	HUMANS: personal qualificat per a la redacció del projecte MATERIALS: projecte tècnic de la cria de depredadors naturals		
ACCIONS RELACIONADES	2.2.1 CENTRE D'AGRICULTURA ECOLÒGICA I PRODUCTES DE PROXIMITAT		
INDICADORS DE SEGUIMENT	DE REALITZACIÓ DE L'ACTUACIÓ (SI/NO) NÚMERO DE CONSULTES AL RESPECTE		
PRIORITAT	BAIXA		
TEMPORALITZACIÓ	2016		
PRESSUPOST ESTIMAT	pressupost inclòs en l'acció 2.2.1		

CODI	2.2.1	ACTUACIÓ	CENTRE D'AGRICULTURA ECOLÒGICA I PRODUCTES LOCALS
DESCRIPCIÓ	LA INTENCIÓ D'AQUESTA ACTUACIÓ ÉS CREAR UN CENTRE D'AGRICULTURA ECOLÒGICA I PRODUCTES LOCALS DE REFERÈNCIA A LA COMARCA. AQUEST CENTRE TINDRÀ COM A PRINCIPAL FUNCIÓ LA PROMOCIÓ DE L'AGRICULTURA ECOLÒGICA I PRODUCTES LOCALS, TANT A NIVELL D'USUARIS COM DE PRODUCTORS, DONANT SUPORT AL SECTOR TOT I QUE NO NECESSÀRIAMENT SERÀ HA DE SER UN LLOC FÍSIC. AQUEST CENTRE ORGANITZARÀ XERRADES, EXPOSICIONS, FIRES, TALLERS, PORTARÀ A TERME UN BANC DE LLAVORS VIRTUAL, UN CENTRE D'EXPERIMENTACIÓ, INTERCANVI D'INFORMACIÓ, CONEIXEMENTS I MATERIAL PER A LA PRODUCCIÓ, PROMMOCIONARÀ UN CENTRE DE DOCUMENTACIÓ, ETC. AÍXÍ COM TROBADES ENTRE ELS OPERADORS ECOLÒGICS I LOCALS: PROMOTORS, DISTRIBUIDORS, COMERCIALITZADORS, ELABORADORS, GRANS CONSUMIDORS, ETC. CAL TENIR EN COMPTE QUE LA DISTRIBUCIÓ D'ALIMENTS ÉS UN DELS PUNTS FEBLES DE LA CADENA DE PRODUCCIÓ.		
OBJECTIU	PROMOCIONAR LA PAE I PRODUCTES LOCALS		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	POBLACIÓ I PRODUCTORS		
RECURSOS	HUMANS: personal qualificat per a la redacció del projecte MATERIALS: projecte tècnic del centre d'agricultura ecològica		
ACCIONS RELACIONADES	TOTES		
INDICADORS DE SEGUIMENT	REALITZACIÓ DE L'ACTUACIÓ (SI/NO)		
PRIORITAT	MITJA		
TEMPORALITZACIÓ	2014		
PRESSUPOST ESTIMAT	15.000€ el primer any per a la redacció del projecte, en aquest es detallarà el cost total de projecte.		

CODI	2.2.2	ACTUACIÓ	ESPAI WEB PER ALS PRODUCTORS
DESCRIPCIÓ	EN AQUEST ESPAI HI HAURÀ UN LLOC ESPECÍFIC ON ELS PRODUCTORS PODRAN INTERCANVIAR TOT TIPUS DE MATERIAL PER A LA PRODUCCIÓ AGRÀRIA: MATÈRIES PRIMERES COM LLAVORS, EINES, CONEIXEMENTS, ADOBS... A MÉS D'UN ESPAI PER A PENJAR INFORMACIÓ D'INTERÈS ESPECÍFICA PER A PRODUCTORS: JORNADES, NORMATIVA, NOVETATS, ETC. AQUEST ESPAI ESTARÀ VIRTUALMENT INCLÒS EN EL WEB DE LA PAE I PRODUCTE LOCAL.		
OBJECTIU	FACILITAR LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA I LOCAL		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	PRODUCTORS		
RECURSOS	HUMANS: personal qualificat per a la realització del web personal administratiu per al manteniment del web		
ACCIONS RELACIONADES	1.2.6 WEB DE LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA I PRODUCTES LOCALS 2.1.1 CREACIÓ D'UN BANC DE LLAVORS VIRTUAL 2.1.2 ACCÉS A DEPREDAJORS NATURALS 2.2.1 CENTRE D'AGRICULTURA ECOLÒGICA I PRODUCTES LOCALS		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	NOMBRE DE VISITES DEL LLOC WEB	
PRIORITAT	ALTA		
TEMPORALITZACIÓ	2013		
PRESSUPOST ESTIMAT	pressupost inclòs en l'acció 1.2.6		

CODI	2.3.1	ACTUACIÓ	FOMENT D'HORTS ECOLÒGICS MUNICIPALS PER A LA POBLACIÓ
DESCRIPCIÓ	L'OBJECTIU D'AQUESTA ACTUACIÓ ÉS RECUPERAR I FOMENTAR L'ÚS HORTÍCOLA EN ELS MUNICIPIS. ES DURÀ A TERME AMB LA COL·LABORACIÓ DELS AJUNTAMENTS QUE ES VULGUIN IMPLICAR EN AQUESTA ACTUACIÓ. AQUESTS AJUNTAMENTS CEDIRAN PARCEL·LES MUNICIPALS ALS CIUTADANS INTERESSANTS A UTILITZAR-LES COM A HORTS ECOLÒGICS DE LLEURE. ELS INTERESSATS HAURAN DE PAGAR UNA PETITA TAXA ANUAL I COMPROMETRES A ASSISTIR A LES JORNADES I CURSOS D'HORTICULTURA ECOLÒGICA.		
OBJECTIU	FOMENTAR L'AGRICULTURA ECOLÒGICA D'UNA MANERA PRÀCTICA I IMPLICAR ALS AJUNTAMENTS EN AQUESTA FITA		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	POBLACIÓ EN GENERAL		
RECURSOS	HUMANS: educador ambiental MATERIALS: parcel·les cedides per els ajuntaments		
ACCIONS RELACIONADES	1.2.2 JORNADES I TALLERS DE DIVULGACIÓ D'AGRICULTURA ECOLÒGICA I PRODUCTES LOCALS 1.2.5 ACTIVITATS D'OCI FORMATIVES 1.3.4 PRODUCCIÓ D'HORTS ECOLÒGICS A LES ESCOLES 2.3.2 NETEJA DE LLERES MITJANÇANT HORTS ECOLÒGICS		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	NÚMERO DE MUNICIPIS ON ES REALITZA L'ACTUACIÓ NÚMEROS D'USUARIS D'HORTS ECOLÒGICS	
PRIORITAT	MITJA		
TEMPORALITZACIÓ	2014		
PRESSUPOST ESTIMAT	-		

CODI	2.3.2	ACTUACIÓ	NETEJA DE LLERES MITJANÇANT HORTS ECOLÒGCIS
DESCRIPCIÓ	AQUESTA ACCIÓ ÉS UNA VARIACIÓ DE L'ACCIÓ ANTERIOR I PRETÈN PER D'UNA BANDA RECUPERAR I FOMENTAR ELS HORTS I LA PAE I PER L'ALTRA MANTENIR NETES LES LLERES DELS RIUS QUE TANTS PROBLEMES PORTEN AMB LES INUNDACIONS. ÉS FONAMENTAL QUE AQUESTS ESPAIS SIGUIN CULTIVATS D'UNA MANERA ECOLÒGICA DEGUT A LA SEVA GRAN IMPORTÀNCIA BIOLÒGICA I AMBIENTAL.		
OBJECTIU	FOMENTAR L'AGRICULTURA ECOLÒGICA D'UNA MANERA PRÀCTICA I MANTENIR NETES LES LLERES DELS RIUS		
PROMOTOR	CONSELL COMARCAL DE L'ALT EMPORDÀ		
RECEPTOR	POBLACIÓ EN GENERAL		
RECURSOS	HUMANS: educador ambiental MATERIALS: parcel·les de la llera dels rius		
ACCIONS RELACIONADES	1.2.2 JORNADES I TALLERS DE DIVULGACIÓ D'AGRICULTURA ECOLÒGICA I PRODUCTES LOCALS 1.2.5 ACTIVITATS D'OCI FORMATIVES 1.3.4 PRODUCCIÓ D'HORTS ECOLÒGICS A LES ESCOLES 2.3.1 FOMENT D'HORTS ECOLÒGICS MUNICIPALS A LA POBLACIÓ		
INDICADORS SEGUIMENT	DE	SUPERFÍCIE DE LLERA DE RIU AMB HORTS ECOLÒGICS NÚMEROS D'USUARIS D'HORTS ECOLÒGICS	
PRIORITAT	BAIXA		
TEMPORALITZACIÓ	2016		
PRESSUPOST ESTIMAT	-		

5. CONCLUSIONS

De l'elaboració d'aquest projecte n'obtenim les següents conclusions:

- És necessari un Pla estratègic d'agricultura ecològica de l'Alt Empordà per tal de donar a conèixer i fomentar l'agricultura ecològica a la comarca, ja que en aquests moments no es disposava de cap eina similar. El Pla ha de ser un document bàsic de treball que serveixi per a desenvolupar accions adequades i factibles per a la nostra comarca.
- Per tal de dur a terme el Pla estratègic caldrà desenvolupar les actuacions en diferents plans d'acció. Aquests plans d'acció podran agrupar més d'una actuació depenent del pes de cadascuna o del sentit i les possibilitats de desenvolupament.
- Cal un seguiment i avaluació de les accions del Pla a través d'indicadors que permetin conèixer el progrés i la repercussió de les actuacions realitzades en cada moment, així com mesurar el grau d'assoliment de les actuacions.
- El baix consum intern a Catalunya de l'agricultura ecològica és en gran part degut al desconeixement del sector per part de la població, la qual cosa fa indispensable donar a conèixer l'agricultura ecològica a la població i fomentar-ne el consum.
- Falta informació i formació als productors sobre el sistema de producció ecològica i de com afrontar la reconversió i manca d'entrades (inputs) per al desenvolupament de l'agricultura i ramaderia ecològiques.
- Manca informació estadística bàsica de la PAE a la comarca. Cal un històric de dades bàsiques com serien el nombre de productors, hectàrees de cultiu, tipus de producció, nombre d'operadors, hàbits del consumidors, etc. Per tal de detectar els punts forts o febles d'aquest tipus de producció a la comarca i la seva evolució.
- El foment de l'agricultura ecològica i dels productes locals és un bon mètode per contribuir al desenvolupament d'una comarca tant fortament rural com és l'Alt Empordà amb una seixantena de municipis eminentment rurals.

- L'Alt Empordà és una comarca tradicionalment agrícola on aquest sector es troba en clar retrocés degut a problemàtiques relacionades amb l'activitat agrària. Potenciar l'agricultura ecològica i local ajudaria no només a la creació de llocs de treball en la producció, manufactura i comercialització d'aquests productes, sinó que també evitaria els efectes negatius que té la progressiva pèrdua de conreu per l'abandonament de la zona rural.
- Alguns productors de la comarca ja treballen amb mètodes respectuosos amb el medi ambient, això suposa una fàcil reconversió per aquests agricultors.
- En els darrers anys han augmentat el nombre d'iniciatives agrícoles ecològiques o relacionades amb aquesta filosofia de producció cosa que facilita el creixement del sector incidint en diferents vessants.
- L'agricultura ecològica és un tipus d'agricultura sostenible i respectuosa amb el medi ambient. Per tant és compatible amb la gran riquesa natural i paisatgística de la comarca que n'afavoriria l'augment de la biodiversitat, promouria l'ús responsable i la conservació de l'aigua, així com potenciaria l'ús de recursos renovables.
- El paper dels ajuntaments i del món local en general és essencial per contribuir a obtenir més nivell de sostenibilitat. La protecció del medi ambient és un valor social que s'ha de fomentar des de les administracions públiques.
- L'agricultura ecològica és un mètode respectuós amb la salut humana que produeix aliments d'elevada qualitat nutritiva i organolèptica i evita la presència d'elements potencialment tòxics, per tant fomentant aquest tipus d'agricultura contribuiríem a fomentar la salut de la població de la comarca.
- Cal potenciar no només l'agricultura ecològica certificada sinó totes aquelles tècniques agrícoles que comparteixen, en menor o major grau, la filosofia de l'agricultura ecològica, el respecte al medi ambient i a la salut humana.

6. BIBLIOGRAFIA

LLIBRES

BUENO, Mariano Y ARNAU, Jesús. Agenda del huerto y el jardín ecológicos. RBA integral. Any 2003.

DE SILGUY, Catherine. La agricultura biológica. Técnicas eficaces y no contaminantes. Editorial Acibia. Any 1994.

ESCUTIA, Montse. L'hort escolar ecològic. Editorial GRAO, d'IRIF, SL. Any 2009.

GOUST, Jérôme. El placer de obtener tus semillas de hortalizas, flores, árboles y arbustos. La Fertilidad de La tierra Ediciones. Any 2005.

MAINARDI FAZIO, Fausta. El cultivo biológico de hortalizas y frutales. Editorial De Vecchi. Any 2001.

RIBAS I PALOM, Anna i SAURÍ I PUJOL, David. Canvis socioambientals a l'Alt Empordà (1950-2000). Universitat de Girona. Any 2002

SECRETARÍA DEL PROGRAMA CONJUNTO FAO/OMS SOBRE NORMAS ALIMENTARIAS. Qué es el codex alimentarius. Any 2006.

VALLÈS, Josep M^a. L'hort urbà. Manual de cultiu ecològic als balcons i terrats. Ediciones del Serbal. Any 2007.

PLANS I PROGRAMES

Agenda 21 Comarcal de l'Alt Empordà. Consell Comarcal de l'Alt Empordà. Any 2010.

Agricultura i gestió del territori. L'agricultura a l'entreforc. Departament de Medi Ambient. Generalitat de Catalunya. Any 1997.

Baròmetre de percepció i consum dels aliments ecològics 2010. Pla d'acció per a l'alimentació i l'agricultura ecològiques, 2008-2012. Generalitat de Catalunya.

Carta del paisatge de l'Alt Empordà. Consell Comarcal de l'Alt Empordà. 2009.

De la producció agrària convencional a la ecològica. Coordinadora de organizaciones de agricultores y Ganaderos (COAG). Any 2006.

Diagnosi de la Producció Agrària Ecològica a Catalunya i tendències de futur. Àmbit rural. Any 2005.

Estadísticas 2010. Agricultura ecológica. España. Ministerio de medio ambiente y medio rural y marino. Dirección general de industria y mercados alimentarios subdirección general de calidada diferenciada y agricultura ecológica.

Directrius per a la producció, elaboració, etiquetat i comercialització d'aliments produïts orgànicament. Comisió del Codex Alimentarius. Any 2010.

Introducción a la agricultura ecológica. Curso online de Agricultura Ecológica. Marga Roldán.

La agricultura biológica. Técnicas eficaces y no contaminantes. Catherine de Silguy. Editorial Acribia, S. A. Zaragoza (España). Any 1999.

Llibre blanc de la producció agroalimentària ecològica a Catalunya. Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca. Generalitat de Catalunya. Any 2006.

Manual de conversión a la producción ecológica. Instituto de Investigación y Formación Agraria

y Pesquera. Consejería de Agricultura y Pesca. Junta de Andalucía. Any 2011.

Llibre blanc de la producció agroalimentària ecològica a Catalunya. Departament d'agricultura, ramaderia i pesca. Generalitat de Catalunya. 2006

Pla d'acció per a l'alimentació i l'agricultura ecològiques 2008-2012. Generalitat de Catalunya. Any 2009.

Pla especial de protecció del medi natural i del paisatge dels Aiguamolls de l'Alt Empordà. Departament de Medi Ambient i Habitatge. Generalitat de Catalunya. Any 2010.

Pla especial de protecció del medi natural i del paisatge del Parc Natural de Cap de Creus. Departament de Medi Ambient i Habitatge. Generalitat de Catalunya.

Pla director territorial de l'Empordà. Consell Comarcal de l'Alt Empordà. Any 2006.

Plan andaluz de la agricultura ecológica. Consejería de Agricultura y Pesca. Junta de Andalucía.

Plan de actuación europeo sobre la alimentación y la agricultura ecológicas. Comunicación de la Comisión al Consejo y al Parlamento Europeo. Comisión de las comunidades Europeas. Any 2004.

Plan de desarrollo de la agricultura ecológica en el País Vasco. 2009-2012. Gobierno Vasco.

Plan estratégico de agricultura ecológica (2007-2011). Castilla-La Mancha.

Plan estratégico estatal para el desarrollo de la agricultura ecológica. Líneas de actuación presentadas por Coordinadora de organizaciones de agricultores y Ganaderos (COAG). COAG. Any 2003.

Plan integral de actuaciones para el fomento de la Agricultura ecológica 2007-2010. Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación.

Quadern de Normes Tècniques de la producció agrària ecològica. Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca. Generalitat de Catalunya. Any 2006.

WEBS

Adrinoc (<http://adrinoc.cat/>)

Castelló d'Empúries (<http://www.castello.cat/>)

CODEX alimentarius. Normas internacionales de los alimentos (http://www.codexalimentarius.net/web/index_es.jsp i <http://www.codexalimentarius.org/codex-home/es/>).

Comissió Europea (<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>).

Comissió Europea d'Agricultura Ecològica (http://ec.europa.eu/agriculture/organic/home_es).

Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (<http://www.ccpae.org/>).

Consell Català de Producció Integrada (<http://www.producciointegrada.cat/>).

Custodia Agrària a l'Empordà (<http://agroteritori-iaeden.blogspot.com.es/p/custodia-agraria-un-paisatge-que.html>).

Demeter (<http://www.demeter.es/index.html>).

El plat o la vida (documental) (<http://www.elplatolavida.org/>)

Estadística Oficial de Catalunya (<http://www.idescat.cat/>).

Enciclopèdia catalana (http://www.enciclopedia.cat/fitxa_v2.jsp?NDCHEC=0219825).

Federació Internacional de l'agricultura ecològica (IFOAM) (<http://www.ifoam.org/>).

Gastroteca (<http://www.gastroteca.cat/>).

Generalitat de Catalunya. Departament d'agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural (<http://www20.gencat.cat/portal/site/DAR/>).

Generalitat de Catalunya. Departament d'Agricultura, Alimentació i Acció Rural (<http://www.cedricat.cat/atlescedricat/>).

Gestió sostenible rural (<http://ca.gsrural.org/>)

Govern d'Espanya. Ministeri d'Agricultura, Alimentació i Medi ambient (<http://www.magrama.gob.es/es/>).

GOB menorca (<http://www.gobmenorca.com/>).

La cistella (<http://lacistella.wordpress.com/>).

Organització de les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura (FAO) (<http://www.fao.org>).

Web de la Unió Europea (http://europa.eu/index_es.htm).

ANNEX I. ESTABLIMENTS DE L'ALT EMPORDÀ DE LA GASTROTECA.CAT

ESTABLIMENTS	
Adrià Baró Cadaqués C/ Belcaire, 4 17488 - Alt Empordà T.972258755 panaderiabaro@hotmail.com	Fira del Formatge de Lladó Lladó Pl. del Claustre, 2 17745 - Alt Empordà T.+34 972 565 101 info@firadelformatge.com www.firadelformatge.com
Agrària Mas Nofre, SC Vilamalla Mas Nofre, s/n 17469 - Alt Empordà T.972 525 116 bionofre@terra.es	Fleca Can Sancho L'Armentera C/ Major, 9 17472 - Alt Empordà T.972520182 peresancho@hotmail.com
Agrícola de Garriguella, SCCL Garriguella Carretera de Roses s/n 17780 - Alt Empordà T.972 530 002 info@cooperativagarriguella.com www.cooperativagarriguella.com	Formatgeria Can Font Vilà Pau Can Font Vilà, 35 17494 - Alt Empordà T.972 55 26 67 / 972530107 vilafont@telefonica.net
Agrícola de Palau-Saverdera,SCCL Palau-saverdera Crta. De Roses, s/n 17495 - Alt Empordà T.972530204 lesloses@mailpersonal.com	Forn Cusí Roses C/ Doctor Barraquer, 39 17480 - Alt Empordà T.972 255 495
Anxoves Casa Bordas L'Escala Ctra. De l'Escala-Orriols, Km, 20 17130 - Alt Empordà T.972 770 085 info@casabordas.net www.casabordas.net	Frutícola Empordà, SL Sant Pere Pescador C/ Doctor Narcís de Ciurana, 12 17470 - Alt Empordà T.972 520 000 coopemporda@telefonica.net www.fructicolaemporda.cat

---

ESTABLIMENTS

Anxoves de l'Escala, S.A.

L'Escala
Pol. Industrial Els Recs. C/ boter s/n
17130 - Alt Empordà
T.972770146
info@anxovesdelescala.es
www.anxovesdelescala.es

Gelamà

Vilajuïga
C/ Estació, 6
17493 - Alt Empordà
T.+34 666 763 540 / +34 972 530 031
roger_rius@yahoo.es
www.gelama.cat

Anxoves Figueres

L'Escala
C/ Rossinyol, 2/n
17130 - Alt Empordà
T.972 770 290
salaonsfigueras@yahoo.es

Ginjaume Carns i Embotits

Figueres
C/ Frederic Mistral, 9
17600 - Alt Empordà
T.972 50 41 55
ginjaumesl@girona.com

Anxoves Fill de J. Callol i Serrats

L'Escala
Ctra. Orriols, Km. 20,9
17130 - Alt Empordà
T.972772577
info@callolserrats.com
www.callolserrats.com

Gran Recosind

Capmany
Pl. Major, 6
17750 - Alt Empordà
T.+34 972 549 033 / +34 639 323 393
info@granrecosind.com
www.granrecosind.com

Apadrina un Arbre Fruiter

Ventalló
C/ Disseminat, 2
17473 - Alt Empordà
T.+ 34 972 793 009 / + 34 630 877 716
info@fruitesnuria.com
www.apadrinaunarbrefruiter.com

Gremi de Flequers de les comarques de Girona

L'Armentera
C/ Major, 9
17472 - Alt Empordà
T.972520182
peresancho@hotmail.com

AV Bodeguers

Vilamaniscle
C/ Sant Baldiri, 23
17781 - Alt Empordà
T.+ 34 676 231 199
info@avbodeguers.com
www.nereusonline.com

L'hort d'en Baldiri

Navata
C/ Sant Llorenç de la Muga, 18
17744 - Alt Empordà
T.+34 972565465 / +34 653 825 332
info@lhortdenbaldiri.com
www.lhortdenbaldiri.com

Bioespai Terres de Can Falgàs

Torroella de Fluvià
C/ Tramuntana, 9
17474 - Alt Empordà
T.+ 34 657 429 749
albafalgas@hotmail.com

La Botiga El Xillu

L'Escala
C/ del Mar, 14
17130 - Alt Empordà
T.972770820 elxillu@terra.es
www.anxoveselxillu.com/webxillu-esp.htm

ESTABLIMENTS

BioFalgàs Fruita i Verdura Ecològica

Torroella de Fluvià
C/ Tramuntana, 9
17474 - Alt Empordà
T.+ 34 629 755 570
pepanoni5@hotmail.com
www.canfalgas.blogspot.com

La Mallorquina

Cadaqués
C/ Dr. Trèmols, 8
17488 - Alt Empordà
T.972258283
cabrisascb@hotmail.com

Biosalva / Vitta

Torroella de Fluvià
C/ Tramuntana, 4
17474 - Alt Empordà
T.+34 630 684 542
biosalva@gmail.com

La Rufa Horta Ecològica

Garriguella
C/ Orient, 6
17780 - Alt Empordà
T.+34 972 552 174 / +34 680 433 070
contacte@larufa.cat
www.larufa.cat

Bodegas Mas Vida

Cistella
C/ Afores s/n
17741 - Alt Empordà
T.93 204 55 98
info@bodegasmavida.com

Làctics Tramuntana

Cabanelles
Ctra. de Cabanelles a Lladó, km. 0,5
17746 - Alt Empordà
T.+34 972 565 196 / +34 635 660 373
lactics.tramuntana@hotmail.com

Bodegues Trobat

Garriguella
C/ Castelló, 10
17780 - Alt Empordà
T.972530092
bodegas.trobat@bmark.es
www.bodegastrobat.com

Maia (Empuriabrava)

Castelló d'Empúries (Empuriabrava)
C. Sant Mori, 11
17487 - Alt Empordà
T.972450910
info@maiafigueres.com
www.maiafigueres.com

Can Solatges

Peralada
C/ Roses, 25 (Vilanova de la Muga)
17492 - Alt Empordà
T.972 50 13 49

Maia (Figueres I)

Figueres
Plaça de la Palmera 9
17600 - Alt Empordà
T.972672497
info@maiafigueres.com
www.maiafigueres.com

Carnisseria Assumpció

Sant Miquel de Fluvià
Ctra. Torroella, 2
17475 - Alt Empordà
T.972568045
ferrer.lauro@gmail.com

Maia (Figueres II)

Figueres
C. Besalú, 4
17600 - Alt Empordà
T.972514400 info@maiafigueres.com
www.maiafigueres.com

ESTABLIMENTS

Carnisseria Can Tubau

Vilafant
C/ Santa Llogaia, 13 (Les Forques)
17740 - Alt Empordà
T.972 511 462
info@elgraner.net
www.elgraner.net

Mas Eliseu

Cabanes
Mas Eliseu
17761 - Alt Empordà
T.972 50 60 28

Carnisseria Cufí

Figueres
Av. Maria Vilallonga, 12
17600 - Alt Empordà
T.972504911

Mas Estela

La Selva de Mar
Mas Estela, s/n
17489 - Alt Empordà
T.972 126 176
masestela@hotmail.com
www.masestela.com

Carnisseria Eva Crous

Vilamacolum
C/ Ample, 1
17474 - Alt Empordà
T.972 520 459
evacrous@telefonica.net

Mas La Bomba

Torroella de Fluvià
Crt. C-31 Figueres -La Bisbal, km 375
17474 - Alt Empordà
T.972550531
jraventos@roda.es

Carnisseria Grabalosa- Martí

Roses
C/ Berlín, 3 (Urb. Mas Oliva)
17480 - Alt Empordà
T.972255324

Mas La Cloella

Cistella
Mas La Cloella (Vilarig)
17741 - Alt Empordà
T.+34 972 193 453
lacroella@gmail.com

Carnisseria Joan Vilà Plana

Figueres
C/ Juli Garreta, 18
17600 - Alt Empordà
T.972673959
carnisseriaj.vilaplana@gremicarn.com

Mas Llunes, Vinyes i Cellers, S.L.

Garriguella
Carretera de Roses s/n
17780 - Alt Empordà
T.972552684
masllunes@masllunes.es
www.masllunes.es

Carnisseria Grabalosa-Martí

Figueres
Av. Marignane, 22
17600 - Alt Empordà
T.972 509 455
info@elgraner.net
www.elgraner.net

Mas Marcè

Siurana
C/ Ribera, 5
17469 - Alt Empordà
T.+34 972 525 199 / +34 609 037 032
masmarce@masmarce.com
www.masmarce.com

ESTABLIMENTS

Carnisseria Xarcuteria Pelai

Sant Climent Sescebes
C/ Espolla, 14
17751 - Alt Empordà
T.972563008
info@pelai.com
www.pelai.com

Mas Pòlit

Vilamaniscle
Raval de la font, 1
17781 - Alt Empordà
T.636 482 472
celler@maspolit.com
www.maspolit.com

Carns Serrapla SL

Figueres
C/ Ramon i Cajal, 6
17600 - Alt Empordà
T.972505323
personal@serra-pla.com

Mas Portell

Cabanes
Mas Portell
17761 - Alt Empordà
T.972 510 777 / 609 704 312
masportell@masportell.com
www.masportell.com

Casa Carriot

Palau-saverdera
C/ de la Font, 1
17495 - Alt Empordà
T.972 530 850
info@casacarriot.com
www.casacarriot.com

Masetplana

Garriguella
Paratge Pedreguers, s/n
17780 - Alt Empordà
T.+34 972 505 455 / +34 680 333 688
info@masetplana.com
www.masetplana.com

Castell de Biart

Masarac
Carretera de Vilarnadal a Perelada, Km 1,8
17763 - Alt Empordà
T.972510008
info@castelldebiart.es
www.castelldebiart.es

Masia Serra, S. L.

Cantallops
C/ dels Solés 20
17708 - Alt Empordà
T.97253176
masiaserra@masiaserra.com

Castell Peralada Vins i Cava

Peralada
Plaça del Carme, 1
17491 - Alt Empordà
T.972 53 80 11
perelada@castilloperelada.com
www.castilloperelada.com

Mostra de Vi de l'Empordà

Figueres
Pl. del Sol, s/n
17600 - Alt Empordà
T.+34 972 673 530
fipromo@ddgi.cat
www.figueresciutat.com

ESTABLIMENTS

Castillo de Capmany

Capmany
Pl. del Fort, 5
17750 - Alt Empordà
T. 636 671 091 / 606 312 318
info@castillodecapmany.com
www.castillodecapmany.com

Oli d'Oliva Verge Extra Serraferran

Ventalló
C/ de la Bassa, 20
17473 - Alt Empordà
T.972 793 076
info@serraferran.com
www.serraferran.com

Celler Arché Pagès

Capmany
C/ San Climent, 31
17750 - Alt Empordà
T.+34 626 647 251
bonfill@capmany.com
www.cellerarchepages.com

Oliveda, SA

Capmany
C/ La Roca, 3
17750 - Alt Empordà
T.972549012
comercial@grupoliveda.com
www.grupoliveda.com

Celler Cooperatiu d'Espolla, SCCL

Espolla
Carretera de Capmany a Roses s/n
17753 - Alt Empordà
T.972 563 178
ccdespolla@telefonica.net
www.cooperativaespolla.com

Oliver Conti

Capmany
C/ Puignau s/n
17751 - Alt Empordà
T.972 19 31 61
oliverconti@oliverconti.com
www.oliverconti.com

Celler Generi

Agullana
Plaça Teresa Pallejà, 3
17707 - Alt Empordà
T.972 53 55 05 - 609 73 74 33
contacte@cellergeneri.com
www.cellergeneri.com

Pagès Viñas, Marià

Capmany
C/ Pujada, 6
17750 - Alt Empordà
T.972549160
cellermpages@terra.es

Celler La Vinyeta

Mollet de Peralada
Ctra de Mollet de Peralada a Masarac s/n
17752 - Alt Empordà
T.647 748 809
celler@lavinyeta.es
www.lavinyeta.es

Pastisseria Parc Bosch

Figueres
C/ Cresques Elies, 7 -K (vivendes del parc)
17600 - Alt Empordà
T.972 503 002
info@pastisseriaparcbosch.com
www.pastisseriaparcbosch.com/

ESTABLIMENTS

Celler Martí Fabra

Sant Climent Sescebes
C/ Barri del Vic, 26
17751 - Alt Empordà
T.+34 972 563 011
info@cellermartifabra.com
www.cellermartifabra.com

Pere Guardiola, SL

Capmany
C/ Centro, 4
17752 - Alt Empordà
T.972503600
vins@pereguardiola.com
www.pereguardiola.com

Celler Martín Faixó

Cadaqués
Ctra. de Cadaqués, s/n
17488 - Alt Empordà
T.+34 972 159 401 / +34 667 531 018
info@cellermartinfaixo.com
www.cellermartinfaixo.com

Pere Llobet Carnisseria Xarcuteria

Figueres
C/ Doctor Ferran, 3
17600 - Alt Empordà
T.972508919
carnisseria.pllobet@gremicarn.com

Consell Regulador de la DO Empordà

Figueres
Av. Marignane, 2
17600 - Alt Empordà
T.972507513
info@doemporda.com

PescaGirona SL

L'Escala
Polígon Industrial Els Recs
17130 - Alt Empordà
T.902 106 740
pescagirona@pescagirona.com
www.pescagirona.com

Consell Regulador Oli de l'Empordà

Figueres
C/ Nou, 48, 2n
17600 - Alt Empordà
T.972514096
oli@altemporda.org
www.oliemporda.cat

Ramaderia Mont

Palau-saverdera
Paratge Terra Mala. C/ Garrolla, 1
17495 - Alt Empordà
T.+34 639 375 756 / +34 620 808 443
candeurals@gmail.com

Cooperativa Agrícola de Ricardell, SCCL

Pont de Molins
Ctra. Nacional II, s/n
17706 - Alt Empordà
T.972529219

Recuits de l'Empordà

Peralada
C/ Ribera, 5
17469 - Alt Empordà
T.972538003 info@lactics.cat

D'aquí, d'allà i de més enllà

Castelló d'Empúries
C/ Sant Francesc, 6
17486 - Alt Empordà
T.972 156 142
daquidalla@gmail.com
www.daquidalla.com

ROICOM

Garriguella
Plaça Noves, 10
17780 - Alt Empordà
T.972530089

ESTABLIMENTS

El Graner

Vilafant
C/ Santa Llogaia, 17
17740 - Alt Empordà
T.972 672 222
info@elgraner.net
www.elgraner.net

Roig Parals

Mollet de Peralada
C/ Garriguella 8
17752 - Alt Empordà
T.972634320
lworld@hotmail.com

El Rebot de l'Empordanet

Sant Pere Pescador
Pau Casals núm. 3, Local 5
17470 - Alt Empordà
T.972 520 793
info@rebotempordanet.com
www.rebotempordanet.com

Salaons Solés

L'Escala
Closa d'en Llop,40
17130 - Alt Empordà
T.972770357
soles@anxoves.com
www.anxovesdelescala.com

Els Pescadors de l'Escala (Ortiz)

L'Escala
Closa d'en Llop, 68
17130 - Alt Empordà
T.972774245
jortiz@ortiz.es

Terra Remota

Sant Climent Sescebes
Ctra.de Capmany km. 6 - Els Tallats s/n
17751 - Alt Empordà
T.972 193 727
terraremot@hotmail.com
www.terraremot.com

Empordàlia

Pau
Ctra. De Roses, s/n
17494 - Alt Empordà
T.+34 972 530 140 / +34 607 588 243
info@empordalia.com
www.empordalia.com

Trull Ylla

Cabanes
Pl. de l'Oli, s/n
17761 - Alt Empordà
T.972 505 980
info@trull-ylla.cat
www.trull-ylla.cat

Empordàlia, SCCL - Agrobotiga de Pau

Pau
Ctra. Roses s/n
17494 - Alt Empordà
T.972 530 140
info@empordalia.com
www.empordalia.com

Ufana Ecomercats Figueres

Figueres
Cr. Nou, 173
17600 - Alt Empordà
T.972672969
ufana_figueres@telefonica.net

ESTABLIMENTS

Empordàlia, SCCL - Agrobotiga de

Vilajuïga

Vilajuïga
C/ta. de Roses, 3
17493 - Alt Empordà
T.972 530 140
info@empordalia.com
www.empordalia.com

Vinícola del Nordest

Mollet de Peralada
C/ Espolla, 9
17752 - Alt Empordà
T.972563150
vinicola@vinicoladelnordest.com
www.vinicoladelnordest.com

Espelt Viticultors

Vilajuïga
Mas Espelt, s/n
17493 - Alt Empordà
T.+34 972 531 723
info@espeltviticultors.com
www.cellerespelt.com

Vinyes d'Olivardots

Capmany
Paratge d'146; Olivardots s/n
17750 - Alt Empordà
T.650 395 627
vdo@olivardots.com
www.olivardots.com

Fira de l'Oli i l'Olivera d'Espolla

Espolla
C/ Amadeu Sudrià, 3
17753 - Alt Empordà
T.+34 972 563 179
ajuntament@espolla.cat
www.ddgi.es/espolla

Vinyes dels Aspres

Cantallops
Camí de Requesens s/n
17708 - Alt Empordà
T.900 600 006
vinyesdelsaspres@vinyesdelsaspres.cat
www.vinyesdelsaspres.cat

Fira de la Garnatxa i el Brunyol

Garriguella
C/ Sant Ferran, 1
17780 - Alt Empordà
T.+34 972 530 093
garriguella@ddgi.es
www.ddgi.es/garriguella

ANNEX II. RESTAURANTS DE L'ALT EMPORDÀ DE LA GASTROTECA.CAT

ESTABLIMENTS	
Antaviana Figueres C/ Llers, 5-7 17600 - Alt Empordà T.972510377 info@restaurantantaviana.cat www.restaurantantaviana.cat	Aula de cuina de l'Alt Empordà Figueres Pl. del Sol, 10, 1er 17244 - Alt Empordà T.972514842 info@auladecuina.es www.auladecuina.es
Ca la Maria Mollet de Peralada C/ Unió, 5 17752 - Alt Empordà T.972 563 382 info@restaurantcalamaria.net www.restaurantcalamaria.net	Can Cassoletes de Pontós Pontós C/ Pou comú, 4 17773 - Alt Empordà T.972 560 634 / 639 958 828 cancassoletes@hotmail.com www.cancassoletes.com
Can Jeroni Figueres C/ Castelló, 36 17600 - Alt Empordà T.972 500 983 roserbronsoms@gmail.com	Dynamic Figueres C/ Monturiol, 2 17600 - Alt Empordà T.972 500 003 dynamicbar@hotmail.com
El Molí Hotel Restaurant Pont de Molins Ctra. Pont de Molins a les Escaules 17706 - Alt Empordà T.972 529 271 info@hotelelmoli.es www.hotelelmoli.es	El Roser 2 L'Escala Pg. Lluís Albert, 1 17130 - Alt Empordà T.972 771 102 hostal@elroserhostal.com www.elroserhostal.com
Emporium Castelló d'Empúries C/ Santa Clara, 31 17486 - Alt Empordà T.972 250 593 info@emporiumhotel.com www.emporiumhotel.com	Hotel Almadraba Park Roses Platja Almadraba, s/n 17480 - Alt Empordà T.972 25 65 50 almadrabapark@almadrabapark.com www.almadrabapark.com
Hotel Can Xiquet Cantallops Afores, s/n 17708 - Alt Empordà T.972554455 info@canxiquet.com www.canxiquet.com	Hotel Empordà Figueres Av. Salvador Dalí i Domènech, 170 17600 - Alt Empordà T.972500562 hotelemporda@hotelemporda.com www.hotelemporda.com
Hotel Miramar Llançà Pg. Marítim, 7 17490 - Alt Empordà T.972 380 132 hostal_miramar@teleline.es	Hotel Montecarlo Roses Av. De la platja, 2 17480 - Alt Empordà T.972256673 info@hotelmontecarlo.net www.hotelmontecarlo.net

---

ESTABLIMENTS

Hotel Restaurant Can Ceret

Sant Pere Pescador
C/ Mar, 1
17470 - Alt Empordà
T.972 55 04 33
info@canceret.com
www.canceret.com

K la Gina

Garriguella
Pl. de Noves, 6
17780 - Alt Empordà
T.972 55 23 69 / 972 55 26 35
georgina@klagina.es
www.klagina.es

L'Ou d'Or

Figueres
C/ Sant Llatzer, 16
17600 - Alt Empordà
T.972503765
castellojordi@hotmail.com
www.loudor.com

La Fornal dels Ferrers

Terrades
C/ Major, 31
17731 - Alt Empordà
T.972 56 90 95
info@lafornal.com
www.lafornal.com

La Gruta

L'Escala
C/ Enric Serra, 15
17130 - Alt Empordà
T.972 774 309
info@restaurantlagruta.com
www.restaurantlagruta.com

La Llar

Roses
Ctra. de Roses a Figueres, km 4
17480 - Alt Empordà
T.972 255 368
lallar@grn.es
www.restaurantlallar.com

La Quadra

Maçanet de Cabrenys
C/ Rectoria, 11
17720 - Alt Empordà
T.972 544 032
info@laquadra.com
www.laquadra.com

Mas Pau

Avinyonet de Puigventós
Ctra. Figueres-Besalú, km 4
17742 - Alt Empordà
T.972 546 154
info@maspau.com
www.maspau.com

Mas Renart

Mollet de Peralada
Ctra. Espolla, 11
17752 - Alt Empordà
T.972 56 32 72
elke-embo@restaurantmasrenart.com
www.restaurantmasrenart.com

Restaurant Els Pescadors

Llançà
C/ Castellar, 41
17490 - Alt Empordà
T.972380125
info@restaurantelspescadors.com
www.restaurantelspescadors.com

ÍNDEX DE FIGURES

1. INTRODUCCIÓ

Figura 1.1 Mapa municipal de l'Alt Empordà	15
Figura 1.2 Imatge de la plana empordanesa	16
Figura 1.3 Imatges del litoral empordanès (Golf de Roses i Cap de Creus)	17
Figura 1.4 Imatge d'una plantació de vinyes de la zona muntanyosa de l'Alt Empordà	17
Figura 1.5 La Muga al seu pas per Albanyà	21
Figura 1.6 Desembocadura del Fluvià	22
Figura 1.7. Principals rius i conques hidrogràfiques de l'Alt Empordà	22
Figura 1.8 Imatge dels aiguamolls de l'Empordà	23
Figura 1.9. Imatge de l'embasament de Boadella	23
Figura 1.10. Mapa de les 7 unitats paisatgístiques que trobem a l'Alt Empordà	26
Figura 1.11 Imatges d'agricultura intensiva	32
Figura 1.12 Imatges agricultura extensiva	32
Figura 1.13 Imatges agricultura integrada	34
Figura 1.14. Distintiu de la producció integrada a Catalunya	34
Figura 1.15. Imatges d'agricultura ecològica	35
Figura 1.16 Imatges de productes ecològics	38
Figura 1.17 Segell del CCPAE	42
Figura 1.18 Antiga certificació europea	42
Figura 1.19 Logotip de la unió europea	42
Figura 1.20 Imatge de la producció d'adobs en agricultura biodinàmica	43
Figura 1.21 Rudolf Steiner	44
Figura 1.22 Distintiu de la producció biodinàmica	45
Figura 1.23 Masanobu Fukuoka	45
Figura 1.24 Imatge cultiu permacultura	46

2. SITUACIÓ I DIAGNOSI DE LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA

Figura 2.1 Superfície en milions d'hectàrees dels països europeus d'agricultura ecològica per a l'any 2010 _____	49
Figura 2.2 Evolució de la superfície agrícola ecològica i el nombre d'operadors (productors, elaboradors i comercialitzadors) a Espanya. 1991-2011 _____	51
Figura 2.3 Evolució del nombre d'operadors d'agricultura ecològica a Catalunya. 2000-2011 ____	53
Figura 2.4 Evolució de la superfície d'agricultura ecològica en hectàrees a Catalunya. 2000-2011 _____	54
Figura 2.5 Superfície per cultius (%) en agricultura ecològica a Catalunya. 2011 _____	55
Figura 2.6 Superfície Alt Empordà. 2010 _____	58
Figura 2.7 Superfície Agrícola Utilitzada (SAU) a l'Alt Empordà i total de conreus en hectàrees _	59
Figura 2.8 Superfícies de conreus dels municipis de l'Alt Empordà. Any 2006 _____	60
Figura 2.9 % de conreus de secà i regadiu per als municipis de l'Alt Empordà. Any 2009 ____	61
Figura 2.10 Superfície (ha) dels principals conreus de l'Alt Empordà. Any 2008 _____	62
Figura 2.11 Empreses alt empordaneses inscrites al CCPAE _____	65
Figura 2.12 % superfície agrícola convencional, integrada i ecològica respecte el total de SAU a l'Alt Empordà. 2009 i estimació 2012 _____	69
Figura 2.13 Municipis que formen part del projecte ADRI-NOC _____	72

ÍNDEX DE TAULES

1. INTRODUCCIÓ

Taula 1.1 Principals característiques de les masses d'aigua subterrànies de l'Alt Empordà	24
Taula 1.2 Població de cada municipi de l'Alt Empordà. Any 2011	25
Taula 1.3 Principals diferències entre l'agricultura convencional i ecològica	39

2. SITUACIÓ I DIAGNOSI DE LA PRODUCCIÓ AGRÍCOLA ECOLÒGICA

Taula 2.1 Superfície en hectàrees d'agricultura ecològica i % de superfície agrícola ecològica respecte el total de SAU dels països europeus	49
Taula 2.2 Evolució i distribució (%) de la SAU per règim de tinença. 1989, 1999 i 2009	56
Taula 2.3 Nombre i dimensions de les explotacions. Període 1999-2009	57
Taula 2.4 Explotacions agràries amb SAU per dimensió (%) a l'Alt Empordà. 1999 i 2009	57
Taula 2.5 Distribució general de la superfícies de l'Alt Empordà (hectàrees)	58
Taula 2.6 Evolució dels usos del sòl a l'Alt Empordà. 1957, 2001 i 2010	59
Taula 2.7 Evolució de la superfície (ha) de producció integrada per tipologia de cultiu a l'Alt Empordà. Període 2002-2011	62
Taula 2.8 Nombre de productors, tipus de conreu i hectàrees d'agricultura integrada per municipi. 2012	63
Taula 2.9. Nombre d'operadors i de superfície inscrita (per cultius) en agricultura ecològica a l'Alt Empordà. 2008, 2009 i 2012	64
Taula 2.10 Indústria agroalimentària a la comarca de l'Alt Empordà. 2012	66
Taula 2.11 Explotacions ramaderes a la comarca de l'Alt Empordà. 2012	67
Taula 2.12 Municipis amb producció agrícola ecològica, número d'operadors per municipi i activitat principal. 2012	68
Taula 2.13 Priorització i temporització de les actuacions	81